ALOYSII LANZII INSCRIPTIONUM ET CARMINUM LIBRI TRES

Luigi Lanzi

ALOISII LANZII

INSCRIPTIONUM

ET

CARMINUM

LIBRI TRES.

FLORENTIAE MDCCCVII.

TYPIS CARLI ET SOC. IN VICO SS. APOSTOLORUM

SUPERIORUM FACULTATE

EMINENTISSIMO PRINCIPI

ANTONIO FELICI ZONDADARIO

CARD. ARCH. SEN.

ALOISIUS LANCIUS

Qui libros suos, Princeps Eminentissime, alteri dicant, eos non unam caussam proferre consilii sui video, veterem erga eum observantiam, patroni ipsius merita in Rempublicam, spem certam, probaturos se multitudini quae ille muneris acceptione sese probasse, et in numero aliquo habuisse testatus sit. Haec si ego, dum opellam hanc latinarum Inscriptionum tibi nuncupo, singula persequi fusius velim, difficilius sit orationis exitum quam principium invenire. Etenim in tuam, familiaeque tuae fidem, ac familiaritatem jamdiu receptus, vix credibile dictu est quot beneficiis, quamque mihi opportunis, studium in vos meum obligaveritis, plura etiam daturi, si plura vellem. Nam tua in Christianam Rempublicam merita Melitensis illa et Belgica legatio comprehendit, tum Collegii de Propaganda Religione praefectura, tum denique Patriae Pontificatus; quae quidem tanta sunt, tamque insignia, ut purpureum gestamen, fastigium honorum, quos Ecclesia dat,

eo jure, quo qui optimo, sis consecutus. Magna autem, eademque verissima de te opinio in mentibus insedit, non minus te divinarum quam humaniorum litterarum esse peritum, ut ipsa libri acceptio commendationem illi non vulgarem paritura esse videatur. Sed enim propriora sunt quae me ad hoc officium tibi maxime exhibendum impulerunt, et ad rem accomodatiora. Possum enim tibi dicere totidem verbis quod Cornelio Catullus; „ namque tu solebas meas esse aliquid putare nugas „. Neque id satis. Nam me aliud cogitantem primus cohortatus es, ut hos titulos dispalatos, multisque in urbibus dispersos, unum in locum congregarem, in classes distinguerem, in vulgus ederem. Negotium etiam dedisti V. C Caesari Gagnonio Canonico, ut typographum inveniret, a quo nostra proferrentur, quod vir in te officiosissimus meique amantissimus fecit, sed ejus primum obitus, deinde typographi mutatio soli in caussa fuit cur alia conditione uteremur. Qua usis nobis paullatim opus ad exitum est deductum. „ Quare habe tibi „ ut cum Catullo concludam „ quidquid hoc libelli est, qualecumque „, quem si „ plus uno saeclo „ vivere exoptem ac Superos ea de re precer, faciam non gloriae cupiditate, quae tam parvo nec emi potest, nec si posset, velim, sed uti quam diutissime maneat meae in te observantiae pignus, et significatio voluntatis.

AD LECTOREM

Est hujus temporis, atque horum morum, amice lector, in queis vivimus, rerum praeteritarum reprehensio, et quasi satietas, nihil plane ut invenisse veteres videantur, nihilque gessisse, quod non hujus saeculi consilio sapientiaque emendari, et corrigi, et mutari in melius mereatur. Id ego plurimis in locis observatum, justa et rationabili de caussa, et cum ingenti Reipublicae utilitate factum arbitror in rebus multis, in aliis vero nullam reperio caussam, cur a pristino more discessum sit, nisi eam unam, quod nihil in Orbe Terrarum perpetuum, nihil non mutabile inveniri possit. Consuetudinum vero, quae jam immutantur nulla est ita expers rationis, uti ea, quae publica monumenta, latine antea perscripta, nunc denique vernacula cujusque regionis lingua signanda esse non modo aliqui putant, sed quovis pignore contendunt: adeo ut qui in latino stylo acuendo poliendoque versamur, aliis eorum irridendi, aliis miserandi videamur. Sed si plerique non aliam interponere veram caussam possunt sententiae suae, nisi insolentiam latinitatis: cupidissimi enim sunt sua in marmore inscribendi: sed quum nesciant proferre nisi vernacula, inscitiae suae velamentum quaerunt in publica utilitate: qui si latine aliquando sciant, non dubito patrocinium alterius causae suscepturos. Ego vero declamatores istos, qui mortuis linguis praeferunt vivas: qui eas coli vetant, quarum fructus in praesens exiguus sit, vel etiam nullus, istos, inquam, declamatores nihil admodum pensi habeo; qui se illitteratos, qui idiotas, qui rudes fateantur necesse est, et tamen ita animosi volunt esse, ut rationem scribendi tradendique posteritati, quae volumus, ab se peti dicant oportere.

Sunt tamen alii, quos non tam tarditatis, quam falsi judicii argueris, qui rationes hujus moris proferunt non poenitendas. Hos inter auctor cujusdam libelli est, qui prodiit Augustae Taurinorum an. 1786 cum hoc titulo: *Lezione intorno le iscrizioni volgari all' Accademia Fiorentina*. Nomen omisit, quod et ego nunc facio, quamquam si appellarem praefari liceret *quem honoris caussa nomino*, ita est eruditus antiquitatis, et in dicendo elegans, et pressus in arguendo. Summa vero ejus doctrinae est, quum publica monumenta ad omnium notitiam pervenire debeant, omnium item lingua scribenda esse: neque oportere latine, quae lingua perpaucorum est, ea tradi literis: exceptis iis locis in quibus latinitas vivit, templa puta, Curias, Lycea, Academias, Canonicorum aedes, et Monachorum. Ceterum temporarios titulos, quos pro templis etiam poni videmus ad movendam publicam laetitiam, et dolorem publicum, quales in sanctorum honoribus, in funeribus optimatium, in gratulationibus urbium solent adhiberi, in quibus civium animis quasi faces sunt admovendae, uti exultent, moereant, adplaudant, hos, inquam, titulos puram putam exhibere latinitatem, id erit profecto quasi obmutescere multitudinis respectu, et cum doctis, quorum numerus exiguus ubique est, solis velle sermocinari. Quinimmo neque cum doctis omnibus: quotus enim quisque est, qui linguam inscriptionum selectissimam calleat, et in ea explananda non adlaboret? quae in magistratibus, quae in gradibus militiae, quae in officiis societatis, dum vicina priscis, non eadem cum priscis verba profert, circumlocutiones adhibet quasdam, quas magister ipse Morcellius, tum reliqui in hoc genere insignes Aegyptius, Mazzocchius, Paciaudius non sine commentario aliquo reliquerunt. Placeat ergo reliquis in locis ista latinitas, at ubi populus admonendus est, atque adloquendus, ne a Latinis ipsis discedamus. Hi quum graecam linguam anteponerent suae vel dignitate vel copia, nunquam tamen eam victoriis signandis, luctui publico significando, gratulationi indicendae usi sunt, sed

latina; quod aliae item Orbis Terrae Gentes, uti splendidissimis idem Auctor demonstrat exemplis, factitavere.

Haec summa totius in latinas inscriptiones disputationis. Quae si in Scythia aliqua, aut India jactarentur, minus certe haberent reprehensione dignum. Nunc vero in Italia jactari, in qua latinae Ecclesiae sedes est, ubi vivens potius quam intermortua latinitas dici potest, ubi quilibet de populo significationem latini tituli si non per se, at per alios habet promptam, et paratam, vix est ferendum. Adde quos celebrationes solemnitatum stimulos animis addere consueverunt. Ecquis est qui non magis concursu hominum, sermocinatione amicorum, forma ipsa spectaculi moveatur ad gaudium, vel ad moerorem, quam verbis, quae nisi brevia, ac modica titulus praeferat, vana sunt? Deinde quae ratio est, uti intra templi fines non nisi latina proponantur, extra autem, et in facie templorum italica? Numquid non diutius intra septa templi populares morantur, quam praetereuntes frontem ejus, ac primorem faciem contemplantur? Est ergo fructus perparvi, maximeque reparabilis ista linguarum commutatio: at mos priscus, uti latinos titulos tum intra, tum extra se gerant, quantam habet consonantiam!

Adde his, quod latinitas ipsa sui conditione titulorum capax, et ad titulos facta esse videatur. Quae enim est gravior, numerosior, brevior, ut multa paucis concludere, et cum varietate eloqui possit? Non heic passivorum περίφρασις, non verborum, aut nominum quaedam indicationes, quae dum orationem faciunt longiorem, vim ejus extenuent, atque opprimant. Vere illud ac sapienter dictum, Romanos similem imperio suo linguam habuisse, dignam qua leges Orbi terrarum scriberentur, plenam decoris, plenam gravitatis, plenam majestatis. Quo in genere titulum a Plinio relatum ex trophaeo Alpium ita mirari soleo, ut centies repetitus, pulchrior semper, et a Divo aliquo profectus, magis quam ab homine videatur. Ecce illum (1).

(1) Plin. Hist. Natur. lib. III. cap. 20.

IMP CAESARI DIVI F AVG P M IMP XIII TRIB PL
S P Q R
QVOD EIVS DVCTV AVSPICIISQVE
GENTES ALPINAE OMNES
QVAE A MARI SVPERO AD INFERVM PERTINEBANT
SVB IMPERIVM POP R SVNT REDACTAE

Atqui si eum vertas italice, pereat necesse est tanta, et brevitas, et majestas: et vulgare quiddam sonet, quod linguae unius veluti fascino supra humanam conditionem natum, sortemque dixisses. Ejus autem rei tentamen subjicio, quod sicut minime probabitur, alius atque alius verbis convertat, modo italicis, semper sine ulla dubitatione latinis cedent. *All Imperatore Cesare, Figlio del Dio Giulio, Augusto, Pontefice Massimo, Imperatore per la XIII volta, Tribuno della Plebe, il Senato, e il Popolo Romano perchè tutte le genti delle Alpi, che dal mar superiore all inferiore arrivavano, sotto la condotta, e gli auspicj di lui in poter del popolo romano son ridotte.* Ecquid est quod perplacere neque possit? ubi concisio tam multis, et frequentibus particulis impedita? ubi numerus ille, qui ex tam variis, aptisque verborum conclusionibus, et ex mensura ipsa vocabulorum existebat? ubi majestas, quae spiritu uno concludit omnia, et plus cogitare suadet quam dicitur?

Hi si fructus sunt, quos latinitas pollicetur, valeant mihi populi vota ex lectione sua italica, non ex doctorum interpretatione, gratulari et moerere cupientis. Est ne tanti iste moeror, et gratulatio, ut latinitas paullatim exulet, et omnia eo recidant, ut barbarorum more linguam colere nullam velimus, nisi quam noscitat vulgus? Paullatim, inquam: nam humani ingenii ea natura est, ut facile a difficilioribus ad faciliora prolabatur, nisi mos obstet, aut gravior aliqua caussa. Ceterum ubi mos fuerit, ut in fronte aedium sacrarum vernaculi tituli suspendantur, dubitabunt, credo, auctores eorum muros quoque earundem vernaculis inquinare. Nondum in Auctoris sententiam discessum

est: et tamen proximis hisce annis coeptum, ut mortuorum tituli intra templi septa italice proponantur. Necdum sunt ita multi, quin etiam audio, Bononiae quum essent nonnulli, eos verso lapide in latinos mutatos, quod dignitas viri eruditissimi Philippi Schiassii Lycei doctoris ita mentes perculisset, ut etiam imicissimos latinitatis ad ejus requirenda epitaphia compulisset. Idem credo in aliis posse usuvenire, qui primas sibi in ejusmodi inscriptionibus contexendis in Italia vindicant.

Verum quot hi sunt si cum illitteratis, et idiotis conferantur? praesertim quum ita jaceant haec studia latinitatis inter adolescentes, ut litteratorum jactura reparari aliorum successione non posse videatur, et unius viri auctoritas maximam istam conversionem rerum possit inducere? Carpenterius in Gallia, et Depraeus superiore saeculo pro vernaculis ita depugnaverunt, ut Porreus ille Volterii magister orationes etiam pro latinis opposuerit. Restitum paulisper est. Mox Volterius ipse, et Alambertius patrocinium linguae vernaculae renovarunt: ea res quot vernaculos titulos in Gallia peperit? Quid ni in Italia idem speras futurum? Sed illuc redeo unde discessi.

Dixi, non esse ita aptam italicam linguam huic generi litterarum. Respondent posse esse aptam, idcirco Florentinos homines ad eam laudem invitari, ut qui linguam suam maxime norunt, omnes ejusdem veneres, omnes suavitates conquirant, et in eis aptandis huic titulorum generi adlaborent. Et quidem fecerunt viri docti: sed vel taedio victi, vel novitatis veriti reprehensionem, vel animum despondentes, jamdiu ab hac cura et cogitatione destiterunt: ita paullatim res eo recidit, ut solae librorum vernaculorum dedicationes italice conscribantur, quam consuetudinem si emendare voluero, amens sim. Idem tentavit vir latine et tusce doctissimus Prosper Balbus Augustae Taurinorum; nonnullosque titulos italicos latinis subjecit, quos in viam novam transpadanam publicavit. Quid ultra quaerimus? Vir, cui ob multiplicem doctrinam successura res esset, modo

posset succedere, vir Dissertationis auctoris et civis, et amicus, adeo sibi placuit parum in hoc novo genere scribendi prae illo vetere, *ut ejus usui se non admodum repugnare professus sit.*

Itaque illud maneat immotum, titulos latine scribendos: quem autem ad morem, et quorum auctorum exemplo facias, non erit inutile disputare. In quo mihi perridicula aliquorum opinio videri solet omnes inscriptiones, nisi perbreves, improbantium. Quam ut defendant ad Gruterum, ad Muratorium, ad Maffejum provocant, in quibus vix aliud legas, quam mortui nomen, et munera, et aetatem, et ejus, qui titulum posuit, nomen, rarissime aliqua occurrit et morum, et rerum gestarum commendatiuncula. Sit profecto laudum parcitas in antiquis, quam tamen Plautiorum tituli Tiburtini, ut omittam ceteros, ita transgrediuntur, ut panegyrim potius mortui, quam titulum praeferant. Sed erant tum quaedam epitaphiorum supplementa, quae nulla nunc, aut perrara sunt, statuae nimirum, quarum tanta Romae copia extitit, uti populus marmoreus cum carneo conferendus numero videretur. His signis atria virorum principum plena erant, singulae autem bases commendationem habebant, quae a clientibus profectae, in patronos suos parcae laudum esse non possent. At enim nunc vel titulus sepulcri laudet inclusum necesse est, vel illaudatus omnino decedat: nam scripta, si qua supersunt in ejus laudem, minus vulgo quam marmor vivunt. Demus igitur consanguineis hanc veniam, ut quoniam usus has laudes, modo veras, tolerat, legant in suorum titulis commendationem, quam sperant diuturnam; neque hoc mortuis invideamus solatium, ut virtutes eorum, licet privatae, notae sint posteris, eosque ad imitationem propellant, atque excitent: quod nisi longiuscula inscriptione fieri non potest.

Verum et quaedam accusatio est, eaque justa, contra aliquos, qui dum volunt hoc scribendi genus ad morem pristinum revocare, errata prope consectantur, quibus titulos respersit an-

tiquitas, et *adque* pro *atque*, *quodquot* pro *quotquot*, *ipsus* pro *ipse*, *subra* pro *supra*, *scribsit* pro *scripsit*, *ollius* pro *illius*, *eidcirco* pro *idcirco*, *quoi* pro *cui*, *cotidie* pro *quotidie* dicunt, *coeraverunt* pro *curaverunt*. Et tunc sperant mirifice se esse locutos, quum quantum possunt dixerint *coeraverunt*. Est autem lectorum quaedam natio, simplex illa quidem, et minime mala, quae quum videat inscriptionem hisce, ut putat, ornamentis carere, eam ut balbam, et elinguem damnat, neque animadvertit, paedagogorum hoc perpetuum, et solemne esse, ut res quasdam minimas consectentur tanquam magnas, et interim vere magnas omnino negligant. Possem rerum harum neglectarum exempla conquirere in his, si Diis placet, antiquitatis amatoribus, verum ab instituto meo, neminem nominandi, non discedam. Illud addam, antiquos titulos multarum aetatum, multarum gentium esse: apud eas autem certas orthographiae leges viguisse, quae, ut sapienter habet Quintilianus, *inter ineptias evanuerunt* (1). Idem vere *τεχνικώτατος*, vere in his magister, monet quam in scribendo unoquoque verbo regulam sequi debeamus. *Iudicium*, inquit, *suum grammaticus interponat his omnibus: nam hoc valere plurimum debet*. Atqui non unus grammaticus, sed complures, Dausquius, Manutius, Cellarius in primis, inscriptionibus omnibus probe visis, eum morem, qui placet hisce antiquitatis affectatoribus, damnaverunt, alium communiorem adprobaverunt, ut jam non sit integrum eligere alterutrum, sicuti olim licuisset. Et ne sola valeat auctoritas, rationem quoque subdit Fabius rei accomodatissimam: *Ego, nisi quod consuetudo obtinuerit, sic scribendum quidque judico, quomodo sonat. Hic enim usus est litterarum, ut custodiant voces, et velut depositum reddant legentibus*. Quid ergo scribam *adque*, si, velis nolis, *atque* pronunciandum est?

Itaque tyronibus periculosam puto inscriptionum veterum lectionem sine delectu, donec discant quid imitandum in iis, quid ex iis repudiandum sit, tutiusque eosdem ad selectissi-

(1) Inst. Or. Lib. I. c. 7

mas, quae in Morcellii V. Cl. libro continentur, in quo florem Augustaei et Trajanaei aevi retulit, amandarim. Hunc librum vere aureum cuidam in potestatem venisse audio, qui exemplaria duplo vendat, quam emerat; inde factum, ut dispendiosior et rarior, donec iterum imprimatur, evaserit. Et vero impressionem novam meretur liber in omni genere perfectus, ut malam inscriptionem, quod Garampius Card. lepide ajebat, ne si velis quidem, possis facere, si modo eum consulas. Sed tamen ex veteribus unis, aut ab uno, licet praecellentissimo ex recentioribus, exempla petere, angustum est, et fortasse periculosum. Nam si ex libro vulgatissimo, ut tyrones solent, plus aequo imitatus fueris, facile furti subibis invidiam, quemadmodum audio certos homines subiisse, qui invicem compilati Morcellii se insimularunt. Quare, ut furis evites notam, illud primum sit, ut vere imiteris aliena, non rapias, illud secundum, ut si plusculum imiteris, fontes alios habeas paratos ex quibus haurias. Sunt autem viri complures, iique luculentissimi, quos sextum decimum Christi seculum aut peperit, aut saltem aluit, qui cum in omni genere latinitatis, tum praesertim in titulis concinnandis magni et praeclari habentur. Horum labores Ciacconius tibi sufficiet, Gallettus, et qui iter per Italiam instituit, et praecipuas Italiae rimatus est urbes homo Germanus, ut ejusmodi inscriptiones eligeret, et publicaret. Ejusmodi auctores, non nisi Morcellio lecto, consulere auctor sim, ut ejusdem praeceptis institutus adolescens elegantiores discat a sequioribus internoscere. Sed certe plures in rem suam inveniet, quam si Gruteros omnes, Fabrettos, Muratorios, Donios evolvat: primum quia inter veteres homo quilibet satis videbatur in ejusmodi scriptione versatus, saeculo autem XVI. major quidam inter scriptores delectus habitus: deinde quia multorum ibi saeculorum, barbarorum etiam, occurret supellex, heic autem unius saeculi, ejusdemque latine eruditissimi titulos ex ipsa anni significatione possis eli-

gere: ad extremum quia non mera mortuorum nomina, neque solam antiquitatis imaginem, sed, ut in more hodie positum est, longiusculos titulos et saeculi, in quo vivis et scribis, expressam imaginem, atque formam poteris contemplari. Id autem magna est in utilitate ponendum, praesertim in sacris. Neque enim ex Bembo, aut Sadoleto, aut Rota disces, quod imperiti solent, qui dum aliquam conciliare volunt sacris inscriptionibus dignitatem, et, ut ipsi stolide loquuntur, a paedagogianarum numero eximere, sacras litteras suis commentationibus intermiscent, ut qui Mariam Theresiam Augustam laudare aggressus in funere ejus sollemni, titulum portae imposuit, cujus clausula fuit vulgatus ille ex Proverbiis versiculus: *et laudent eam in portis opera ejus*.

Et ne digitum, ut ajunt, ad fontem intendisse solum coarguar, non gravabor quos ipse ex seculi XVI. scriptoribus XL. ab hinc annis titulos eorum aliquos elegi, meis cum lectoribus comunicare, ut sciant quos probem, et imitatione dignos ducam. Sunt autem ex variis Italiae urbibus, ex urbe Roma praesertim, in qua quia litteratissimi vixerunt, monumenta illustria reliquerunt doctrinae suae. Ideo per templa vetustiora inscriptiones leguntur, quae mihi incredibilem legenti pariebant voluptatem, ut quamvis in pictura oculos non omnino habeam ineruditos, tamen non magis adspectu picturae praestantis, quam lectione tituli excellentis, dum aedes sacras inviserem, delectarer

I.

Romae in aede Conservatorum ad Statuam Leonis X.

OPTIMO PRINC LEONI X MED P M
OB RESTITVTAM INSTAVRATAMQVE VRBEM
AVCTA SACRA BONASQVE ARTES ADSCITOS PATRES SVBLATVM
VECTIGAL DATVMQVE CONGIARIVM

II.

Romae fuit ante Pantheon

LEO $\overline{X}$ P M PROVIDENTISS PRINCEPS
VAS ELEGANTISSIMVM EX LAPIDE NVMIDICO
NE POLLVTVM NEGLIGENTIAE SORDIBVS OBSOLESCERET
IN HVNC MODVM REPONI EXORNARIQVE IVSSIT
BARTHOLOMAEVS VALLA ⁑ AEDILES
RAYMVNDVS CAPOFERREVS ⁑

III.

Romae fuit in veteri tumulo Clem VII

CLEMENTI $\overline{VII}$ P M
CVIVS INVICTA VIRTVS SOLA CLEMENTIA SVPERATA EST
OB AN $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{XXXIV}$ $\overline{VI}$ KAL OCTOBRES

IV.

Romae

LEO $\overline{X}$ ET CLEMENS $\overline{VII}$ MEDICES
FRATR PATRVEL PONTT MAXX
FLAMINIAM INTRA VRBEM TRIFARIAM
DIVISAM ADHIBITIS VICORVM MAGISTRIS
DIREXERVNT SECTIONES DE SVO NOMINE
LEONIANAM CLEMENTIASQ APPELLARI
IVSSERVNT ANNO IVBILAEI

V.

Romae in Capitolio

PAVLO $\overline{III}$ P M
QVOD EIVS IVSSV AVSPICIISQVE ATQVE AERE CONLATO
VRBEM SITV AC DIVERTICVLIS VIARVM DEFORMEM
ATQVE IMPERVIAM
DISIECTIS MALE POSITIS AEDIFICIIS IN MELIOREM FORMAM
REDEGERINT
VIIS AREISQVE CVM VETERIBVS DIRECTIS ET AMPLIATIS
TVM NOVIS CONSTITVTIS AVXERINT ORNARINTQVE
LATINVS IVVEN MAMAECTVS HIERONYMVS MAPHEVS CVR VIAR
VRBE INSTAVRATA
OFFICII ET MEMORIAE ERGO
STATVAM IN CAPITOLIO OPTIMO PONTIF P P
AN CHR $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{XLIII}$

VI.

Romae in templo Orphanorum.

PAVLO $\overline{III}$ FARNESIO ROMANO P O M
QVOD PVEROS AC PVELLAS PARENTIBVS ORBATAS
DOMICILIJS MVNIFICO SVMPTV FVNDATIS
AMPLISSIMISQVE PRIVILEGIJS COMMVNITIS DONAVERIT
ARCHICONFRATERNITAS ORPHANORVM GRATI ANIMI M P

VII.

Tolentini in Foro

PAVLO $\overline{III}$ P M
TERRESTRI DEO
REIP CHRISTIANAE CONSERVATORI

VIII.

Perusiae in Arce.

PAVLVS $\overline{III}$ P M
TYRANNIDE EIECTA
NOVO CIVITATIS STATV CONSTITVTO
BONORVM QVIETI ET IMPROBORVM FRAENO
ARCEM A SOLO EXCITATAM MIRA CELERITATE MVNIVIT
PONT SVI AN $\overline{IX}$ SAL $\overline{XLVIII}$

IX.

Romae in tumulo

PAVLO $\overline{IIII}$ CARRAFAE P M
ELOQVENTIA DOCTRINA SAPIENTIA SINGVLARI
INNOCENTIA LIBERALITATE ANIMI MAGNITVDINE PRAESTANTI
SCELERVM VINDICI INTEGERRIMO
CATHOLICAE FIDEI ACERRIMO PROPVGNATORI
PIVS $\overline{V}$ P M
GRATI ET PII ANIMI M P OR $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{LIX}$

X.

Romae in hortis vaticanis

PIVS $\overline{IV}$ MEDICES MEDIOLANENSIS P M
QVO COMMODIORES HONESTIORESQVE
SIBI SVCCESSORIBVSQVE HORTOS VATICANOS REDDERET
COMPLVRES AVLAS CVBICVLA ET SCALAS CIRCVM SVPRAQ HEMICYCLVM
PLERAQVE A FVNDAMENTIS EXSTRVXIT
QVAEDAM IN VETEREM FORMAM RESTITVIT ATQ EXORNAVIT
AN SAL $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{LXII}$
PONT SVI AN $\overline{III}$ KAL IAN ABSOLVIT

XI.

Romae in porticu Vaticana Pii IV Res gestae

I

PACIS AVCTOR ET CVSTOS
PARATA SECVRITATE RERVM OMNIVM COPIAM ET VBERTATEM
INTRODVXIT

II

IVSTITIAM COLVIT
CAVSSARVM EXPLICATIONE REVOCATA
IVDICIIS EX AEQVO ET BONO CONSTITVTIS

III

EGENTES HOMINES
MOLESTA ET FALLACI MENDICITATE SVBLATA
CERTIS LOCIS DISTRIBVTOS ALIT

IV

PORTAM ET VIAM
PVBLICAE COMMODITATI APERVIT ET MVNIVIT

V

VIAM AVRELIAM
PENE INVIAM RESTITVERAT AQVAM SALONIAM DEDVCEBAT

XII.

Romae in tumulo

PIVS V PONT MAX
RELIGIONIS AC PVDICITIAE VINDEX RECTI ET IVSTI ADSERTOR
MORVM ET DISCIPLINAE RESTITVTOR
CHRISTIANAE REI DEFENSOR
SALVTARIBVS EDITIS LEGIBVS GALLIA CONSERVATA
PRINCIPIBVS FOEDERE IVNCTIS
PARTA DE TVRCIS VICTORIA INGENTIBVS AVSIS ET FACTIS
PACIS BELLIQVE GLORIA
MAXIMVS
PIVS FEL OPT PRINC

XIII.

Romae in Capitolio ad Statuam

GREGORIO XIII P M
OB FARINAE VECTIGAL SVBLATVM
VRBEM TEMPLIS ET OPERIBVS MAGNIFICENTISS EXORNATAM
HS OCTOGIES SINGVLARI BENEFICENTIA IN EGENOS DISTRIBVTVM
OB SEMINARIA EXTERARVM NATIONVM IN VRBE
AC TOTO POENE TERRARVM ORBE
RELIGIONIS PROPAGANDAE CAVSA INSTITVTA
OB PATERNAM IN OMNES GENTES CHARITATEM
QVA EX VLTIMIS NOVI ORBIS INCOLIS IAPONIORVM REGVM LEGATOS
TRIENNI NAVIGATIONE AD OBEDIENTIAM SEDI APOSTOLICAE
EXHIBENDAM
PRIMVM VENIENTES ROMAM
PRO PONTIFICIA DIGNITATE ACCEPIT
S P Q R

XIV.

Romae

GREGORIVS XIII P M
VT SANCTVM PASCHA
SVO IN PERPETVVM TEMPORE CELEBRETVR
RATIONEM TEMPORVM PERTVRBATAM RESTITVIT
MODVMQVE ADHIBVIT
QVO FVTVRIS SAECVLIS
IN PRAESCRIPTAE DEFINITIONIS STATV
SINE CONFVSIONE PERSEVERET
ANNO M D LXXXIII
PONT SVI XI

***

XV.

Ibidem in Capitolio ad Statuam

SYXTO V P M
OB QVIETEM PVBLICAM
COMPRESSA SICARIORVM EXVLVMQVE LICENTIA
RESTITVTAM
ANNONAE INOPIAM SVBLEVATAM
VRBEM AEDIFICIIS VIIS AQVAEDVCTV
ILLVSTRATAM S P Q R

XVI.

Urbini fuerunt in aedibus Principis sub imaginibus Virorum illustrium iussu Federici Montfeltri Ducis

I

PLATONI ATHENIENSI
HVMANAE DIVINAEQVE PHILOSOPHIAE ANTISTITI CELEBERRIMO
FED DICAVIT EX OBSERVANTIA

II

M TVLL CICERONI
OB DISCIPLINARVM VARIETATEM ELOQVENTIAEQVE REGNVM

III

HOMERO SMYRNAEO
CVIVS POESIN OB DIVINAM DISCIPLINARVM VARIETATEM
OMNIS AETAS ADMIRATA EST
ASSEQVVTVS NEMO POST

IV

D AVGVSTINO
OB SVBLIMEM DOCTRINAM
COELESTIVMQVE INDAGATIONEM LVCVLENTISSIMAM
POSTERI EDOCTI FAC CVR

V

CL PTOLEMAEO ALEXANDRINO
OB CERTAM ASTRORVM DIMENSIONEM
INDVCTASQ ORBI TERRARVM LINEAS

VI

L ANNAEO SENECAE CORDVBENSI
CVIVS PRAECEPTIS ANIMVS LIBERATVR PERTVRBATIONIBVS
EXCOLITVRQVE TRANQVILLITAS

VII

P VIRGILIO MARONI
OB ILLVSTRATA NVMERIS HEROICIS ROMANORVM INCVNABVLA
IMPERIIQVE POESEOS DIVINITATEM

VIII

D AMBROSIO
OB SPRETOS FASCES CONSVLARES
SVSCEPTVMQVE CHRISTIANVM NOMEN
ET ORNATAM LATINI SERMONIS IVCVNDITATEM
FED POS

XVII.

Romae in aede S. Mariae Rotundae Opus Bembi

D O M
RAPHAELI SANCTIO IO F VRBINATI
PICTORI EMINENTISS VETERVMQ AEMVLO
CVIVS SPIRANTES PROPE IMAGINES SI CONTEMPLERE
NATVRAE ATQVE ARTIS FOEDVS FACILE INSPEXERIS
IVLII II ET LEONIS X P P M M
PICTVRAE ET ARCHITECTVRAE OPERIBVS
GLORIAM AVXIT
V A XXXII INTEGER INTEGROS QVO DIE NATVS EST EO
ESSE DESIIT VIII ID APR M D XX

ILLE HIC EST RAPHAEL TIMVIT QVO SOSPITE VINCI
RERVM MAGNA PARENS ET MORIENTE MORI

XVIII.

Romae Opus Bembi

CHRISTOPHORO LONGOLIO
ROMANAM CIVITATEM PROPTER INSIGNEM IN STVDIIS LITERARVM
PRAESTANTIAM ADEPTO
SVMMO INGENIO INCREDIBILI INDVSTRIA
OMNIBVS BONIS ARTIBVS PRAEDITO SVPRA IVVENTAE ANNOS
IN QVA EXTINCTVS EST MAGNO CVM ITALIAE DOLORE
CVI INGENTEM SPEM SVI NOMINIS EXCITAVERAT
PETRVS BEMBVS AMICO ATQ HOSPITI P

XIX.

Romae in aede S Laurentii in Damaso Opus Sadoleti

D BM S
PIETATI ET MEMORIAE
IVLII SADOLETI
SACERDOTIS LAVRENTIANI DE COLLEGIO CANONICORVM
GRAECIS ET LATINIS LITERIS SINGVLARITER ERVDITI
OMNIBVS OPTIMIS ET DISCIPLINIS ET MORIBVS ITA ORNATI
VT EIVS INGENIVM COMITATEM LIBERALITATEM
ET ANTE ANNOS PRVDENTIAM
NVLLA SATIS AEQVARE POSSIT ADMIRATIO
IACOBVS SADOLETVS
FRATRI CONCORDISSIMO ET SPE DE EO MAXIMA ORBATVS
MVLTIS CVM LACRYMIS POSVIT
V ANN XXVI

XX

Bononiae Opus Philippi Beroaldi, ut videtur, junioris

PHILIPPO BEROALDO SENIORI CIVI BONON
VIRO OMNIVM QVOS AETAS SVA TVLIT ERVDITISSIMO
ATQVE ELOQVENTISSIMO
HVMANIORES LITERAS PARMAE LVTETIAE ATQVE IN PATRIA
SVMMA CVM INGENII LAVDE
ATQVE AVDIENTIVM ADMIRATIONE PROFESSO
PHILIPPVS ET VINC FILII HAEREDES EX IPSIVS TESTAM F P
VIX AN LI MENS VIII OBIIT AN M D IIII

XXI.

Romae ad Andreae Vallensis

IOANNI CASAE ARCHIEP BENEVENTANO
CVIVS SINGVLAREM IN OMNI VIRTVTVM
AC DISCIPLINARVM GENERE PRAESTANTIAM
AEMVLA NEQVIDQVAM POSTERITAS ADMIRETVR
HORATIVS ORICELLARIVS AVVNCVLO MERITO POSVIT

XXII.

Florentiae ad S. Laurentii

PAVLO IOVIO NOVOCOMENSI EPISCOPO NVCERINO
HISTORIARVM SVI TEMPORIS SCRIPTORI
SEPVLCRVM QVOD SIBI TESTAMENTO DECREVERAT
POSTERI EIVS INTEGRA FIDE POSVERVNT
INDVLGENTIA MAXX DVCC COSMI ET FRANCISCI ETRVRIAE DVCVM
M D LXXIV

XXIII.

Florentiae ad S. Crucis

MICHAELI ANGELO BONAROTIO
E VETVSTA SIMONIORVM FAMILIA
SCVLPTORI PICTORI ARCHITECTO FAMA OMNIBVS NOTISSIMO
LEONARDVS PATRVO AMANTISSIMO DEQVE SE OPTIME MERITO
TRANSLATIS ROMA EIVS OSSIBVS
ATQVE IN HOC TEMPLO MAIOR SVORVM SEPVLCRO CONDITIS
COHORTANTE SERENISSIMO COSMO MEDICES M HETR D
P C ANNO SAL M D LXX V A LXXXVIII M XI D XV

XXIV.

Neapoli

BALDASSARI RICIIAE FRATRI CONCORDISSIMO
GASPAR NATV MAIOR SVPERSTES
COMMVNE MARMOR P
VT QVOS VITA CONIVNCTISSIMOS TENVIT MORS
INDIVISOS CVSTODIRET ANNO S M D XVIII

XXV.

Ibidem

ARALDO DE MONTIBVS
CVI NVNQVAM VERBVM EXCIDIT QVO QVISQVAM POSSET OFFENDI
POMPEIVS DE MONTIBVS
PATRVELI OPTIMO ET HOMINI RARISSIMO
MEMORIAE CAVSA A A P VIRGINEO M D XXVII

XXVI

Ibidem

TIBI DEVS · OPTIME MAXIME
ARAM HANC DEDICAT IOANNES IOVIANVS
NEC TECVM PACISCITVR
VT SIBI POSTERISQVE SVIS BENEFAXIS
QVVM IPSE VOLENS LIBENSQVE GRATVITO BENEFACIAS CVNCTIS
SED QVIA TIBI AB OMNIBVS DEBEANTVR OMNIA

XXVII.

Ibidem Bernardino Rota Auctore

BERNARDINVS ROTA MVSIS HORTOS DEDIC
ATVS EAS HILARI HVIVSCE COELI POSITIONE ALLICERE
ATQVE ITA FORTASSIS AMICAS FORE $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{LV}$

XXVIII.

Ibidem

ALPHONSVS FERDINANDI REGIS F ARRAGONIVS DVX CALABRIAE
GENIO DOMVM HANC CVM FONTE ET BALNEO DICAVIT
HIPPODROMVM CONSTITVIT
GESTATIONES HORTIS ADIECIT
QVAS MYRTIS CITRIORVMQVE NEMORIBVS EXORNATAS
SALVTI SOSPITAE ATQVE VOLVPTATI PERPETVAE CONSECR

XXIX.

Florentiae In Porta

CAROLVS $\overline{V}$ CAES AVG
QVVM INSIGNI OMNIVM CHRISTIANORVM BENEFICIO
IMMANEM ARCHIPIRATAM REGNO TVNETANO PEPVLISSET FVGASSETQ
SICVLO NEAPOLITANO SVIS REGNIS CONSTITVTIS
ROMA PROFECTVS FLORENTIAM
HANC PORTAM CVM MAGNA POMPA INGRESSVS
POPVLO CVNCTO PRAE LAETITIA GESTIENTE
AB ALEXANDRO MEDICES CIVITATIS DVCE
CVI MARGARITAM F DESPONDERAT
ILLVSTRI APPARATV REGALIQVE HOSPITIO
MEDICEAS IN AEDES ACCEPTVS EST A D $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{XXXV}$
ID MAII

XXX.

Venetiis

PETRI BEMBI CARD IMAGINEM
HIERONYMVS QVIRINVS ISMERII F IN PVBLICO PONENDAM CVRAVIT
VT CVIVS INGENII MONVMENTA AETERNA SINT
EIVS CORPORIS QVOQVE MEMORIA NE A POSTERIS DESIDERETVR
V AN LXXVI M VII D XXIX OB XV KAL FEBR
AN M D XLVII

XXXI.

Ferrariae. Auctore Cynthio Giraldo.

SEBASTIANO CLARIGNANO
ACERRIMI INGENII VIRO
ET IN SCENA
SIVE RISVS VRBANOS MOVERET
SEV TRAGICO FLETV PVLPITA QVATERET
ADMIRANDO
CYNTHIVS IO BAPT GYRALDVS AMICVS
AMICO OPT · AC B M P V A LXIV M VIII

XXXII.

Genuae in Curia

ANDREAE DORIAE
QVOD REMP DIVTIVS OPPRESSAM
IN PRISTINAM LIBERTATEM VINDICAVERIT
PATRI PROINDE PATRIAE APPELLATO
SENATVS GENVENSIS IMMORTALIS MEMOR BENEFICII VIVENTI P

XXXIII.

Patavii

FONTI NOMEN INEST HOSPES VENERARE LIQVOREM
VNDE BIBENS CECINIT DIGNA PETRARCHA DEIS

XXXIV.

Neapoli in Vicaria

CAROLO $\overline{V}$ CAESARE AVG INVICTISSIMO IMPER
PETRVS TOLEDVS MARCHIO VILLAE FRANCHAE
HVIVS REGNI PROREX IVRIS VINDEX SANCTISSIMVS
POST FVGATOS TVRCAS
ARCEM IN CVRIAM REDACTAM IVSTITIAE DEDICAVIT
CONSILIAQ OMNIA HOC IN LOCO
CVM MAGNO TOTIVS REGNI COMMODO
CONSTITVIT ANNO A P V $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{XL}$

XXXV.

CAROLO CELSO IO F
OPTIMAE SPEI SVMMAEQ FESTIVITATIS AC SVAVITATIS PVERO
ATALANTA CORVARIA FIL DVLCISSIMO MVLTIS CVM LACHYMIS P
VIX ANN $\overline{VII}$ DIES $\overline{XV}$ OBIIT AVGVST $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{LXV}$

XXXVI.

IO BAPTISTAE FLORENTIOLO
PVERORVM FLOSCVLO

NE DVLCES FERRES FRVCTVS MELLITE IOANNES
DECVSSIT FLORES MORS INIMICA TVOS

VIXIT AN $\overline{VI}$ OB $\overline{X}$ KAL $\overline{IVLII}$ $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{LXXXIII}$
SIMON ET LVD FLORENTINI CIVES PARENTES MAESTISSIMI
AMORIBVS ET DELITIIS SVIS P

LIBER PRIMUS

PRO SANCTIS COELITIBUS

CAPUT I.

AEDES SACRAE ET SACELLA RUSTICA

I

Marmor ad Aedem balneorum Venionensium in diocoesi Montis Alcini

THERMIS AGRI VENIONENSIS
EX INDVLGENTIA
PETRI LEOPOLDI AVSTRII M D E
CHISIAE GENTI PERMISSIS
ALEXANDER CHISIVS
MARCHIO SANCTI QVIRICI
QVO AEGROTIS
INTER VALETVDINIS PROCVRATIONEM
SACRORVM PROCVRANDORVM
COMMODITAS NE DEESSET
AEDEM A SOLO EXCITAVIT
ANNO D M DCC LXXXI

II.

Marmor ad Sacellum villae Scandicci in agro Florentino

SACELLVM CVM ARA
IN HONOREM S CAIETANI THIENAEI
PATRIS PROVIDENTISSIMI
AB CAIETANO FRANC F TANIO FVNDATVM
QVOD VILLA COEMPTA
IN LVCAE TORNAQVINCII EQV IVRA CONCESSERAT
ALDOBRANDVS MEDICES TORNAQVINCIVS MARCH EQVES
LVCAE HERES EX TESTAMENTO
MELIOREM IN FACIEM REFICIENDVM ATQ ORNANDVM
CVRAVIT AN M DCC LXXXXII

III.

Marmor in agro Bassanensi ad aedem S. Crucis

AEDES
QVAE AMOTIS FRANCISCANIS
IN VICI S CRVCIS POTESTATEM DEVENERAT
PERMISSV SENATVS ET ANTISTITIS AVCTORITATE
IVSTAE PAROECIAE HONORE AVCTA EST
OPE ANDREAE MAVROCENI V C
PATRONI VICANORVM
ANNO M DCC XCIIII

IV.

Marmor ad Silvestri Papae in pago vulgo Renacci *in Agro Fl.*

AD TVENDAM PAGI SVI RELIGIONEM
ALEXANDER RINVCCINIVS MARCHIO
AEDE SILVESTRI S PONT MAX
LOCI PATRONI
IN MELIOREM FORMAM REFECTA
TVRRIM AB INCHOATO EIVSQ AERA CAMPANA IV
DE SVA PEC ADDIDIT AN M DCCC III
DEDIC KALENDIS SEXTILIBVS

V.

In nolis ejusdem turris, quae singulae singulis unbus destinantur

I

AD HVIVS SONITVM AERIS EXCITA IESV COR
POPVLI VT AD SACRA TVA PIE CASTE ADEAT

II

HOC TINTINNABVLO ADMONITA IESV PLEBS TVA
FIDEM CVIVS SYMBOLVM RECITAT FIRMIVS TENEAT

III

PER HVIVS TINNITVM PROHIBE IESV OMNES AERIS
INTEMPERIAS VT AEDES TVTAE TVTA ARVA SIENT

IV

HOC AERE PVLSATO SIQVEM TIBI IESV MORIENTEM
COMMENDAMVS ADSIS MISERO EIQVE SEDEM SVPERVM DA

VI.

Marmor ad Aedem Vici Veteris in Agro Flor vulgo Granapolo

MARCH AEMILIVS PVCCIVS O S S BAIVLIVVS
AEDEM QVAM MAIORES SVI
VICANIS VICI VETERIS AD CVRIALIA SACRA
DEDERANT ADTRIBVERANT
VETVSTATE COLLABENTEM ET CONDITIONE CVRIAE EXSOLVTAM
PECVNIA SVA REDEMIT RESTAVRAVITQVE
ATQ OMNI ORNATV EXCOLVIT
ANNO M D CCC IV

VII

Marmor ibidem ad aram maximam

HONORI PAVLLI III P M
QVOD NON SEPTEMBRIBVS AN M D XLII
IN PVCCIANO PROXIMO PER NOCTEM HOSPITATVS
ET HANC AEDEM VT SACRIFICIO INTERESSET
POSTRIDIE INGRESSVS
EIDEM PRIVILEGIVM PLENAE INDVLGENTIAE
EX FORMA RR PONTIFICVM IRROGAVERIT

VIII

Marmor ibidem ad aram eandem

D · O · M
HAEC AEDES DEDICATA CONSECRATAQ EST
SVB TITVLO S MARIAE V
TITVLVSQ S MATTHAEI APOST ADDITVS
OB CVRIAM MATTHAEIANAM MARIANAE ADIECTAM
CIRCITER ANNVM M D XC
EIVSQ DEDICATIONI QVOTANNIS RECOLENDAE
DIES QVI EST POSTR NON QVINT CONSTITVTVS EST

DESCR EX TABVLARIO ARCHIEP FLORENTINI

IX.

Marmor ad Sacellum suburbanum Radicundulae in dioecesi Volaterrana

DEO · IMMORTALI · SACRVM
EDVARDVS BERLINGHERIVS PATRIC SENENSIS
SACELLO VETERI PROFANATO NOVVM ELEGANTIVSQ SVBSTITVIT
TITVLO ALMAE VIRGINIS CONSERVATO
PATRONISQVE ADDITIS
S EDVARDO REGE M QVOD EX EO SIBI NOMEN EST INDITVM
ET S HIERONYMO PRESBYTERO QVOD ITEM VOLVIT
NE CVLTVS VIRI SS RADICVNDVLENSIBVS INTERCIDERET
SODALITIO EIVS INTRA OPPIDVM DELETO ARA EVERSA TABVLA DIVENDITA
QVAM ETIAM PECVNIA SVA REDEMPTAM HEIC DEDICAVIT
ANNO M DCCC IV

X.

Marmor Banzenae in pago Bibienate dioec. Aretinae

AEDEM ALMAE VIRGINI ET S DONATO EP M
BANZENAE EXCITATAM ET VETVSTATE COLLABENTEM
ANTON PIERAZOLIVS BIBIENAS RECTOR
REFECIT AMPLIAVIT ADORNAVITQVE
EX PECVNIA COLLATITIA
QVAM EPISC ARRETINVS ET POPVLVS CVRIAE
ET RECTOR ET IOSEPHVS PIERAZOLIVS PRESB FRATER
FACIVNDO OPERI CONTVLERVNT
AN M DCCC IV

XI.

Inscripta ad aedem Sanctimonialium M Plasani in agro Senensi

ANNO M D LXXXIII
GREGORIVS XIII P M
AEDI MONTIS PLASANI QVAM TITVLO
ABVNDII · ET ABVNDANTII M M ANTIQVITAS DEDICAVERAT
RELIQVIAS EORVM ROMA DONVM MISIT
DIEMQVE IDVVM IVNIARVM QVO SOLLEMNI SVPPLICATIONE
IN HANC AEDEM EX VRBE SENA SVNT ILLATAE
FESTO ANNIVERSARIO STATO QVOD HODIEQVE AGITVR
FECIT INSIGNEM
DIEM VERO XI KAL OCT QVO IIDEM MARTYRIVM FECERVNT
EO PRIVILEGIO AVCTVM QVOTANNIS VOLVIT
VT QVI RITE INTRA HANC AEDEM SVPPLICAVERINT
IISDEM LEGALES ADMISSORVM POENAE RELAXATAE AD PLENVM SINT
HARVM RERVM ERGO
COLLEGIVM VIRGINVM ORD S BENED QVOD AEDI ADIACET
PONTIFICEM INDVLGENTISS ICONICVM PINGI CVM ELLOGIO CVRAVIT
IDEMQVE PICTVRAM ATQ SCRIPTVRAM POST ANNOS CCXXI
VETVSTATE DEFORMATAS RENOVAVIT RESTITVITQVE

XII.

Marmor in dioecesi Florentina ad pagum Poggialo

D · O · M
IN HONOREM ALMAE VIRGINIS MARIAE
SACELLVM HOC
OPERIBVS AMPLIATIS RESTAVRAVIT ADORNAVITQ
ELISABETHA PITTA GADDIA
VIDVA SENATORIS CAESARIS GORII
ANNO M DCCL V

XIII.

Florentiae Marmor ad aedem PP Servorum Edita simul cum Brevi Romae apud Lazarinum an. 1806

PIO VII PONT MAX
QVI AEDEM B M V AB ANGELO · SALVTATAE
PRO PONTIFICIA MAIESTATE INTROGRESSVS
VII ID MAIAS AN M DCCC V
SACRIS IBIDEM FACTIS DEQ IIS MEMORABILI EXEMPLO
M · ALOISIAE TVSCORVM REGINAE · PIENTISSIMAE
LIBAMENTO DATO
ET COLLEGIO PP SERVORVM DEIPARAE AD PEDIS OSCVLVM
PERAMANTER ADMISSO
HAEC EI ROGATV ETIAM PRINCIPIS CLEMENTISSIMAE
PRIVILEGIA IN PERPETVVM IRROGAVIT
VTI HAEC AEDES BASILICAE NOMINE ET IVRE AVGEATVR
VTIQVE POENITENTIARII IV AB VRBANO VIII P M INDVLTI
IIS LEGIBVS QVAE LAVRETANO TEMPLO DICTAE SVNT
AMPLIATIS ETIAM FACVLTATIBVS ADPROBATIONE SVA IN EA PERSTENT
DIE VERO VII IDVS MAIAS
VT SI QVI INTRA EIVS SEPTA RITE ADORAVERINT
IIS POENAE ADMISSORVM STATAE OMNES RELAXENTVR
PARENTI PVBLICO OPTIMO INDVLGENTISSIMO
COLLEGIVM SVPRA SCR TABVLAM MARMOREAM INSCVLPTAM
OB PRAECLARA ATQVE IMMORTALIA ERGA HVNC LOCVM
MERITA

XIV.

Marmor Senis ad Sanctorum Innocentium

EX AVCTORITATE
M ANTONII ZONDADARII CARD ARCH SENENS
SODALITIVM SS EMIDII E M · ET · ANDREAE AVELLINI C ·
QVOD IN AEDE S GEORGII M INSTITVTVM FVERAT
IN AEDEM SS INNOCENTIVM TRANSLATVM
ET SODALITATI CARITATIS QVAE AD S MAVRITII M EXTAT
COPVLATVM EST AN M DCLC VI
ANNVENTE SVB CERTIS CONDITIONIBVS
SANCTE DE SANCTIS LOCI HERO

XV.

Marmor ad S Mariam in Monte in Agro Pisano

B DIANAE VIRGINI CIVI ET PATRONAE
CVIVS CORPVS ANNIS POST EXCESSVM EIVS CC
INTEGRVM INCOLVME REPERTVM EST
AD S DALMATII TVRRIM QVAE HINC ABERAT PASSVS III
NE TVRRI DELETA MEMORIA LOCI ET REVERENTIA DELERETVR
ALOISIVS BRILLIVS
EFFIGIEM CVM OMNI ORNATV ET MARMOR INSCRIPTVM
DE SVO DEDICAVIT AN M DCCC VI

XVI.

Marmor Senis in aede S Dominici

HANC AEDEM AN M DCC XCVIII LABEFACTATAM
QVVM VII KAL IVNIAS TERRA MOVIT
BENEDICTINI CASSINATES TVRRI CONFIRMATA
SACELLO S CATHARINAE V THOLO ET LVMINIBVS AVCTO
TECTO SOLIDATO PAVIMENTO STRATO
ARA MAXIMA RENOVATA
ET ASCENSV IN EAM GRADIBVS MARMOREIS DISPOSITO
ARIS CETERIS EX COLLATIONE PATRONORVM ET SVA
REFECTIS ADORNATISQVE
IN MELIOREM FORMAM CVLTV SPLENDIDIORE RESTITVERVNT
EORVNDEM CVRA COENOBII DAMNA
QVOD VITIVM VBIQVE FECERAT REPARATA
VALETVDINARIVM BIBLIOTHECA TRICLINIVM CONCLAVIA OMNIA
PARTIM INSTAVRATA PARTIM REDINTEGRATA SVNT
NOVVS QVOQVE IN AEDES INTROITVS ET AMBVLATIO PEDVM CLXXVII
CONSTITVTA
OPVS CONSVMMATVM AN M DCCC VI

XVII.

Marmor in agro Florentino ad S. M. Ambrosianae

SACELLVM
MARIAE · ALMAE DEI · GENITRICI
A CHRISTINA LOTHARINGIA M D E DICATVM
ET VETVSTATE CORRVPTVM
M ALOISIA REG CVRATRIX REGNI ETRVRIAE
NE HONORES DEIPARAE QVOS HEIC HABEBAT VICINITAS
INTERCIDERENT
SQVALORE DETERSO IN ELEGANTIOREM FACIEM RESTITVIT
ANNO M DCCC VI

XVI. v. 4. Luminibus *Fenestrae*

CAPUT II.

ARAE ET EARUM JURA.

I.

Marmor in aede SS Trinitatis ante aram NN Salimbeniorum

BARTHOLOMAEVS ET SALIMBENES LEONARDI FF BARTHOLINII
EX EA STIRPE SALIMBENIORVM
QVAE CIRC AN $\overline{M}$ $\overline{CC}$ $\overline{L}$ INTER MOTVS CIVILIVM FACTIONVM SENIS EIECTA
IN FIDEM FLORENTINORVM ATQ IN CIVITATEM RECEPTA EST
PATRIA VETERE PER SALIMBENEM PROAVVM AMISSA
ET NOVA PER BARTHOLINVM AVVM COMPARATA
TEMPLVM CONLATA PECVNIA AMPLIANDVM
ET SACELLVM GENTILITIVM
CVM ARA ET MONVMENTO FACIVNDVM CVRAVERVNT
CVI SACELLO PRAEDIVM ATTRIBVERVNT
TVTELAE ET SACRORVM NOMINE AN $\overline{M}$ $\overline{CCCC}$ $\overline{VII}$
FILII MARCH ZENOBII BARTHOLINII QVI ET SALIMBENIVS
MARCHIO ALAMANNVS CVBICVLARIVS[1] FRANC $\overline{I}$ ET IOS $\overline{II}$ AVGG
ET P LEOPOLDI M D E
CVM MARCH PETRO ET FRANC ET IOAN FRATRIBVS
LOCVM MARMORE ADORNAVERVNT ET SCRIPTVRAM ADDIDERVNT
AD MEMORIAM ORIGINIS SVAE IVRISQVE PATRONATVS
POSTERITATI CONSERVANDAM AN $\overline{M}$ $\overline{DCC}$ $\overline{LXXXIII}$

II.

Marmor ad S Crucis in ara NN Ricasolorum

LEOPOLDVS RICASOLVS ZANCHINIVS EQV STEPH
SACELLI GENTIS ZANCHINIAE
CVM ARA ET SEPVLCHRO
EX PARTE DIMIDIA HERES INSTITVTVS
QVVM CONCESSV IO ZAMBECCARII ZANCHINII COMITIS
COHEREDIS SVI PARTEM EIVS IVRIS ALTERAM NACTVS ESSET
TVITIONE LOCI IN SE VNVM RECEPTA
ARAM CVM OMNI ORNATV SVO RENOVANDAM
ET PICTVRAE SQVALOREM VETVSTATIS DETERGENDVM CVRAVIT
ANNO $\overline{M}$ $\overline{DCC}$ $\overline{LXXXXI}$

1 v 13 *Cubicularius Ciamberlano*

III.

Marmor ante Aram Max. S. Mariae Novellae.

DEO VNI · TRINO
IN HONOREM DEIPARAE CAELO RECEPTAE
COLLEGIVM PP PRAEDICATORVM AD M NOVELLAE
ARAM MAX A SOLO RENOVATAM ORNATVQ EX LIGNEO PRO AMPLITVDINE
LOCI MARMOREO EXCVLTAM DEDICAVIT KAL IVN A M DCCL IV
PRAESIDE COLLEGII P IOS AVGVSTINO RICCIO FLOR S THEOL MAG

IV.

Marmor ibidem.

EX MANVPRETIIS OFFICINAE COLLEGII PIGMENTARIAE
PRAEFECTO EIVSDEM F THOMA VALORIO FLORENTINO
PER QVEM OPERIBVS OFFICINAE FAMA COMMERCIVMQ
PER EVROPAM LATISSIME PROPAGATVM
ET PECVNIA EX VENDITIONIBVS PARTA
HVIC AEDI TVENDAE ATQ ORNANDAE INTEGRE INTEGRA INSVMPTA EST

V.

Marmor ibi collocandum, si lis secundum Medices judicabitur, si secundum PP. Dominicanos, expolgentium nihilominus, ut dignitati familiae consulatur.

XIII KAL SEPTEMBRES ANNO M DCCC III
FRANCISCVS ALDEBRANDVS FRANC IOSEPHI F MEDICES EQVES ORD
STEPHANIANI ET PETRVS FRATER V V C C MARCHIONES HEREDES
GENTIS TORNAQVINCIAE EOQ NOMINE ARAE TEMPLI MAXIMAE ET
ABSIDIS QVAE PROXIME EAM EST PATRONI COLLEGIO P P
PRAEDICATORVM AD MARIAE NOVELLAE PETENTI ET ROGANTI
PRONA VOLVNTATE PERMISERVNT VTI AD DIGNITATEM TEMPLI
AMPLIFICANDAM ARA VETERE CVM ORNATV EIVS DIRECTA NOVAM
QVO LOCO QVA FORMA QVO ORNAMENTO EI VIDEBITVR IMPENSA
COLLEGII IPSIVS EXCITARE POSSET SVB EA CONDITIONE VTI PACIS
CONCORDIAEQVE CAVSSA ITERVM ARAE ABSIDIQVE LEX DICERETVR
IN QVAM ET PATRONI ET COLLEGIVM CORROGATIS PP SENTENTIIS
CONSENSISSENT EAQ IN TABVLA MARMOREA INSCRIPTA ET PROPOSITA
PROPE ARAM FORET AD MEMORIAM PACTI CONVENTI SEMPITERNAM
LEX COMPOSITA ADPROBATA EST IN HAEC VERBA VTI FRANCISCVS
ALDEBRANDVS MEDICES TORNAQVINCIVS EQ ST ET PETRVS FRATER
V V C C MARCHIONES HEREDES POSTERIQ EORVM NOVAE ARAE
PATRONATVM EO IVRE TENEANT QVO GENS TORNAQVINCIA
PATRONATVM VETERIS TENVISSET NEQ DE EIVS FORMA COLLEGIO
LICEAT QVIDQVAM NOVARE NISI EX PATRONORVM AVCTORITATE

IDEMQ IN ABSIDEM S S IVS EORVM ESTO QVVMQVE TABVLA QVAE AB ORIGINE SVPRA ARAM FVIT OBSOLETIOR ATQVE ANGVSTIOR QVAM NOVA MOLITIO POSTVLAT VISA SIT EANDEM PATRONI AD SE RECIPIANT IVREQVE MANCIPI HABEANT CVM HAC EXCEPTIONE DVMTAXAT VTI PICTVRAM AMPLIOREM ET LOCO OPPORTVNIOREM PER ALOISIVM SABATELLIVM LAVD ARTIF FACIENO CVRENT EAMQVE CORONA LIGNEA INAVRATA DE SVO CIRCVMOATAM ARAE SVPERPONANT TVTELAMQVE EIVS ITEMQ PICTVRAE QVAE ABSIOIS PARIETIRVS ILLITA EST IPSI HEREDES POSTERIQ EORVM IN PERPETVVM HABEANT NEQ EAS RENOVANDI POTIENOIVE COLLEGIO POTESTAS SIET QVVMQ GENS TORNAQVINCIA CVM GENTE MEDICEA VNAM IN DOMVM COALVERINT INSIGNIA VTRIVSQVE CLYPEO VNO CONIVNCTA IN ABSIOE VBI NVNC TORNAQVINCIORVM DVMTAXAT INSIGNIA SVNT PROPONANTVR EX CANOIDO MARMORE IDQVE OPVS PATRONI SVMPTV SVO FACIENDVM LOCENT IIOEMQVE TVEANTVR CETERORVM QVAE COLLEGIVM INTRA HVIVS PATRONATVS TERMINOS OE PECVNIA SVA FECIT FECERIT IVS APVD COLLEGIVM IPSVM ET TVTELA MANEAT

VI.

Ad aram B Mariae Bagnesiae in basi urnae

B MARIAE BAGNESIAE · VIRG · ORD · III · S · D
M ALOISIA R E CONOITORIVM ARGENTEVM D D
OR SINGVLARE IN PATRONAM CAELESTEM NOVAM
STVDIVM SVVM ET RELIGIONEM AN M DCCC V

VII.

Marmor ad aedem Canonicorum Podibonitii in Dioecesi Collensi

S LVCESIO ORDINIS MINORVM TERTII
QVEM S FRANCISCVS TERTIANORVM SVORVM PRIMVM LEGIT
ORDO ET POPVLVS PODIBONITIENSIS
AEOIFICIIS OPPIOI PROPE CVNCTIS
EX FREQVENTI TERRAE MOTV AVT PROLVTIS AVT QVASSATIS
DVM AEDEM MAXIMAM RESTITVIT
HANC ARAM CIVI ET PATRONO SANCTISSIMO DEDICAT
VTI PATRIAE MISERITVS
TALES AB EA AERVMNAS PROHIBERE IN POSTERVM VELIT
AN M D CCC V

VIII.

Marmor Pentinae in aede S Bartholomaei Apost.

ARAM QVOTIDIANO PRIVILEGIO INSIGNEM
EX FORMA PONTIFICVM MAXIMORVM
FRANCISCVS ANT F SCARSELLIVS
CVRIO
VETVSTATE OBSOLETAM P S REFECIT
AN M DCCC V

C A P U T III.

IMAGINES SACRAE

I

Fuit Romae in S I Tyrocinio characteribus sub imagine S Aloisii (1)

EX HAC PICTVRA EXSTARE S ALOISIVS GONZAGA VISVS EST NICOLAO CAELESTINIO SOC IESV TYRONI CONCLAMATO IAM ET PROPE AGENTI ANIMAM ATQ AD EIVS LECTVLVM EVOLARE QVEM DIVTINA ALLOCVTIONE SOLATVS HORTATVSQVE VT RELIGIONEM SANCTISSIMI IESV CORDIS VTPOTE CAELITIBVS IVCVNDISSIMAM ADAMARET PROPAGARETQVE REPENTE MORBO ET MORBI RELIQVIIS EXSOLVIT VT QVI PRIDIE VIX LOCVM MVTARE IN GRABATO POSSET MILLIA PASSVVM COMPLVRA POSTRIDIE CONFECERIT TESTATISSIMI PERQ EVROPAM VVLGATISSIMI PRODIGII DIES FVIT IV ID FEBR ANNO M DCC LXV

(1) Requisivi Romae proxime anno et qualem scripturam titulum eandem his typis repraesentarem. Responsum fuit, post multiplices quae comprehenderent imaginem et titulum dispensatae. At vivit [illegible] quamquam multa de eo miraculo prodita sunt in libello: *Prodigium [illegible] Romae* anno 1765 [illegible] Archiepiscopi Vienn [illegible] Pontificiis [illegible] de [illegible] prodigii probatione [illegible] mirabili per [illegible] Caelestinum in Rhetoricae [illegible], [illegible] saepe [illegible], [illegible] loquebatur. Credidimus nulla [illegible] oculi, a qua ebrietas quam longissime, sed rei evidentia convicti. Neque enim morbo tectum, sed ex morbi reliquiis est exsolutus repente, debilitate artuum, quam induxerat complurium dierum inedia, et sanguinis emissio tredecies repetita intra mensem: adde quod emplastra cum [illegible] fecerant pedum enormi longo tempore medicabilem; hunc ergo repente convalescere, postridie egredi, hyemis intemperiem perferre, plena passuum millia jejunum ambulare citato gressu, ac deinde tyronum more crate, jejunare, vivere, haec naturaliter fieri posse, ipse Hippocrates affirmaret et jurato non credam

II.

Vario tusa epigrammate, quod scripsimus an 1776 et Senis edidimus, quum B Virginis a Provenzano celeberrima imago sollemni supplicatione per Urbem veheretur (a)

Aeterno in speculo, micante, dio,
Quo res clarius evidentiusque,
Quam quae conspicimus palam, videntur,
Senas Virgo videt, suumque formis
Ornari omnibus, caelique vultum
Et pompam videt, atque ibi paratum
Quidquid vel Genius, Opesve, Amorve
Possunt instruere, inclytum, novumque
Spectaclum, superis prope quod ipsis
Mirandum foret, et voluptuosum
Gaudens risit, et intimis medullis
Maternum magis excitavit ignem,
Unde et flammea vox Parentis exit
O digni, sui, in quibus noretur
Nomen, filioli, meum! Figurae
Illi pergite vos referre honores:
Hac arte ἀρχέτυπον datur tueri

III.

Munus Ravennae Metropolitanae destinatum quod audio adhuc Pisauri apud Comites Fantutios esse

SIGNVM IESV MORIENTIS
ALEXANDRI ALGARDII OPVS
QVOD CAIETANVS FANTVTIVS CARD
ET FERDINANDVS FRATRIS EIVS FIL PRAELATVS E XII PRIMIS
ORNAMENTO SACELLI SVI DEDICAVERANT
MARCVS ET IOSEPHVS FANTVTII COMITES
FERDINANDI FRATRES ATQ HEREDES
AEDI METROP RAVENNATIVM ABSENTES DONVM DESTINANT
VT SPECTABILI PIETATIS DOMESTICAE MONVMENTO
SEDEM IN PATRIA IMMOBILEM ET CVLTVM PVBLICVM PARENT
ANNO M D CCC II

(a) *Nel vivo eterno Speglio, ove ogni obbietto*
Più chiaramente che in se stesso appare,
Vede Maria di vaghe forme e rare
Fregiarsi in Siena il suo dipinto aspetto.
Vide poi la gran pompa, e in lei ritratto
Quanto Genio, Ricchezza, Amor sun fare;
Spettacol nuovo, che potea destare
Meraviglia nel Ciel quasi, e diletto.
Di gioja rise, e nel materno core
L'usata fiamma risvegliò più viva;
Sicchè ecco i be' detti venner fuore:
O degni, che il mio nome in voi si scriva,
Rendete, o figli, a quel ritratto onore;
Così l'esempio a vagheggiar si arriva

IV.

Marmor Florentiae ad SS. Apostolorum

SIGNVM IESV · CRVCI · SVFFIXI
INTER FLAMMAS INCOLVME AN M DCC VI
ET OB ADMIRABILITATEM OSTENTI
ALTARI DONATVM SANCTISSIMEQVE CVLTVM
IN AEDE S BLASII EPISC M
EA DEMVM PROFANATA AN M DCC LXXXV
TRANSLATVM INDE ATQ HEIC DEDICATVM EST
PHILIPPVS GHINETTVS
CVRIO TITVLI SS APOSTOLORVM BLASIIQVE
TABVLAM CVM INSCRIPTIONE MARMOREAM P C
ANNO M DCCC V MEMORIAE CAVSSA

V.

Patavium missa inscriptio ad virum religiosum, qui cum imaginem B V aere excudere meditabatur, re infecta obiit.

IMAGO DEIPARAE BYZANTINA
QVAE CHRISTIANO SAECVLO VIII A B VRIO PRESBYTERO
INIVRIIS ICONOCLASTARVM EREPTA ET PATAVIVM DELATA
IBIDEM IN AEDE IVSTINAE MARTYRIS ARAM NACTA
OB VETVSTATEM RELIGIONIS
CONCVRSVSQVE ADORANTIVM ET PRECVM SVCCESSVS
IN HONORE MAXIMO EST

VI.

Inscripta iconographiae aedis florentinae S Benedicti Patris

D AVGVSTINO RABATTAE
ICONOGRAPHIAM AEDIS BENEDICTINAE
QVAE FLORENTIAE EST
NICOLAVS MAXIMILIANI LIBRI
VIRO RELIGIOSISSIMO DOCTISSIMO
INSTITVTORI SVO D D

IV. v. 9. Curio etc Priore de' SS Apostoli.

VII.

Bononiae ad pinacothecam N. V. Philippi Herculani Eq. S. Uberti in Bavaria, quae aliorum Poetarum versibus edita celebrata est

In imaginem Noemi ebrii.

Noemus ille vites
  Qui sevit ebriosas,
  Primusque de racemis
  Recondidit liquores,
  Vim primus potentis
  Expertus est Lyaei,
  Jacuitque temulentus
Heu quis timere Bacchi
Non debeat liquores,
Quum justus ille, justos
Et qui praeiret omnes,
Vt perciitus Lyaei,
Et gressibus vacillet,
Et balba verba dicat,
Cernatque temulentus
Jam duplices lucernas?

VIII.

In Amanum.

Fortunatus Aman, qua sperat luce parari
  Judaeo laqueum, regia sceptra sibi,
Illa vidit Aman infelix luce parari
  Regia Judaeo sceptra, sibi laqueum.

IX.

In Absalomum morientem.

Dum vagus immissis fugit Absalomus habenis,
  Fertur et ardenti pulverulentus equo;
Aspirant aurae, fluitantesque ardua quercus
  Implicant ramis, detinuitque comas.
Procurrit sonipes, celsa puer arbore pendet,
  Hostis adest, teneram traicit ense latus.
Tum moriens: meus, inquit, amor, mea cura, capilli,
  Sic mihi pro cultu redditis interitum?

X.

Sampson et Dalila.

Dum Dalilae Sampson fortem se jactat, et ipsi
  Mille suae memorat clara tropaea manus,
Improba subridens mulier sed, maxime victor,
  Inquit, me duce, me multo victus eris.

XI.

Somnia ex sacris literis tria

Scalas Jacobus noctu per insomnium,
Gedeon videbat pellem, Nabuch arborem
Quid est boni lusores? cur applauditis?
Cur exhortantes invicem disceditis?
An ut libellum consulatis lusorium
Quid scalas, pelles, arbores significent?
Vel quos ad aleam numeros dent publicam?
Speratis ternum vincere? O gentem credulam!

XII.

In Jobum aerumnosum

Heu Jobum miserum malaque fati!
Quae te incommoda, quam graves procellas
Jactarunt simul et dedere pessum!
Jacturae gregis, aedium ruinae,
Raptae divitiae familiaeque,
Gnatorumque decem cruenta fata
Ad haec pauperies famesque longa,
Febres, ulcera, vermiumque sordes,
Et quod tristius est molestiusque
Longe his omnibus, iniquera Conjux

XIII.

Daniel ab leonibus inoffensus

Laederis invidia, cui non nocuere leones,
O Daniel, cunctis saevior illa feris

XIV.

In victricem Judithum

Vivat io mulier, pueri dixere Bethuli,
Juditha quum castris venit ab Assyriis.
Vivat io, dixere senes, fortissimus heros,
Si formam excipias nil muliebris habet.

XV.

Tobiae canis domum redeuntis. Imitatio ex Anacr. columbae.

Amabilis Catelle,
Qui blandiente cauda,
Cursuque concitato
Herum praeis Tobiam,
Ecquo venusto tendis?
Ohe! quid hoc viator
Ad te? brevi reponam
Quum cessimus Ninive,
Annam et senem maritum
Reliquimus Tobiae
Discessione tristes.
Et nunc amariores
Peto mero fletus;
Quare, et decet fidelem
Servum, domum praeibo,
Notisque heris adulans
Saltu micante, et aure,
Caudaque blandiente,
Et gannriente voce
Juvenculum Tobiam
Adesse certabo,
Vt conqueri miselli
Jam desinant Parentes
Vale viator ultra
Non hoc decet morari.

CAPUT IV.

GRATULATIONES PUBLICAE

I.

Exposita Florentiae prope aedem Florentii M

DEO · HOMINI · MYSTERIIS · ABSCONDITO
FRATRES SODALITII NERIANI AD FLORENTII
SVPPLICATIONEM
PRO DOMINIS NOVIS
FERDINANDO III ARCHID AVSTRIO
ET M ALOISIA BORBONIA CONIVGE EIVS
VTI DIV VIVANT DIV IMPERENT
AN M D CC LXXXXI

II.

Exposita Utinae in fronte aedis Metropolitanae (1)

DEO ET · CAELITIBVS · PATRONIS
CIVITAS VTINENSIVM
BELLO FORMIDOLOSISSIMO ERVTA
ET IN POTESTATEM FRANCISCI II AVG O P REDACTA
SOLEMNIA GRATIARVM
QVOD PAX VTINI CONSTITVTA
RELIGIONI SALVTI FORTVNIS CIVIVM BENE VERTERIT

(1) Hujus tituli et sequentium ducem fe- liberas et virtus Gallorum diuturnitatem non sivit, Utina et Bassano et Mantua atenue recu- peratis, et Regno Italico adjunctis.

III.

Exposita Bassani ad aedem Mariae Maiorem

PACE COMPOSITA
RE VENETORVM AD FRANCISCVM II AVG TRANSLATA
PRESBYTERI MVNICIPII BASSANENSIS
D O M · VOTA PERSOLVVNT
QVOD VRBS SALVA QVOD RELIGIO INCOLVMIS EST

IV.

Exposita Utinae ante aedem Metr. et typis Pecilis vulgata

D O M
ARMORVM POTENTI
SOSPITATORI DOMVS AVGVSTAE
OB ARCEM MANTVANAM BELLI NODVM
A LEGIONIBVS CAESARIANIS PIIS FIDELIBVS RECEPTAM
V KAL SEXTILES
PETRVS ANTONIVS GEORGIVS ARCHIEPISCOPVS VTINENSIS
ET COLLEGIVM CANONICORVM METROPOLITANAE AEDIS
HOSTIAM SOLLEMNEM ET ACTIONEM GRATIARVM
AD ARAM MAXIMAM

V.

Exposita ibidem atque ab eodem edita

DEO IMMORTALI · OPIFERO
QVOD IN LAETVM NOVI SAECVLI OMEN
PIVS VII
E SPLENDISS CASSINENSIVM ORDINE INDIDEM LECTVS
VNDE SALVBERRIMOS ROMAE ANTISTITES LEGI AETAS MAIORVM VIDIT
PONTIFICATV TIBVRTINOR ET FOROCORNELIENS IN EXEMPLVM FVNCTVS
BINIS FOELICISSIMISQVE AD SVI ORDINIS MEMORIAM DIEBVS
QVORVM ALTER GREGORII MAGNI ALTER BENEDICTI PATRIS EXCESSV
SACRI HABENTVR
PONTIFEX MAX DICTVS INAVGVRATVSQ EST
CIVITAS VTINENSIVM
GRATIAS ET VOTA
VT QVAE IS PRO SALVTE PVBLICA GERIT POSTEAQ GESSERIT
EADEM DEVS O M OPE SVA BENE IVVET FORTVNETQVE
VTQ EI CHRISTIANA REPVB QVAM TVRBATAM ET AFFLICTAM
ACCEPIT PACATA ET FLORENTE FRVI LICEAT
EARVM RERVM ERGO
PETRVS ANT GEORGIVS ARCHIEP
CVM COLLEGIO CANONICORVM METROP AEDIS ET FESTA VRBE
HOSTIA DIVINA IMMOLANDA PARENTI DEO SVPPLICAT
X KAL APRILES ANNO M D CCC

VI.

Florentiae edita poesis apud Ciardettum (V. Ephemeridas ejus an. 1808) cum elegantissima versione italica V. Er. Aloisii Clasii, i. e. Fiacchi.

CAROLO LVDOVICO INF. HISP.
ETRVRIAE REGNVM AVSPICANTE
HENDECASYLLABI
AD · PVERVM · IESVM ·

Jesu parvule, quem suo in Parentis
Infanti licet ore vagientem,
Rectorem tamen, arbitrumque regem,
Et rerum dominum fatemur esse,
Fave oh versiculis tui Poetae,
Qui te nunc precibus rogat, lacessit,
Quantum qui pote plurimum obsecrare
Res est maxima, maximeque digna,
Quam tute auspicio tuo secundes.
En jam Carolus ille Ludovicus
Borbonum genus, et puellulorum
Flosculus, quot adhuc fuere, vel sunt,
Vel posthac alios erunt per annos,
Scandit in solium tener paternum,
Reique occipit imperare Tuscae.
Huic, Matrique simul (cui virilem
Molli in corpore das habere mentem)
Omnes prospera quaeque comprecantur
Quotquot urbs juvenes, senesque Flora
Fert, matresque, nurusque, virginesque;
Parens Flora bonarum, artiumque faelix,
Honos Italiae, urbiumque ocellus
Dicatissima gens tibi est, tuisque,
Siquid postulet, adprobaturus,
Sed nunc praecipue fragore tanto
Quum strepit, deciesque, centiesque
Tibi unum haec iterat precationem
„ Rege cum puero tuere Matrem,
„ Matrem cum puero tuere Regem
Gliscit rumor adhuc, viaeque passim
Una voce sonant, fora, angiportus,

Vici, compita, fluminisque ripae
Miratur pater Arnus, alveoque
Algosum caput exserens profundo
Nosse rem cupit, et modo huc modo illuc
Obvium, cupidasque vertit aures;
Mox ut comperit, auspicante regnum
Carolo, hos populum ciere plausus,
Omen accipit, et referre gestit
Tenuis vorticibus, cavisque saxis:
„ Rege cum puero tuere Matrem,
„ Matrem cum puero tuere Regem.
At Rex interea, tenellus Jesu,
Ipse te rogitat, simulque coeptis
Adsis propitius, volensque, poscit,
Et manum implicitus manu Parentis,
Euntemque sequens minore gressu
Blandus, candidulus, comatulusque
Reptat ante tuas pusillus aras,
Flexo et poplite, dexteraque laevae
Juncta, te humilem sui requirit
Pictam per tabulam, tibique dicit:
„ Rege cum puero tuere Matrem,
„ Matrem cum puero tuere Regem.
Nec tibi ut veluti solent puelli,
Haec profert animo, vago, occupato,
Verum autem superans sagacitate
Scit, quod voce rogat, rogare mente.
Hunc tu tam docilem, et bonum clientem,
Clementem nive quoque puriorem,
Et quavis mage simplicem columba,
Tam pro germano parente utroque,
Laetus accipe, candidisque votis
Ridens praecor adnue labello
Da moresque probos, diesque longos,
Rege et sospite, sospitate Floram
Nusquam desine, Tusciamque totam.
At vos versiculi Catulliani,
Festiva, et lepida, et levis poesis,
Huc huc ferte pedem, quot estis omnes,
Omnes undique, quotquot estis omnes,

Ite, currite, Regiam per urbem
Vos effundite, et optime dierum
Jocos, laetitiamque duplicate.
Ite, plaudite, Numenque Sancto
Passim dicite tinniente voce.
„ Rege cum puero tuere Matrem,
„ Matrem cum puero tuere Rege

CAPVT V.

FESTI HONORES SUPERUM STATI VEL INDICTI

I.

In festo S. Aloisii Gonzagae.

Septimilli tertiae Classis Grammaticae supplex libellus (1)

Gonzagae tenero meo patrono
A me pauca volens, papyre, dicas.
Peccatum studiis mihi trecentis
Dexter arceat hocce namque monstro
Tristius nihil est, nocentiusque.
Id me saepe docet, monetque quidam
Claustri Presbyter insidens cathedrae
Sub testudine discolore templi,
Quum dextram mihi tendit osculandam
Verum an albus homo sit, an sit ater,
Quo sit dente, vel ore, vel capillo,
Quem vicum teneat, vel angiportum
Peccatum, hoc ego distuli docere,
Nec plane scio Num severus ille est

Longus ille senex, macer, pilosus,
Qui cava in tunica, comaque secta,
In qua vix numeres pilos ducentos,
Cunctas torvus obambulat palaestras,
Renes, crura, manus juvenculorum
Instans graviter notans flagellis?
Hunc ne sic vocitant? hunc ne monstro
Peccati gravis induere nomen?
Sic certe Ah precor ergo supplicoque,
Quantum qui pote plurimum obsecrare
Peccatum face praecavere possim.
Nam quid tristius est nocentiusque;
Quid est quod potiore jure malim
Arceri studiis mihi trecentis?

(1) Mos est in Collegio Rom. ut B. Aloisii die festo adpetenti, libellum supplicem sidem dant discipuli omnes classium inferiorum, qui in fasciculos ligati ad urnam Beati, et prope ejus cineres suspenduntur. Septimillus a Confessario admonitus (hujus sedes erat ad testudinem templi) ut peccatum effugere a Sancto postulet, credit peccatum esse Correctorem seu Castigatorem puerorum negligentium, vel petulantium. Hunc ergo rogat a se arceri.

II.

Exposita quotannis ad sacellum V C Prioris Ricasoli Prodiit autem inter ephemerides Paganianas anno 1803

V̅ NON MAIAS
STATA SOLLEMNITAS AD SACRARIVM HARVM AEDIVM
CRVCI · IESV · SALVTIFERAE · ET · RELIQVIIS COELITVM · VENERANDIS
QVAE IN EO SVNT
VENIA ETIAM POENARVM RITE SVPPLICANTIBVS PLENE INDVLTA
QVISQVIS HAEC LEGIS INGREDERE
ADORA DEBITA COELO PIGNORA
HEIC TIBI PATRONOS FACITO QVI CIVEM TE FACIANT SVVM

III.

Exposita ad S Joannis Majoris in Mucello agri Flor. et Florentiae edita apud Ciardettum An. 1803 V Relazione delle Feste fatte in Mugello ec. pag. 21

B IOANNIS VESPINIANENSIS
CORPVS ANTE ANNOS FERE D̅ FLORENTIAE CONDITVM
QVVM EX VRBE PERMISSV METROPOLITAE
AD S IOANNIS MAIORIS
PROPE NATALEM VIRI SS CVRIAM
FESTA POMPA TRANSFERTVR
PRESBYTERI ET POPVLVS DE VICO LAVRENTIANO
GRATVLABVNDI IN OCCVRSVM EIVS EFFVSI
CONTERRANEVM SVVM
VIRTVTE PRODIGIIS FAMA INSIGNEM
INTRA OPPIDVM IN AEDEM MAXIMAM DEDVCTVM
I̅X̅ KAL SEXTIL A M̅ D̅C̅C̅C̅ I̅I̅I̅
PER DIEM VNVM
IBIDEM DEVENERANDVM PROPONVNT
SALVE DECVS CIVIVM SALVE EXEMPLVM SANCTITATIS
TVERE LAVRENTIANOS TVERE MVCELLANOS TVOS
HEIC TECVM RELIGIO PAX COPIA
FAVSTITAS HABITET
SERVA PATRIAM QVAE TE OLIM PEPERIT CAELO

IV.

Exposita Florentiae ad portam aedis Sororum Capuccinarum

VERONICA IVLIANA TIPHERNATE
VIRG FRANCISCANA OE ORD MINOR CAPVC
EX AVCTORITATE P M IN ALBVM EE CAELITVM
RELATA XVI KAL QVINT AN M DCCC IV
SANCTIMONIALES EIVSDEM ORD FLORENTINAE
DE QVARVM COLLEGIO SOPORES GEMINAS
IPSO APOTHEOSIS SVAE DIE
EX DIVTVRNO MORBO INCOLVMES REPENTE RESTITVIT
GRATVLATIONEM
OB HONORES SVPERVM VIRGINI SODALI PERMISSOS
INCHOATVMQVE AB EA ADMIRABILI MODO
HVIVS COLLEGII PATRONATVM

V.

Exposita ad paroeciam Villae Magnae in agro Florentino per triduales ferias

B GHERARDO AB VILLA MAGNA
EQVITI HIEROSOLYMARIO SODALI FRATRVM MINORVM
AB IPSO S FRANCISCO PATRE IN III ORDINEM COOPTATO
INSTITVTORI SODALITATIS FLORENTINORVM SEBASTIANAEAE
S PHILIPPO BENITIO COLLEGA OPERIS INCHOANDI
PEREGRINATORI PALESTINAE ANACHORETAE TVSCIAE
CVI OB VITAM SOLAM ATQVE ASPERAM
IN CAELESTIVM CONTEMPLATIONE DIV ACTAM
ET OB ADMIRABILITATEM PRODIGIORVM ATQ FREQVENTIAM
AETAS MAIORVM HILARIONIS NOVI COGNOMEN INDIDIT
II VIRI FESTO APPARANDO ET POPVLVS VICI VILLAE MAGNAE
VICANO SANCTISSIMO QVI AETERNAM HVIC LOCO FAMAM DEDERIT
SVPPLICATIONES PER TRIDVVM
AD RECOLENDAS VIRTVTES EIVS AGENDASQVE EI GRATIAS
IPSIVSQ TVTELAM SIBI DOMIBVS AGRISQ SVIS IN PERPETVVM
PROMERENDAM

IV v 8 Prodiit Florentiae historia ejus miraculi ap. Paganos

Exposita Florentiae et ibidem vulgata carmina cum interpretatione elegantissima V. Er. Ab. Lepri Rhetoris in Semin. Archiep.

VI.

Ad portam atrii S. Mariae Magdalenae de Pactiis

HONORIBVS COELITVM
DECRETO PII $\overline{\text{VII}}$ PONT MAX ADTRIBVTIS
MARIAE BAGNESIAE FLORENTINAE VIRGINI
DOMINICANAE ORDINIS TERTII
VIRGINES COLLEGII PACTIENSIS
SVPPLICATIONES IN TRIDVVM
AD ARAM CORPVSQVE INTEGRVM EIVS

VII.

Ibidem. Ad templi portam, quae ab latere est

Caelestes honores B. M. Bagnesiae praesignificati A. M. D. LXXXIV.
Ex vita S. M. Magdalenae Pactiae

Vere es futuri Magdalena praescia,
Bagnesia illa, quam Piorum videras
Sedes tenere splendida indutam stola,
Ejusque nomen praecinebas inclytum,
Sanctumque late gentibus quondam fore,
Quum saecla bina tale post oraculum
Et lustra vix quaterna sol exegerit,
En illa fastis caelitum modo addita
Placatur, aris, thure, sacris luctibus,
Damnatque votis. Ejus en integritas,
Interque longas robur aegritudines
Expers querelae, et Numinis flagrans amor
Cluent ubique, maxima spes civium
Ornatur (audin?) laudibus, qui patriae
Novam hanc patronam praedicant, decus novum,
Vere es futuri Magdalena praescia.

r

VIII

Ibidem Ad portam alteram.

B. M. Bagnesiae corpus ab anno M. D. LXXVII, ad hanc usque diem incorruptum.

Bagnesia illa, quam supra aram cernitis,
Si vera visus mentibus renuntiat,
Sopita paullulum, hospites, non mortua est
Nam mortis illibata dentibus jacent
Decora membra, et semiclusa per labia
Securitas, et gaudium, et risus volant,
Ceu blanda per quietem spectet somnia
An sponsi Jesu imaginem objecit sopor,
Et jam paratas Caeli in arce nuptias,
Auditque se vocari, et ornat lampada?
Nam quod quis optat vigil, id etiam somniat
At tu quiesce Virgo, propeque Patriam
Mane excitantem saeculo extremam tubam
Tunc utraque adsurgetis, et simul pari
Trans sidera evolabitis, binae velut
Uno columbae prodeuntes nidulo

IX.

Vulgatus Florentiae per ferias Natalitias in libello quem vocant L'Ape cum versione elegantissima V. E. Aloisii Clasii an. 1803

Caecus mendicans ad Sacram aedem die I. C. Natali hendecasyllabi.

Heu vos Christiadae! stipem misello
Caeco porgite, quem nivalis aether,
Edendi et rabies maligna torquet,
Per vos, siquid amatis, elegantem, (1)
Jucundum, tenerum, sacrum puellum,
Per cunabula dura, sonulamque,
Olli quae niveum latus revincit,
Jejunae date pyxidi quadrantem
Nullo excussa sonat quadrante pyxis,

(1) Ex autographo romano versus quinque supplevi,

At mihi medio inquieta ventre
Intestina sonant, dapemque poscunt
O longam nimis esuritionem!
O caecam miseram, malamque fati!
De tot millibus ergo commeantum,
Ultro qui assidue citroque currunt,
Quadrantem mihi nemo? nemo qui me
Tantillo pretio velit Puello
Natalem recitare cantionem?
At plaus sonuit. Bene ac beate
Sit tibi, bene qui facis misello,
Teque Infans ope sospitet benigna.

Caeci naenia

Augustus plenas mundi torquebat habenas,
Et domitis Dacis condebat saecula pacis,
Ecce Dei proles post multos denique soles
Expectata venit, nobis quae vulnera lenit,
Laxat et immitis crudelia vincula Ditis
Visus ab indoctis per amica silentia noctis,
Aliger ipse viam monstrat reperire Mariam,
Pastoresque gregis trahit ad cunabula Regis,
Quem bovis, et belli flatus calefaciat aselli.

X.

Alius titulus pro aedibus N N Ricasolorum ad sollemnia de quibus pag 20.

SANCTORVM CAELITVM RELLIQVIAS
QVAS IN TVTELAM AEDIVM SVARVM
LEOPOLDVS RICASOLVS S STEPH EQVES PRIOR
LONGO STVDIO CONGESSERAT
ET PRIVATIM IN SACRARIO SVO DEDICAVERAT
V̄ NONAS MAIAS
PVBLICE VENERANDAS PROPONIT
PLENA INDVLGENTIA RITE SVPPLICANTIBVS A P M
IMPETRATA
INGREDERE CIVIS EXTERVSVE
PRECARE QVORVM CINERES COLIS
VT FIDEM TE QVOQVE AC TVOS
IN FIDEM SVSCIPIANT SVAM

LIBER SECUNDUS

PRO VIRIS ET FEMINIS ILLUSTRIBUS

CAPUT I.

NOVORUM PRINCIPUM INAUGURATIONES

I.

Clemente XIV P M renuntiato, epigramma Romae editum emendatius prodit

Illa ego Fortunae nullo admirabilis aevo
    Munere Clementis patria Pontificis, (1)
Nunc Italas inter fortunatissima terras
    Invideor, doctis quaeror et in tabulis
Me Gallus, me Teutonicus, me noscit Iberus,
    Et quos occiduus Sol, oriensque videt
Hisque ego mortales moneo, non civibus urbes,
    Sed patrias cives urbibus esse decus

II.

Petro Francisco Grimaldio Genuensium Duci epigr ibidem vulg an 1773

Στέψατε τὰν Στάλας Γριμαλδῶν τὰν πότι φίλας
    Πατρίδος ἀρχόντων, εἴπατε τόνδε λόγον
Χαίρετε Ἡμιθέοι· σωτήρεσι γὰρ ἐν μεγάροισι
    Ὑμῶν γηράσκει μὲν γένος, οὐδ᾽ ἀρετή

Coronate Grimaldiorum columnas (sive hermas)
    Qui charae patriae olim imperarunt, et dicite.
Gaudete Semidei; nam vestris in aedibus
    Genus senescit, virtus non item

(1) Oppidum *S Arcangelo* Ceterum spectabile est, quod Cajetanus Marinius Pii VII P M Cubicularius, S Sedis Tabularius, et Bibl Vaticanae Praepraefectus virtute non et scriptis luculentissimis nobilitavit Alios quoque cives habuit praedicabiles

III.

Exposita Florentiae ad porticum Cosmae. Ibidem edita a Pagano in ephemeride Tuscorum an. 1791

OB ADVENTVM AVSPICATISSIMVM
MAGN ETRVR DVCVM
FERDINANDI III
LEOPOLDI II AVG FIL
ET ALOISIAE MARIAE
FERD IV V S R F
S P Q FLORENTINVS
FELIX ITERVM
AVSTRIACO ET BORBONIA
PRINCIPIBVS
VRBEM ORNANDAM
LVDISQVE PVBL HILARANDAM
CVRAVIT
EX AERE QVOD SPONTE
OMNES ORDINES CONTVLERVNT

IV.

Ibidem exposita, et typis data

HONORI
IMPER CAES LEOPOLDI II AVG
REGIS HVNG BOH GAL
PRINC OPT PROVIDENTISSIMI
QVOD SVPRA CETERA BENEFICIA
QVIBVS PER ANNOS XXV
TVSCIAM PRAESENS ORNAVIT
EIDEM ABSENS
FERDINANDVM III ARCHID
DIGNVM PATRIA GLORIA FILIVM
PRINCIPEM DEDIT
S P Q F
MEMOR GRATVS
DEVOTVS MAIESTATI EIVS

V.

Prodiit hoc epigramma in libello, cui titulus In occasione del fausto avvenimento all' Arcivescovado di Siena di Monsignor Alfonso Marsilj. Siena da Torchj Pazzini 1792

Sena quod expectas, late sacratus olivo
En tibi Marsilius Pastor ab Urbe redit
Quem simul optasti, advenerat Ferdinandus, et ille
Sacrorum toto Praeses in Orbe Pius (1)
At Roma, unde tibi generis, fideique propago est,
Illa sagax, morum semper et aequa viris,
Marsilii admirata modo menteque, animumque,
Judicium hac fertur voce probasse tuum.
Salve o quae tales, pulcherrima Patria, cives
Et paris, et nosti, et luce carere vetas.

VI.

In idem argumentum (2)

ALPHONSO MARSILIO SENENSI
PATRIAE PONTIFICATVM FELICITER AVSPICANTI
CIVES LEONARDI PROPATRVI MEMORES
PAREM REGIMINIS ADPROBATIONEM
VITAM IN ARCHIEPISCOPATV LONGIOREM
CIVI OPTIMO ET OB VIRTVTIS EMINENTIAM
AB INFIMO SACERDOTVM GRADV AD SVPREMAM
ECCLESIAE SVAE SEDEM EVECTO
ADPRECANTVR

VII.

Fuit Utini in aere pro Praetorio Urbis usque ad victoriam gallicam

FRANCISCVS II AVG
IMPERIO AVSTRIACO AD ORAM VENETAM PROLATO
POSSESSIONEM VTINAE VRBIS ADCLAMATIONE CIVIVM SECVNDISSIMA
INCHOAVIT III NONAS IANVARIAS ANNO M DCC LXXXXVIII

(1) Duos versus addidimus ad melius declarandum, opinionem Urbis, praestantissimam, ut aiunt, Ferdinandi II electionem Pii VI fuisse, quod sequitur ad Columnam Senam ubi deducium referens unde et Sena Julia appellatur.

(2) V. 5 anni antea Leonardus Senensem rexit Ecclesiam. Alphonsus tres; sed ita et memorandus atque Pontifex habeatur.

VIII.

Utini prodiit ex Typographia Pecilana

PETRO ANTONIO GEORGIO
VIRO EMINENTISSIMO
VTINENSI ARCHIEPISCOPATV IN EXEMPLVM FVNGENTI
CVIVS EXEMPLO SANCTISSIMO
ITEMQVE
SALVBERRIMA SCRIPTORVM CONCIONVMQVE INSTITVTIONE
CIVES AD OMNIA CHRISTIANAE PROFESSIONIS OFFICIA
INFORMANTVR EXCITANTVRQVE
CVIVS DOMI PARSIMONIA FORIS LIBERALITATE
REDITVS SACERDOTII PVBLICVM EGENORVM VECTIGAL EST
VIRO MODESTIA COMITATE ELOQVENTIA OMNIGENA ERVDITIONE
CONSILIO IN SVBITIS REBVS TOLERANTIA IN ADVERSIS SPECTATISSIMO
QVEM
FRANCISCVS II AVGVSTVS
INTER CONSILIARIOS PRIMI ORDINIS ADLEGIT
ET
PIVS VII PONT. MAX
XVI KAL FEBR AN MDCCCIII
INTER PP CARDINALES COOPTAVIT
ALPHONSVS BELLOGRADVS PRAEFECTVS TABVLARIO DIOECESEOS
PONTIFICI OPTIMO PATRONO INDVLGENTISSIMO
SVMMVM HONOREM SVMMIS MERITIS REDDITVM
GRATVLATVR

CAPUT II.

SOLEMNES PRINCIPUM ADVENTUS

I.

Exposita Patavii ad Coenobium S Justinae ibidem typis edita

PIO VII PONT MAX
PRINCIPI OPTIMO INDVLGENTISSIMO
PATAVIVM REDVCI
ABBAS ET SODALES COLLEGII CASINENSIVM
AD IVSTINAE MARTYRIS
ALVMNO PARENTI HOSPITI
ADPLAVDEBANT VIII KAL IVN AN MDCCC
GRATVLATI
VIRTVTEM EIVS
QVAM HEIC IVVENESCENTEM SVSPEXERANT
DIGNAM SACERDOTIO SVMMO
VBIQVE GENTIVM PRAEDICARI

... v. 20 Praefectus etc. *Cancelliere Arcivescovile*

II

Marmor Cortonae pro aedibus Pontificalibus, relatum in Ephemerides, quibus titulus Gazzetta Universale 12 Maggio 1804

OB ADVENTVM
VRBI FAVSTVM FELICEM
M ALOISIAE INF HISP
TVSCORVM REGINAE
CAROLI REGIS $\overline{N}$ MATRIS
REGNIQ EIVS ADMINISTRAE
PHILIPPVS GANVCCIVS FLOR
EQ HIEROSOLYMARIVS EPISC CORTONENSIS
FRONTEM AEDIVM PONTIFICALIVM
QVAM SVPERIORVM TEMPORVM
FRVGALITAS
RVDEM RELIQVERAT
OPERE TECTORIO ATQVE ALBARIO
EXPOLIENDAM CVRAVIT
ANN $\overline{MDCCCIII}$

III

Marmor ibidem collocatum ibidem vulgatum

HONORI M ALOISIAE INF HISP
REGINAE TVSCIAE
QVOD $\overline{IV}$ IDVS SEPT AN $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{CCC}$ $\overline{III}$
CORTONAM INVECTA
QVVM TEMPLA VRBIS NOBILIORA
AEDEM IN PRIMIS CORPVSQ
S MARGARITAE
RELIGIOSISSIME
INVISISSET
CIVIVMQ IN SE STVDIA
ADMIRABILITATE VIRTVTIS SVAE
COMITATE BENEFICENTIA INCENDISSET
HANC ETIAM DOMVM INTROGRESSA
AD NOCTVRNOS PEGMATVM IGNES
PROSPECTANDOS
MEMORABILE EIDEM DECVS
IMPERTITA SIT
PHILIPPVS GANVCCIVS
EPISCOPVS
DEVOTVS MAIESTATI EIVS

II. v 8 Eq Hierosol. etc *Cavalier di Malta* — III. v. 13 Ad nocturnos etc *Fuochi artifiziati*

IV.

Marmor ad Paroeciam Pagi Vincae in dioecesi Apuana

HIERONYMO PAVESIO PONTIFICI APVANO
QVOD PAGVM VINCAM
OB ASPRETA RVPESQVE INTERIECTAS
AB ALIIS RETRO PONTIFICIBVS INVISITATVM
PRIMVS ACCESSERIT V KAL QVINT A MDCCCIV
POPVLVM CONCIONIBVS EXEMPLISQ SANCTISSIMIS
AD VIRTVTEM CHRISTIANO NOMINI CONSENTANEAM
EXSCITAVERIT
CVRIO ET PAGANI
DEVOTI DIGNITATI EIVS

V.

Marmor in Metropolitana aede Senensium
Vide Er V. Modestum Rastrellum de Itin Pii VII P M T I pag 88

PRID NONAS NOVEMBRES AN M DCCC IV
ADVENTVS PII VII P M
QVVM REI CHRISTIANAE CAVSSA IN GALLIAM
PROFECTIONE SVSCEPTA
HANC AEDEM EX ITINERE INVISIT
ET POPVLVM IN AREA PROXIMA STIPATVM ADPLAVDENTEM
DE PODIO AEDIVM PRINCIPALIVM
PONTIFICIA PRECATIONE LVSTRAVIT
ANT FELIX ZONDADARIVS CARD ARCHIEP SENENSIS
DIEM AD MEMORES PATRIAE FASTOS LAETISSIMVM
TABVLA MARMOREA INSCRIBENDVM
ATQ HEIC PROPONENDVM CVRAVIT

VI.

Inscripta ad portam Urbis Florentiae relata in Ephem. Tusciae, et in Historia Er V Modesti Rastrelli Tom 1 pag 55

PIO VII PONT MAX
PRINCIPI OPTIMO SANCTISSIMO
VLTRA IVGA ALPIVM PROPERANTI
CAROLVS REX ETR
ET M ALOISIA REGINA
HOSPITI MAGNO INTROITVM VIASQ VRBIS
FESTO CVLTV ORNAVERVNT
DEVOTI VIRTVTI EIVS
SVPREMIQ SACERDOTII DIVINITATI

VII.

Marmor ad Templum S. Spiritus

HONORI PII VII PONT MAX
SOLATORIS GALLIAE
QVOD EO ITER INGRESSVS DVM FLORENTIAM DIVERTITVR
NON NOVEMBRIBVS A M DCCC IV
ADVENTV PRIMO CVM PP CARDINALIBVS CETEROQ COMITATV
ET CVM CIVIBVS NOVA LAETITIA GESTIENTIBVS
HANC AEDEM INIERIT INDICTAE IBIDEM SVPPLICATIONI INTERFVERIT
LOCI DIGNITATEM PRAESENTIA SVA ET PRECATIONE AMPLIFICAVERIT
COLLEGIVM PP EREMITANORVM S AVGVSTINI
TABVLAM MARMOREAM DEDICAVERVNT
AD MEMORIAM FACTI POSTERIS TRANSMITTENDAM

VIII.

Inscripta ad portam urbis et in Ephem. a. z. publicata
V. etiam Erud. Rastrelliam T. VI pag. 23

PIO VII · PONTIFICI MAXIMO
EX GALLIA REDVCI
CAROLVS REX ETRVRIAE
ET M ALOISIA REG I I H H · CVM S P Q F
ITVM REDITVM FELICES PIETATEM POPVLORVM VBIQVE
ADAVCTAM
PARENTI OPTIMO SANCTISSIMO GRATVLANTVR

CAPUT III.

LOCA HOSPITIO PRINCIPUM AUT ACCESSU NOBILITATA

I.

Marmor Patavii in introitu Coenobii P P Benedictinorum ad Justinae M

HONORI
PII VI PONT MAX
PEREGRINATORIS APOSTOLICI
QVOD GERMANIA PERLVSTRATA VENETIAS ADPETENS
V ET IV IDVS MAIAS HISCE IN AEDIBVS HOSPITATVS SIT
EASDEMQVE XIV KAL IVN HOSPES ITERVM
NOVO HONORE CVMVLAVERIT
ANNO M D CC LXXXII
ABBATE D ANTONIO TRONO VIRO REVERENDISSIMO
CVIVS PRIVILEGIA SVCCESSORVMQVE EIVS
INDVLGENTISSIMA IPSIVS PONTIFICIS VOLVNTATE
IN PERPETVVM AMPLIATA SVNT
COLLEGIVM P P CASINENSIVM AD IVSTINAE MARTYRIS

II.

Marmor in aedibus Nobilium Muttorum Podibonitii vulgo Poggibonsi

FERDINANDO IV VTR SIC REGI P F
QVOD NVPTIIS FAVSTIS FELICIBVS
FERDINANDI III AVG P ET ALOISIAE M FILIAE SVAE
MM ETR DD
APVD VINDELICOS CELEBRATIS
DVM IN REGNVM REVERTIT
HISCE AEDIBVS PRO MANSIONE ITINERIS VSVS EST
XVI KAL MAIAS AN M DCC XCI
ALEXANDER MVTIVS NOB FLOR ET GERMANI FRATRES
HOSPITI MAXIMO INDVLGENTISSIMO
OB DIGNITATEM LOCO IISDEMQVE EIVS
CONCILIATAM

III.

Marmor Senis in aede S Dominici

PIETATI PII VI PONT MAX
QVOD VIII ID MARTIAS ANNO M D CC XC VIII
TEMPLVM ET POSTICVM S CATHARINAE SENENSIS VIRG SACELLVM
EXVL CAPTIVVS INVISERIT
CAPVT PATRONAE CAELESTIS HEIC PROPOSITVM
PERDIV INSPEXERIT RELIGIOSISSIME ADORAVERIT
VISVS PRECARI CVM LACRIMIS
VT QVANDO EIVS PRAESERTIM OPERA SEDES PONTIFICATVS MAX
ANTE ANNOS CCCC ROMAM REVOCATA EST
EAMDEM IPSA PRAESENTI ERVTAM DISCRIMINE
ROMAE SARTAM TECTAM SERVARET

IV.

Marmor Patavii in introitu Monast. S Iustinae

PIO VII PONTIF OPTIMO SANCTISSIMO
QVOD PATAVIVM REDVX ANNO M D CCC
HISCE IN AEDIBVS QVAS OLIM PRO LYCEO HABVIT
AB DIE VIII AD D III KAL IVNIAS HOSPITATVS
PRISTINAM ERGA VETERES SOCIOS BENEVOLENTIAM
ADMISSIONE COMITATE BENEFACTIS TESTATVS SIT
ABBAS ET SODALES COLLEGII P P CASSINATIVM
ALVMNO PARENTI HOSPITI
AMPLIFICATORI DIGNITATIS ORDINIS SVI
CVIVS VIRTVS QVAM HEIC IVVENESCENTEM SVSPEXERANT
DIGNA HONORE ORBIS TERRAE SVMMO REPERTA EST

V.

Proposita in conclavi Collegii Nobilium Parmensis

FERDINANDO PHILIPPI D F PHILIPPI REG CATHOLICI N
DVCI PARMENSIVM PLACENTINOR GVASTALLENS P F
QVOD V KAL NOV ANNO PVBLICAE SALVTIS M DCCL I
ET COLLEGI PARM SOBOLI NOBILIVM INSTITVENDAE CC
APVD CONTVBERNALES COLLEGI EIVSDEM CONVIVATVS
LVDISQVE EORVM SAECVLARIBVS SPECTATIS PROBATISQVE
DOMO BENIGNISSIME OBITA IVVENTVTE AD STVDIA VIRTVTVM
SALVBERRIMIS ADLOCVTIONIBVS EXCITATA
FAVSTVM FOELIX TERTIO COLL N SAECVLO AVSPICIVM DEDERIT
IOSEPHVS PASOLINIVS COMES DOMO CAESENA
CVIVS CONCLAVE
OPTIMVS INDVLGENTISSIMVSQ PRINCEPS
EODEM DIE PRAESENTIA SVA DIGNVM DVXIT

VI.

Marmor ad S. Joannis in Valle Arni superiore ad aedem Virginis a Gratiis.

MARIAE ALOISIAE REGINAE ETR
CAROLI REGIS NOSTRI MATRI ET TVTRICI
QVOD IN LOCA REGNI SANCTIORA
PEREGRINATIONE SVSCEPTA
ALMAE VIRGINIS IMAGINEM
QVAE AD S IOANNIS OPPIDVM EST
IN VALLE ARNI SVPERIORE
RELIGIOSISSIME INVISERIT ID SEPT AN M DCCC III
QVOD ITEM PRINCIPES MEDICEI COMPLVRES
ET PETRVS LEOPOLDVS M D SAEPE FECERANT
IOANNENSES PVBLICE

VII.

Inscripta in Quiricano March. Chisiorum in agro Senensi

PIO VI P M
QVI VRBE ATQVE IMPERIO EXACTVS
DVM SENAS DEDVCITVR
HOSPITIO AB CHISIIS MARCHIONIBVS VICI QVIRICIANI
HISCE IN AEDIBVS EXCEPTVS EST
VI KAL MART AN M DCC IIC
IDEMQVE POSTRIDIE EIVS DIEI
ANTONIO FOELICE ZONDADARIO ARCHIEP SENEN
OPERANTE AD SACELLI ARAM
REI SACRAE ADFVIT
PLVRIMISQVE AD PEDIS OSCVLVM INTROMISSIS
PRODVCTVS IN MOENIANVM MVLTITVDINEM CONFERTISSIMAM
PONTIFICIA PRECATIONE LVSTRAVIT
GENS CHISIA
ORNATA ATQVE AVCTA HOSPITIO EXEMPLISQVE EIVS
PRINCIPI OPTIMO
SACERDOTI IN ADMINISTRANDA ECCLESIA DILIGENTISSIMO
ET IN AERVMNIS TOLERANDIS SVPRA MODVM CONSTANTI
IMAGINEM CVM ELLOGIO
AN M DCCC IIII

VIII.

Inscripta Senis in aedibus Chisior

ANNO M DCCC IV
QVVM MARIAE SENENSIVM PATRONAE FESTVM DIEM
INSTITVTO VETERI ADPARATV NOVO CIVITAS AGERET
OB ADVENTVM FAVSTVM FELICEM
M ALOISIAE I H REGINAE ETRVRIAE
HARVM AEDIVM OPPORTVNITATE VSA
DOMINA CLEMENTISSIMA
CVRSVRAM EQVORVM INFRENIVM EX EISDEM
ET CELETES AD CERTAMEN DIEI POSTERI PROLVDENTES
PROSPECTAVIT
HEROS OMNI BENIGNITATE INDVLGENTIAQ PROSECVTA EST
FLAVIVS CHISIVS MARCHIO CVBIC D D N N
MEMORIAM REI GESTAE GRATISSIMA ANIMI VOLVNTATE
POSTERITATI PROPAGABAT

IX.

Marmor Senis in Eccl Metropolitana Inscriptio edita dudum

HONORI PII VI P M
ET IN MEMORIAM NONARVM MART AN M DCC LXXXXVIII
QVVM IS AD MARIAM TVTELAM SENENSIVM VENERANDAM
INTROGRESSVS
CELLAM CHISIAM AB ALEXANDRO VII CONDITAM
PRAESENTIA SVA ET RELIGIONE AVGVSTIOREM FECIT
ITEMQVE
AD COMMEMORATIONEM IDVVM FEB AN M DCCC II
QVO DIE EIDEM PONTIFICI IN HAC AEDE METROPOL
SOLLEMNI CAERIMONIA PARENTATVM EST
PRAESENTIBVS RELIQVIIS EIVS
QVAE VALENTIAE AD RHODANVM DEFOSSAE
VBI DEPOSITVS ANTE BIENNIVM FVERAT
DVM ROMAM VECTANTVR
SENIS CAVSSA PVBLICI FVNERIS SVBSTITERVNT
ANTONIVS FELIX ZONDADARIVS CARD TITVLO BALBINA
ARCHIEPISCOPVS SENENSIS
EA QVAE S S S INSCVLPENDA PVBLICO MONIMENTO
ET PROPONENDA CVRAVIT AN M DCCC IV

X.

Marmor Senis in aula Archiepiscopi

AD COMMEMORATIONEM DIEI $\overline{XV}$ KAL SEPT
ANNI $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{CCC}$ $\overline{IV}$
QVO DIE M ALOISIA REG ETR
OPT INDVLGENTISSIMA
ALVMNOS GEORGIANI COLLEGII
SVBCRESCENTEM SENENSIS ECCLESIAE SPEM
EXPERIMENTA STVDIORVM SVORVM
INTRA HANC AVLAM EDENTES
PRAESENTIA SVA ATQ ADPROBATIONE DIGNATA EST
ANT FOELIX ZONDADARIVS CARD ARCHIEPISC
MONIMENTVM FACTI LOCIQVE

XI

Marmor in Cassiano Gentis Orlandinae

ANNO $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{CCC}$ $\overline{IV}$
IMPERII GALLICI NAPOLEONIS AVG PRIMO
PIVS VII P M
QVVM AD EVM CHRISTIANO RITV INAVGVRANDVM
INVITATVS PROCEDERET
IN HOC ORLANDINIORVM CASSIANO
CVM P P CARDD CETERISQ ASSECLIS SVBSTITIT
NONIS NOVEMBRIB
QVO DIE A PIENTISSIMA ETR REG MARIA ALOISIA
QVAE PRIDIE ADVENERAT
SALVTATVS HEIC ET CONVIVIO EXCEPTVS EST
IVLIVS ORLANDINIVS EQVES PRIOR ORD S STEPH
NE POSTERITAS TANTI VILLAE DECORIS NESCIA ESSET
REM LITTERIS ET MARMORI COMMENDANDAM
CVRAVIT

XII.

Marmor Flor. in aula Coenobii Sororum de S M Magdalena de Pactiis edita inscr. in Ephemeride litteraria vulgo l'Ape

HONORI PII VII P M
PRINC OPTIMI INDVLGENTISSIMI
QVOD INTER GALLICAM PROFECTIONEM FLORENTIAE SVBSISTENS
POSTR NONAS NOVEMBRES ANNO M D CCC IIII
QVVM MEMORIAS
S M MAGDALENAE PACTIAE ET B M BAGNESIAE
QVAM RECENS IN ALBVM CAELITVM RETVLERAT ADORASSET
HANC IN AVLAM LIBENS SVCCESSERIT
ANIMOS OMNIVM ADLOCVTIONE SANCTISSIMA
RECREARIT EREXERIT
ET VIRGINES DICATAS PVELLASQVE ALVMNAS
COLLEGII N ET COLL CANDELIANI
CVNCTASQVE SCHOLAE MONTALVIAE
SCHOLAEQVE CLARITIAE CONTVBERNALES
AD PEDIS OSCVLVM ADMISERIT
ITEMQVE HONORI
M ALOISIAE I H REGINAE ETR
OPT PIENTISSIMAE
QVOD EIVS DIEI IVCVNDITATEM PRAESENTIA
ET COMITATE SVA CVMVLAVERIT
VIRGINES COLLEGII PACTIENSIS DEVOTAE MAIESTATI EORVM

XIII.

Marmor ad aulam aedium Pontificalium Pistoriis

SANCTITATI PII VII P M
ET MAIESTATI M ALOISIAE REG ETR
QVOD ANNO M DCCC IV
ALTERA ROGATV SPLENDIDISSIMI ORD PISTORIVM VECTA
V NON MAIAS CVM LECTISSIMO PROCERVM COMITATV
ALTER INTER GALLICAM PROFECTIONEM EODEM DELATVS
VII ID NOVEMB CVM P P CARDIN VII ET PRAESVLIBVS ITEM VII
IPSA QVOQVE DOMINA PIENTISSIMA INSPERATO INTERVENIENTE
DOMVS HVIVS HOSPITIVM OMNE ATQ OBSEQVIVM
GRATISSIME ACCEPERINT
FRANC TOLIVS EPISCOPVS PISTORIENSIS ET PRATENSIS
QVI FASTIGIA SACERDOTII ATQVE IMPERII NOSTRI
VNO DIE SVIS IN AEDIBVS VENERATVS EST
QVOD AB AEVO CONDITO DECESSORVM NVLLI CONTIGERAT
MARMOR AD MEMORIAM POSTERITATIS

XIV.

Inscripta in Quercetano Chisiorum March relata a Rastrellio T I pag 84

HONORI ET MERITIS PII VII P M
FLAVIVS ET ANGELVS CHISII * MARCII VICI QVIRICIANI
EQVITES DE ORD S STEPH CVBICVLARII REGVM NN
QVI ANTISTITI SVMMO MAGNIS ITINERIBVS IN GALLIAM TENDENTI
ORATORES A PATRIA OBVIAM MISSI
QVVM EVM AD IMPERII FINES NOMINE SENENSIVM CONSALVTASSENT
IN HOC ETIAM PRAETORIO SVO
TANTISPER DVM CESSATIONE ET IENTACVLO VIRES REPARAT
VENERABVNDI ACCEPERVNT PR ID NOV A M D CCC IV
BREVIS MORAE HOSPITEM MEMORIAE SEMPITERNAE

XV.

Marmor Placentiae ap Comites Scottos

HONORI PII VII PONT MAX
BONO REI CHRISTIANAE NATI
QVOD HASCE AEDES
HOSPITIO FERDINANDI ET AMALIAE D D N N
MOX BELLO PER ITALIAM COORTO
NAPOLEONIS IMPERATORIS INVICTISSIMI
PRIMORVMQ HVIVS AETATIS LEGATORVM ET DVCVM
NOBILITATAS
NVMINE ETIAM ET SANCTITATE SVA CONSECRAVIT
DOMINICVS DVGLAS SCOTTVS SARMATI COMES
DEI MEMORIAM INSCRIPTO MARMORE
PERENNANDAM
DIESQ SIBI SVISQVE FAVSTISSIMOS ADIVNGENDOS CVRAVIT
QVARTVM IDVS NOV
QVVM SVMMVM ANTISTITEM
IN GALLIAM PROGREDIENTEM EXCEPIT A M D CCC IV
ET PRID KAL APR
QVVM VOTI COMPOS
REDVCEM SOSPITEM RECEPIT
A M DCCC V
QVEIS ANNIS PII PONT MAX ET NAPOLEONIS AVG OPERA
REGNI CHRISTIANISSIMI STATVS COMPOSITVS
CONCORDIA STABILITA RELIGIO MAIORVM RESTITVTA
FIRMISSIMISQVE PRAESIDIIS MVNITA EST

XVI.

Marmor ad S. Joannis in valle Arni superiore ad aedem Virginis a Gratiis

PIO VII PONTIF MAX
QVOD A PROFECTIONE GALLICA IN VRBEM REDVX
LEONIS X ET CLEMENTIS VII PRAEDECESSORVM
EXEMPLVM SEQVVTVS
AEDEM HANC INGREDI IMAGINEM ALMAE VIRGINIS
A GRATIIS PRODIGIORVM FAMA NOBILEM
VENERARI PRECIBVS ET THVRE ADOLERE
VOLVERIT VI IDVS MAIAS AN M DCCC V
IOANNENSES PVBLICE

XVII.

Marmor ad montem Ughiorum prope Florentiam

PIO VII PONT MAX OPT PRINCIPI
QVI GALLIA AD PIETATEM RENOVATA IN VRBEM REDVX
IN SVBVRBANVM HOC GENTIS CORSIAE
EX ITINERE PAVSATVM DIVERTIT
ATQVE HEROS FAMILIAMQVE PEDIS OSCVLO
ET GRATISSIMI ANIMI SIGNIFICATIONE DIGNATVS
FLORENTIAM PRO PONTIFICIA MAIESTATE INGRESSVRVS
VESTEM HEIC ET RHEDAS MVTAVIT
PRID NON MAIAS AN M DCCC V
FRANC ANTONIVS CORSIVS SALVIATVS MARCH CALATIAE
HOSPITI SANCTISSIMO MORAE BREVIS RECORDATIONIS DIVTVRNAE
MARMOR AD MEMORIAM

XVIII.

Marmor Florentiae ad januam S. M. Magdalenae de Pactiis

PIO VII PONTIF MAXIMO
QVOD HANC DOMVM INGRESSVS POSTR NON NOV A M DCCC V
MEMORIIS B M MAGDALENAE PACTIAE ET B M BAGNESIAE
RELIGIOSISSIME SALVTATIS
CVM M ALOISIA REGINA ETR
SORORES ALVMNAS PEDVM OSCVLO ET PIA COHORTATIONE DIGNATVS EST
COLLEGIVM VIRGINVM PACTIANARVM PARENTI SANCTISSIMO MARMOR

CAPUT IV

BENEFICIA ET LIBERALITATES PRINCIPVM, ET PRIVATORUM

I.

In P Leopoldi legem de quaestionibus Inscriptio edita Florentiae est (1)

PETRO LEOPOLDO AVGVSTI FRATRI AVSTR M D E
QVOD STVDIO ANNORVM VIGINTI
REPVBLICA INSTITVTIS SALVBERRIMIS ORDINATA
CIVIVM CRIMINA PRAECAVENDO MAGIS
QVAM VINDICANDO SVSTVLERIT
EAQVE RE SEVERITATEM VETERVM LEGVM
AD INNOCENTIAM HVMANITATEMQVE SVI TEMPORIS ADTEMPERAVERIT
TORMENTA QVAESTIONVM
PVBLICATIONEM BONORVM SVPPLICIVM CAPITIS
ACTIONEM DE MAIESTATE AB IVDICIIS AMOVERIT
ETRVRIA
PARENTI OPTIMO PRINCIPI INDVLGENTISSIMO
QVI PRIMVS EX OMNI MEMORIA DOCVIT
MELIVS ANIMORVM CVLTV QVAM TERRORE IVDICIORVM
CIVITATES IN OFFICIO CONTINERI

II.

Rodigii inscripta in aedibus Manfredinorum

FRIDERICVS MANFREDINIVS MARCHIO CVBICVLARIVS AVG NOSTRI
CONSILIARIVS PETRI LEOPOLDI AVG FRATRIS M D E
PRAEFECTVS SOBOLI EIVS EDVCANDAE TRIB MILITVM CAESARIANORVM
AB IMP IOSEPHO II AVSTRIACO P F AVG
EVOCATVS AD BELLVM TVRCICVM
ET LEGATVS DE EXERCITV LEGIONI DATVS
ALBA GRAECORVM DVCTV GEDEONIS LAVDONII EXPVGNATA
VIISOVA COPIIS ATQ OPERIBVS OBSESSA
HONORIFICE IN ITALIAM REMISSVS
ET IN PATRIAM REDVX
FISTVLAS GEMINAS PLVMBEIS GLANDIBVS IACIVNDIS
ET MACHAERAM VNAM DE SPOLIIS HOSTIVM
QVIBVS DONIS MILITARIBVS
AB FRANCISCO ARCHID AVSTRIACO
ALVMNO SVO DONATVS FVERAT
RODIGII IN AEDIBVS PATRIIS DEDICAVIT
ANNO M DCC LXXXIX

(1) Eam tamen legem post quinquennium Princeps retractandam censuit
v. 8. Legatus etc. *Generale* Ibid. v. 11 Fistulas etc. *Pistole*

III.

Nomisma Ferdinando III. dicatum ob num. scutatorum plus LXXX ex aerario R. in publicum quotannis eroganda. V. Ephem. Tuscas an. 1792.

In parte adversa nomismatis

FERDINANDO III
LEOPOLDI AVG FIL M D ETRVR
AL SIRIES SCALPTOR MONETARIVS
D D

In parte aversa nomismatis

MINISTERIIS
REIP ET SACRAE DOMVS
STIPENDIA AMPLIFICATA
SEDVLITAS AVCTA
ANNO M DCC XCII

IV.

In tabella, quam sub imagine Belliana in majore aedium conclavi inscribendam curavi, quum in veterem domum revocatus sum

FERDINANDO III AVSTRIO M D E
PIO IVSTO CONSTANTI
ALOISIVS LANZIVS
PRAEF MVSEO ILLVSTRANDO
QVOD IN SEDEM MVNERIS SVI
AEQVITATE OPTIMI PRINCIPIS
AVCTA CONCLAVIVM ELEGANTIA
REVOCATVS EST
ANNO M DCC XCIII

V.

Inscripta Rodigii ubi supra pag. 40

PYXIS ONYCHINA SVM
MEQ PIVS VI P MAX
VRBE IMPERIO EXTORRIS
FORTVNAE PRIORIS RELIQVIAS
FEDERICO MANFREDINIO MARCHIONI D D
QVVM IS AD VENERANDVM SVMMVM ANTISTITEM
ET AD CALAMITATEM EIVS LEVANDAM
LEGATVS A FERD · III M E D SENAS VENIT
MENS MART ANNO M DCC LXXXXVIII
ISQ EANDEM ME SVIS HEIC IN AEDIBVS DEDICAVIT
O HOSPES QVANTVLA RES QVANTAM HISTORIAM ELOQVOR

6

VI.

Marmor in introitu Bibliothecae publicae Pisaurensis ad statuam V. C. conditoris. Meminit hujus inscr. Anonymus auctor Dictionarii historici novi, V. Oliverii.

EQV · HANNIBALI · OLIVERIO · IORDANO · DE · ABBATIBVS
PATR · PISAVRENSI · INCLYTO · PER · EVROPAM · SCRIPTORI
CVI · DOCTRINA · ANTIQVITATIS · PLVRIMVM · DEBET
QVOD · AD · ERVDITIONEM · CIVIVM
DIGNITATEMQ · VRBIS · AMPLIFICANDAM
BIBLIOTHECAM · ET · MVSEVM · PRISCAE · AETATIS
PATRIAE · SVAE · TESTAMENTO · LEGAVERIT
LOCO · DATO · ET · PECVNIA · ADDITA
QVAM · AD · ORNATVM · EORVM
ET · TVITIONEM · HEREDES · CONFERRENT
COMITES · VINCENTIVS · ET · PAVLLVS · MACHIRELLII
AVVNCVLO · OPTIMO · DEQVE · PISAVRENSIVM · NOMINE
OPTIME · MERITO · P

VII.

Marmor in valetudinario Marradiensi sub protome. Titulum hunc publicavit Cl. Facchini in supplemento vitae Ang. Fabr. V. Cl. a se conscriptae, quae extat T. vitarum ejus XX. V. pag. 69.

HONORI
ANGELI · FABRONII · MARRADIENSIS · V · C
PATRICII · PISTORIENSIS
EQVITIS · DE · $\overline{\text{VI}}$ · PRIMIS · S · STEPH · P · M
SACERDOTIS · PRIORIS
IN · AEDE · ORDINIS · EIVSDEM · PRIMORE
QVAE · PISIS · EST
MODERATORIS · LYCEI · PISANI · PER · AN · $\overline{\text{XXXIV}}$
SCRIPTORIS · ELEGANTISSIMI
DE · HISTORIA · LITTERARVM
DEQVE · ITALIAE · GLORIA · PRAECLARE · MERITI
QVOD · HVIC · VALETVDINARIO · CONDENDO
MILLIA · NVM · SCVTATORVM · $\overline{\text{III}}$ · CIRCITER
PRIMVS · CONTVLERIT
ET · AD · INCREMENTVM · ADPARATVMQVE · EIVS
LIBERALITATES · ETRVRIAE · PRINCIPVM
CONLATIONESQVE · CIVIVM · SVORVM
PROVOCAVERIT
LVCAS · FABRONIVS · PATRVELIS · EIVS
EQV · ORD · S · S · CVRATOR · VALETVDINARII
NOMINE · PATRIAE · ET · SVO · AN · $\overline{\text{M}}$ · $\overline{\text{DCCC}}$ · $\overline{\text{III}}$

VII. v. 4. Equitis etc. *Grânrnuo*

VIII.

Inscripta in aula Canonicorum Senensium sub imagine Alex. VII
Edita a Cl. et Rev. V. Jos Novaes Canonico in Hist. Pontiff. Romm. Tom. X. pag. 184

ALEXANDRO VII PONT M CHISIO
QVOD SACERDOTIVM OPVLENTISSIMVM
TITVLO MARIAE SANCTAE MABELLIANAE
CANONICIS METROPOLITANIS MANCIPIO DEDERIT
CVIVS REDITV NVMERVS SODALIVM II COLLEGIO AVCTVS
DIMENSA AMPLIATA SACERDOTES NOVI CONSTITVTI
QVI SACRIS FACIVNDIS TEMPLO ADPARERENT
ORDO CANONICORVM CIVI ET PARENTI PROVIDENTISSIMO

IX.

Ibidem sub imagine Pii VII, P. M. et Ludovici I Regis Etruriae

I

OB INDVLTVM COLLEGIO NOSTRO MITRAE PRIVILEGIVM

II

OB GESTAMEN AVREI NOMISMATIS COLLEGIO INDVLTVM

X.

Marmor Senis in Bibliotheca Seminarii Georgiani

EX AVCTORITATE VIRI EMINENTISSIMI
ANT FOELICIS ZONDADARII CARD ARCHIEPISCOPI
LIBRI DE OMNIGENA DOCTRINA DIVINA PRAESERTIM
QVOS AB IOSEPHVS MARTELLIVS
CIVIS SENENSIS
LONGO STVDIO GRANDI AERE CONGESSERAT
ET CONTVBERNIO GEORGIANO LIBERALISSIME DONARAT
IN HAC BIBLIOTHECA
COLLOCATI DIGESTI DEDICATI SVNT
ANNO M DCCC V

CAPVT V.

OPERA PUBLIGA ET PRIVATA

I.

Pro Bibliotheca Manuscriptorum S Laurentii Florentina Jussu Ferd III M E D (1)

VESTIBVLVM BIBLIOTHECAE
AB COSMA PATRE PATRIAE FVNDATAE
QVOD MICH ANGELVS BONARROTIVS INCHOATVM RELIQVERAT
FERDINANDVS III AVG F AVSTRIACVS M D E
AD DECLARANDVM STVDIVM SVVM
ERGA TALES CIVES BONASQVE ARTES
INTER INITIA PRINCIPATVS SVI
EX FORMA S S ARTIFICIS PERFICIENDVM CVRAVIT

II.

Marmor ad Pontem Pesae Inscriptio est quam ego misi, mutata aliqua

FERDINANDVS III AVG FRATER M D E
AD ITINERA COMMEANTIVM EXPEDIENDA
PESAE FLVMINI
SAEPE OB INCREMENTA AQVARVM IMPERVID
MOLEM PONTIS SVPERADDIDIT
A M DCC XCVI

III.

Marmor ad turrim Castri Igilii

FERDINANDVS LEOP AVG F AVSTRIACVS M D E
ROGATV INSVLANORVM
QVI VITAM PISCATV PLERIQVE TOLERANT
PRAECINCTIONEM PORTVS VETVSTATE INTERLAPSAM
TVTANDISQVE CYMBIS IAMDIV IMPAREM
PECVNIA SVA RESTITVIT
A M DCC XtVI

(1) Opus coeptum, pontibus constitutis et marmoribus conquisitis, quod conditione temporum perfici non potuit Fuit tamen cogitata memoria maneat in litteris hisce nostris, qui et memoravimus in historia picturae Italorum Tom I, pag 274.

IV.

Marmor ibidem

CASTRO IGILIO
A PRAEDONIBVS TVNETANIS PROPE OCCVPATO
ET VIRTVTE OPPIDANORVM
CVM INGENTI CLADE HOSTIVM DEFENSO
FERDINANDVS III M D E
AD TVTELAM EIVS MVROS REFICI
ET CISTERNAM PVBLICAM FIERI IVSSIT
ANNO M DCCC

V.

Marmor Senis ad turrim Curiae, seu Fori maximi

ANNO M DCCC V
XII VIRI REI CIVICAE ADMINISTRANDAE
HOROLOGIVM VETVSTATE CORRVPTVM
PECVNIA PVBLICA EX INTEGRO RESTITVERVNT
PRAEFECTIS OPERI FACIVNDO VIRIS CLARISS
BANDINELLO CERRETANIO QVI ET BANDINELLIVS PAPARONIVS
DE ORD EQVITVM S STEPH CVRATORE AEDIS PROVENZANAE
ANT FORTIGVERRA BERNARDINO BANDINELLIO EQV ORD S S
OPVS CONSVMMATVM INTRA AN II
PER IO LAVRENTIVM BARBETTVM SENENSEM MACHINATOREM
ADIVTORE AD CONSVLTATIONEM DATO V C
FRANCISCO ZACCHERO MATHEMATICO III VIRO LITIBVS IVDICANDIS
DEDICATVM IDIB IANVARIIS

VI.

Marmor ad Praetorium Capponianum vulgo Torre di S Romano

ARCEM TVTANDIS REIP FINIBVS EXCITATAM
AD QVAM ANNO MCCXXXII
COLLATIS CVM EXERCITV VICECOMITVM SIGNIS
RES FLORENTINORVM CONSILIO MAXIME
NERII CAPPONII LEGATI REIP ET DVCIS EQVITVM STETIT
A GINO CAPPONIO SENATORE
TESTATIS HYACINTHAE MOLINELLIAE TABVLIS ADQVISITAM
ATQVE EI RECVPERATORVM SENTENTIIS ABIVDICATAM
MARCHIO GINVS ROBERTI F GINI SEN NEPOS CAPPONIVS
ORD EQV S STEPHANI PRIOR
PECVNIA SVA REDEMIT
IDEMQVE CAELI SALVBRITATEM LOCI AMOENITATEM SECVTVS
OPERIBVS AMPLIATIS VIRTVTIS AVITAE MONIMENTVM
IN VILLAE FACIEM ET VSVM ORNAVIT
ANNO MDCCLXXVII

v v 12 III Viro etc *Auditor di Ruota a Siena*

VII.

Marmor in agro Senensi ad moletrinam Nobb. Bellantiorum

FRANCISCVS ANTONII BELLANTII F PICCOLOMINEVS
EQVES TVSCI ORDINIS S STEPHANI
VSIBVS ET MVNICIPVM ET SVIS
AQVA VNDEQVAQVE COLLECTA
MOLETRINAM CVM OMNI INSTRVMENTO EIVS
PER BERNARDINVM TOZETVM ARCHITECT F C
AN $\overline{M}$ $\overline{DCC}$ $\overline{XCI}$

VIII.

Bassani marmora in villa N N Rezonicorum cum brevibus titulis

I.
OTIVM CVM DIGNITATE
II
MVSIS ET AMICIS
III
CESSA NE DEFICIAS
IV
QVIESCE VT AGAS

IX.

Marmor Utini ad basim Meridianae (1)

DECRETO
$\overline{VII}$ VIRORVM VTINENSIVM
$\overline{M}$ $\overline{DCC}$ $\overline{XCVIII}$

X.

Marmor in agro Pisano ad Praetorium nob. gentis Quarantoctiae

LVCRETIA ANTONII F QVARANTOCTIA
FRANCISCI MONTII EQV STEPHANIANI
HORTO GENTIS, SVAE CVIVS SVPREMA HERES FVIT
IN PLATEAM REDACTO
EANDEM SVMPTV SVO STRAVIT ORNAVITQVE
ET A VIA PVBLICA LATA PEDES OMNINO $\overline{XII}$
CIPPIS INTER PRIVATVM ET PVBLICVM POSITIS TERMINAVIT
ITEM PONTEM LATERICIVM S P FECIT
ANNO $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ II

(1) Hanc in foro construxit R P D Franc. Stella Congr S. Paulli, cujus elogium v. in Ephem litter Venet an 1800.

XL

Marmor ad pagum Zoppolam in agro Utinensi

HORTATV COMITVM PATRONORVM
HAS AEDES VETVSTATE COLLABENTES
POPVLVS PAGI ZOPPOLENSIS
PECVNIA SVA RESTITVIT
ANNO M D CCCI

XLI

In Porticu N N Justinianorum Venetiis Simulacra bonarum Artium depicta cum emblematibus

I

Sapientia Noctua

IN TENEBRIS VIDEO

II

Ars Oratoria Sirenes

INVITVM TRAHIMVS

III

Ars Poetica Cycnus volitans

ME RAPIT AVRA

IV

Ars Graphice, cui Pictura et disciplinae affines subjacent Helitropium

PVLCHERRIMA SPECTO

V

Ars saltatoria Stellae

LEGE MOVEMVR

VI

Ars musica Incudo cum malleo

IN NVMERVM

XIII.

Inscr in Bibliotheca Senat del Benino V C Florentiae

ORLANDVS MALEVOLTIVS DEL BENINO
COMES EQV STEPHAN SENAT CVBIC AVGG TRIVM MAG DVC DVORVM
QVVM LIBROS AB ADOLESCENTIA ERVDITIONIS OMNIGENAE COEMISSET
DOMIQVE VARIIS IN LOCIS CONLOCASSET
AD OPPORTVNIOREM EISDEM SEDEM CONSTITVENDAM
VICINIS AEDIBVS COMPARATIS LAXATISQVE SVIS
BIBLIOTHECAM HANC CVM FORVLIS OMNIQVE ORNATV FECIT
TOTAMQ LIBRARIAM SVPELLECTILEM EXPLICAVIT ORDINAVITQVE
ANNO $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{CC}$ $\overline{XCII}$

XIV.

Messa Collem petitu Curatorum valetudinarii publici

IACOBO RANIERO COLLENSI V C
AB ORIGINE PATRICIO SENENSI
QVOD EXEMPLO COMMEMORABILI CHRISTIANAE BENIGNITATIS
BONA COMPLVRA VALETVDINARIO COLLENSIVM PVBLICO LEGAVERIT
IPSAMQVE HEREDITATEM QVAM GREGORIO FRATRIS F TRANSMITTEBAT
EA CONDITIONE OBLIGAVERIT
VT SI FORTE IS SINE LIBERIS DECESSISSET
IN EANDEM PROPE VNIVERSAM
VALETVDINARIVM SVCCEDERET
VIRO OPTIMO AMANTISSIMO CIVIVM
CVRATORES LOCI EX TESTAMENTO GREGORII EQV SVPRASCRIPTI
AN $\overline{M}$ $\overline{D}$ $\overline{CCC}$ $\overline{V}$

XV.

Marmor Colle petitu eorundem, et e regione superiore intra valetudinarium collocandum

GREGORIO RANIERO COLLENSI V C
PATRICIO SENENSI EQVITI ORD S STEPH P M
QVI COLLIBS DECEDENS $\overline{VII}$ KAL MAIAS A $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{III}$
VALETVDINARIO COLLENSIVM PVBLICO
ET PATRVI HEREDITATEM SANCTE SERVATAM RELIQVIT
ET SVBSTANTIAM OMNEM SVAM TESTAMENTO DARI IVSSIT
VNDE OFFICINA MEDICINALIS SPLENDIDE INTRA HAS AEDES PARARI
PHARMACOPOLA AMPLIS CONDITIONIBVS CONDVCI
AEGROTI COMMODIVS LIBERALIVSQVE HABERI POSSENT
VIRO PIENTISSIMO DOMESTICAE LAVDIS AEMVLATORI
CVRATORES LOCI EX TESTAMENTO AN $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{V}$

CAPUT VI

MVSEA

I.

Musei R. Florentini Historia sub imaginibus Principum Mediceorum et Lotharingiorum expressa in vestibulo ejusdem Musei Eorum Elogiorum meminit in historia Pictorum Italica T I p. 273 Meminit quoque in descriptione Musei, meminere et ejusdem descriptores, sed nomen auctoris apud eos intercidit.

COSMAS Ī MEDICES M D E
CVIVS STVDIO ET IMPENSA
IMAGINES HOMINVM
EX OMNI MEMORIA ILLVSTRIVM
E PROBATISSIMIS EXEMPLARIBVS DEPICTAE
MAXIMAE AVRI ARGENTI AERIS ANTIQVI COPIAE
AVITO GENTIS SVAE THESAVRO AGGREGATAE SVNT
QVAE ORNAMENTO HARVM AEDIVM
POSTERI EIVS DICAVERVNT

II.

FRANCISCVS Ī MEDICES M D E
QVVM HASCE AEDES
A COSMA Ī AD COMMODITATEM DOMESTICAM POSITAS
GAZAE ANTIQVAE COLLOCANDAE PRIMVS DESTINASSET
AMBVLATIONEM A REGIA VETERE AD ARNI RIPAM
ADIECTO CONCLAVI CVM THOLO
EXCOLENDAM PICTVRA ATQVE OMNI ORNATV CVRAVIT
MVSEVM MEDICEVM
TABVLIS SIGNIS NVMISMATIS GEMMIS
LOCVPLETATVM APERVIT

I v 8. *Imagines etc* Vultus clarorum hominum a Jovio collectos juxit exprimere Christophorum dell' Altissimo, eosq in Museo dedicavit

II v 6. Conclavi etc. Vulgo *la tribuna*

III.

FERDINANDVS I MEDICES M D E
QVI NVMERVM CONCLAVIVM MVSEO AVXIT
PECVNIAM VETERVM DVPLICAVIT
ET POCVLA E GEMMIS CAVATIS MVLTA SVPERADDIDIT
EIVSDEM FELICITATE
NIOBE CVM LIBERIS MARMOREA SYMPLEGMA PVGILVM
SIGNVM IVVENIS FERRVM ACVENTIS AD COTEM
CRATERA CVM IPHIGENIAE FABVLA ANAGLYPTA
ET VENERIS ATQVE APOLLINIS
VENVSTISSIMA ORBIS TERRAE SIMVLACRA
COMPARATA ROMAE SVNT
QVIBVS ALII PRINCIPES ARCESSITIS
HANC VRBEM SPECTABILIOREM
FECERVNT

IV.

COSMAS II MEDICES M D E
HIC OPVS CONCLAVIVM
QVAE SPECTANT AD ORIENTEM SOLEM
A FRANCISCO PATRVO SVO COEPTVM
ET A FERDINANDO PATRE AMPLIATVM
CONSVMMAVIT ADORNAVITQVE
ET PICTIS TABVLIS DITAVIT
IDEM THOMAE DEMPSTERO
LIBRORVM DE TVSCIS ANTIQVITATIBVS
SCRIBENDORVM AVCTOR FVIT
PER QVOS AD NOVVM ERVDITIONIS GENVS
VIA MVNITA EST

V.

FERDINANDVS II MEDICES M D E
HIC MARMORA LITTERATA ET OPERA VETERVM FIGLINA
ET IMAGINES NVMMOSQVE AVGVSTORVM
ET ANTIQVAM OMNIS GENERIS SVPELLECTILEM
EX HAEREDITATE PRINCIPVM VRBINATIVM
ATQVE EX SVMPTV SVO IN MVSEVM INTVLIT
CONCLAVIA
MENSIS MVSIVI OPERIS GEMMATIS INSTRVXIT
AMBVLATIONEM
AB ARNI RIPA AD PORTICVM HELVETIAM
EX FORMA FRANCISCI PROPATRVI SVI
PINGI ATQVE ORNARI IVSSIT

III v 6 Symplegma etc. *La lotta* ibid. 9. Veneris Quae nunc in Gallia
V v 10 Porticum Helvetiam Vulgo. *La loggia de' Lanzi*

VI.

LEOPOLDVS COSMAE II F MEDICES CARD
QVI GEMMAS CAELATAS
ET NOMISMATA AVGVSTORVM MISSILIA
SVPRA CETEROS GENTIS SVAE PRINCIPES COEMIT
ITEM PICTORVM MAXIME EMINENTIVM TABVLAS
QVEIS SVAM QVISQVE
EFFIGIEM ATQVE ARTEM EXPRESSERAT
EO SVCCESSV ET LAVDE COLLEGIT
QVAE AEMVLATORE APVD POSTEROS CARITVRA SIT

VII.

COSMAS III MEDICES M D E
A QVO MVLTA PRISCAE AETATIS MONVMENTA
EX HEREDITATE LEOPOLDI PATRVI ATQ AVORVM
AD CELEBRITATEM MVSEI TRANSLATA
NVMMI VRBIVM VETERVM CONQVISITI
SERIES AVGG E MARMORE SVPPLETA
OPERIBVSQ AMPLIATIS
CONCLAVIA CVM OMNI ORNATV SVO III
AD OCCIDENTEM SOLEM ADDITA SVNT

VIII.

IO GASTO MEDICES M D E
HIC GEMMAS ANTIQVAE CAELATVRAE CCC
ET OPERA EX AERE PERMVLTA
VETERIS NOVIQVE ARTIFICII
MVSEO DONVM DEDIT
MEDICEISQVE MONVMENTIS
PER ANTONIVM FRANCISCVM GORIVM
INTERPRETANDIS VVLGANDIS
CONSILIA REM AVSPICIA CONTVLIT

IX

IMP FRANCISCVS LOTHARINGIVS AVG M D E
CVIVS MVNIFICENTIA MVSEVM MEDICEVM
SIGNIS AEGYPTIIS NVMMIS VETERIS MEDIIQVE AEVI
TITVLIS MONVMENTORVM LATINIS
ATQVE ACCESSIONE OPVM ANTIQVARVM
QVAS LOTHARINGIAE PRINCIPES CONGESSERANT
LOCVPLETATVM
ITEM EX EA PARTE QVAM VIOLENTIA IGNIS DELEVERAT
RESTITVTVM
ET LINEARI PICTVRA PER ARTIFICES
PENSIONE PERPETVA CONDVCTOS EXPRESSVM EST

VI. v. 3 Nomismata etc. Volgo *Medaglioni* IX. v. 10. 11 Lineari pictura etc. *Disegnato da' pittori pensionati*

X.

Petri Leopoldi merita in Museum breviter comprehensa, et sub imagine marmorea a Carradorio sculpt. Regio caelata Marmor inscriptum

PETRVS LEOPOLDVS FRANCISCI AVG F AVSTRIACVS M D E
AD VRBIS SVAE DECVS ET AD INCREMENTVM ARTIVM OPTIMARVM
MVSEVM MEDICEVM
OPERIBVS AMPLIATIS COPIISQVE AVCTIS
ORDINANDVM ET SPLENDIDIORE CVLTV EXORNANDVM CVRAVIT
ANNO M D CC LXXXIX

XI.

Leopoldi Lotharingi Austriaci merita in Museum maxima plenius expressa

PETRVS LEOPOLDVS FRANCISCI AVG F AVSTRIACVS M D E
MVSEVM MEDICEVM
BELLICO INSTRVMENTO ET PHYSICO APTIORA IN LOCA TRANSLATO
MITIORIBVS MVSIS TOTVM DICAVIT
SCALAS VESTIBVLVM BIBLIOTHECAM FECIT
CONCLAVIVM NVMERVM AMPLIAVIT EADEMQVE INAVRAVIT
MARMORAVITQVE ATQVE OMNI ORNATV EXCOLVIT
TABVLAS CL SIGNA XL IMAGINES MARM L CIRC ADDIDIT
CETERA GAZAE VETERIS GENERA
PARTIM DE NOVO INLATA PARTIM ADAVCTA
SINGVLA SINGVLIS LOCIS DISTINGVI
ATQVE IN ORDINEM TRIBVI IVSSIT

XII.

Titulus Musei Pucciani parieti inscriptus

PECVNIAM
AB ITALICIS GENTIBVS EXTERISQVE SIGNATAM
ET NOMISMATA PRINCIPVM EVROPAEORVM
EX HEREDITATE
C V LAVRENTII ALBITII MARCH SEN FL
LVCAS PVCCIVS MARCH EQV STEPHANIANVS
SORORIS EIVS FIL
SVMPTV SVO AMPLIAVIT
IISDEMQVE ORDINANDIS ADSERVANDISQVE
MVSEVM CVM ARMARIOLIS
ET CVM OMNI ORNATV FECIT
A M DCC XCI

XIII.

Emblemata in Museo Marchionis Pucci fornice depicta cum epigraphe ad picturas, quae omnes ad pecuniam alludunt

I Fodina
PERICVLOSE QVAESITA
II. Officina pecuniae signandae
LABORIOSE CONFLATA
III. Navis ad commercia
AVGET REM PRIVATAM*
IV Castra militaria
TVETVR REM PVBLICAM
V Armaria in Museo faciem
MEMORIAM RERVM PROPAGAT

XIV.

Marmor Perusinae in Museo Comitis Alexandri Balleoni Oddi Refert hunc titulum V C Jo. Bapt Vermigliolus Musei publici Praefectus in opere Inscrizioni Perugine Tom I pag. 93

MARMORA GADDIANA
QVAE DIOMEDES MARCHIO SORBELLI
IMPETRATA A LECTISSIMA CONCORDISSIMAQVE CONIVGE
M LVCRETIA PITTA GADDIA
PATRIMONII AVITI HAEREDE EX QVADRANTE
ALEX BALLEONIO ODDIO COMITI SORORIS F
DONVM DEDIT FLORENTIAE AN M DCCC II
AD AMPLIANDAM MVSEI ODDIANI ET COMMVNIS PATRIAE
DIGNITATEM

XV.

Inscripta Florentiae in Museo V C Nicolai Salvetti

MONOCROMATA
QVAE SCALPTORES QVIQVE ELEGANTISSIMI
EX AEREA LAMINA CHARTIS IMPRESSERANT
NICOLAVS SALVETTVS
VI VIR S D PER ETRVRIAM CONSILIARIVS R N
E SCHOLIS OMNIBVS SELECTA
DVCTVQ HISTORIAE PER AETATES DIGESTA
IN SVIS AEDIBVS DEDICAVIT
AD ANIMVM INTER SEVERIORA STVDIA
LIBERALI OTIO RELAXANDVM

sv v S VI Vir etc *Auditor di Ruota in Firenze*

CAPVT VII.

ARTIVM QVAE AD GRAPHICEM PERTINENT PATRONI ET ARTIFICES

I.

Philogiani Leopoldo debitum in Florentina, quam vocant, Artium Academia petiit a me V. C. Onuphrius Bonus, cui absens misi anno 1796. Sed ii casus incidegunt, quibus res prolatata et deniq. diremptą est.

PETRO LEOPOLDO AVSTRIO M D
QVOD ACADEMIAE
SEDEM AMPLIOREM MAGISTROS COMPLVRES
EXEMPLARIA STATVARIAE PICTVRAEQVE LECTISSIMA
PRAEMIA SPLENDIDIORA
CHARTAM LAPIDEM AD DELINEANDVM
IN PERPETVVM EX AERARIO SVO DEDERIT
CONDITORI NOVO
ACADEMIA PICTVRAE SCVLPT ARCHIT
EXERCENDIS TRADENDIS M P

II.

Marmor pro atrio Scholae musivi operis.

PERDINANDVS LEOPOLDI AVG FIL
AVSTRIACVS MAGNVS DVX ETR
AD SEDEM OFFICIIS PVBLICIS AMPLIANDAM
SCHOLAM PICTORVM MVSEI OPERIS
CVM THESAVRO GEMMARVM SECTILIVM
CETEROQVE INSTRVMENTO ARTIS
A PORTICV COSMAE Ī
IN HAS AEDES TRANSFERRI IVSSIT
A M DCC XCVII

III.

Inscripta in parietibus ejusdem Atrii sub imagine Cosmae I conditoris

COSMAE Ī M D E
QVOD ARS MVSIVI OPERIS
E SECTILI GEMMA FACIVNDI
EIVS IMPENSA ATQVE AVSPICIO
FLORENTIAE INCHOATA EST

n. v. 7. *Porticu etc. Degli Uffizj*

IV.

Inscripta ibidem sub imagine Ferd I quo Principe ars magnos processus fecit

FERDINANDO I M D E
QVOD SIGILLA
E SECTILIBVS GEMMIS
MAGNO ARTIS INCREMENTO
PRIMVS FACIENDA CVRAVIT

V.

Inscripta ibidem sub imagine Francisci Aug quo Principe absolutionem est consecuta

FRANCISCO I AVG M D E
QVOD HAEC ARS
EO PRINCIPE ATQVE AVSPICE
FIGVRIS VMBRIS LVMINIBVS
E PICTVRA IMITATIS ABSOLVTA SIT

VI.

Marmor in Schola pictorum Florentiae

SACELLVM QVOD IOANNES AB S IOANNE PICTVRA EXCOLVIT
IN HORTIS REGIIS AD AEDICVLAM SANCTAE CRVCIS
NE INTEMPERIIS CAELI OBSOLESCERET
PETRVS LEOPOLDVS AVSTRIACVS M D E
SECTO CIRCVM PARIETE AMOLIENDVM PRISTINO SOLO
ET IN SCHOLA PICTORVM
AD ORNATVM EXEMPLVMQ EIVS CONLOCANDVM CVRAVIT
MACHINATORE GASPARE PAOLETTO
ANNO M DCC LXXXVIII

VII.

Marmor Senis ad S Francisci

EXTREMA RERVM HVMANARVM
A IOSEPHO NASINIO SENENSI EQV AVRATO DEPICTA
QVAE PROPOSITA IN AVLA PRINCIPIS PERDIV FVERANT
FERDINANDVS III AVG FRATER M D E
AN M DCC LXXXXV
PATRIAE ARTIFICIS DONVM MISIT
XII VIRI MVNICIPII SENENSIS ORNAMENTO VRBIS
IN AEDE FRANCISCI DEDICAVERVNT
SCRIPTVRAMQ ADDIDERVNT QVAE LIBERALITATEM OPTIMI PRINCIPIS
AD POSTEROS PROPAGARET
ANNO M DCC LXXXXVIII

VII v 1 Extrema etc *Le pitture de' Novissimi*

VIII.

Lucae in nomismate aureo, vel argenteo, cujus ectypum jussu Principum Santarelleus elaboravit

ELISA NAPOLEONIS AVG SOROR FELIX I
LVCAE ET PLVMBINI PRINCIPES

Capita Principum se mutuo respicientia

ACADEMIA LVCENSIVM NAPOLEONEA INSTITVTA
AN M DCCC V FELICITER
DIGNIORIBVS MVNERANDIS

Laurea

IX.

Florentiae in basi marmorea S. Joannis Baptistae in aedibus nobilium Martelliorum

OPVS DONATELLI
QVOD ROBERTO MARTELLIO PATRONO SVO
ARTIFEX DONVM DEDIT
NICOLAVS MARTELLIVS ORD S STEPH EQ BAIVL
IN ROBERTI FAMILIAM SVCCEDENS
IN AEDES SVAS TRANSTVLIT AN M DCC LV
MARCVS MARTELL NIC F SEN FL O S ST E B
BASIM MARM FECIT ET TITVLVM RENOVAVIT
ANNO M DCC XCIIII

X.

Ibidem in basi Davidis victoris.

MARCVS MARTELLIVS
SEN FL BAIVLIVVS ORD EQV STEPHANIANI
INTROITV AEDIVM
IN MELIOREM FACIEM REDACTO
AD ORNATVM EIVS
STATVAM DAVIDIS VICTORIS
ET INSIGNE GENTIS MARTELLIAE
DONATELLI OPERA
PRAECONIO HISTORIAE NOBILITATA
EX LOCIS VBI PER INTEMPERIAS SQVALVERANT
TRANSFERENDA RESTAVRANDA CONLOCANDA
CVRAVIT ANNO M DCCC II

XI.

Brixiae ap. Comitem Ant. Remondinum sub imagine gypsea

IO VOLPATO
SCALPTORI AERE LINEANDO IMPRIMENDO
RAPHAELIS MORGHEN MAGISTRO ET SOCERO
QVOD PER EVM GENERVMQVE EIVS
PERQVE CETEROS SCHOLAE ALVMNOS
ARTIS PRINCIPATVS
QVI PERDIV APVD EXTEROS FVERAT
IN ITALIAM REVOLATVS EST
ANT REMONDINIVS COMES CIVI ET AMICO

XII.

Titulus Iconis, quam Ruggerius delineavit an. 1797
Franciscus Novellius sculpsit a. 1804.

XAVERIO BETTINELLIO V C ORNAMENTO TEMPORIS SVI
IMAGINEM MARIAE VICTRICIS MANTVAE
IN AEDE EIVS DEDICATAM
ANNO M CCCC XC V
QVO IN OPERE ANDREAS MANTINEA
QVVM AEQVALES FERE OMNES VICISSET
SE IPSE VICIT
IOANNES DE LAZARA EQ HIEROSOLYMITANVS
DELINEATAM CVRA SVA ET INSCALPTA LAMINA IMPRESSAM
AMICO OPTIME DE SE MERENTI DONVM DICAT

XIII.

Marmor Apuae vulgo Pontremoli ad S. Columbani

ANDREAE LAVR F PAVESIO MARCHIONI
PATRIAE LAVDIS AEMVLATORI
QVOD A PIETATE ATQ A LITTERIS ORNATVS
ARTEM QVOQ PICTVRAE LIBERALISSIMAM PROBE DOCTVS
GEMINAS IMAGINES SVAS IPSIVS MANVS
ALTERAM PVERI IESV NASCENTIS ALTERAM PROFVGI
ORNATVI TEMPLI DICAVERIT
MAGISTER ET FRATRES SODALITII ALOISIANI
CIVI ET SODALI OPTIMO
MARMOR AD MEMORIAM DONI PERENNANDAM
ANNO M DCCC V

XIV.

In effigies suas, quas Petr. Benvenutus et Aloisius Sabatellius depinxerunt ad volumen V. C. Senatoris Martellii, qui eas in pinacotheca sua dedicavit.

Hinc Benvenutus, cives, Sabatellius illinc
De speculo effigiem pinxit uterque suam
An sint iconicae ne quaerite: quaerite an ipsi
Stent coram, et recto e pariete prospiciant

XV.

Sub effigie artificis praestantissimi Antonii Canovae (1), *vulgata Florentiae*

ANTONIO CANOVAE EQVITI
STATVARIO ELEGANTIAE VETERIS RESTITVTORI
CVRSIM FLORENTIA PRAETEREVNTI AN M DCCC V
RAPHAEL MORGHEN
EFFIGIEM EIVS CESTRO SVO INCHOATAM
ET OB ANGVSTIAS TEMPORIS NON PERFECTAM D D
NE AMICVM VETEREM INCOMPARABILEM
XENII EXPERTEM DIMITTAT

XVI

In Iocti imaginem apud me

PRISCAE ARTIS IMAGINEM HOSPES VIDES
CHRISTI IN CRVCE · AGENTIS ANIMAM
MEO IN SACRARIO PROPOSITAM
QVAM IOCTVS PICTOR EMINENTISSIMVS
INTER MATREM ET ALVMNVM DILECTVM
ET ANGELOS TRES QVI EIVS SANGVINEM
PATERIS EXCIPERENT OLIM EXPRESSIT
PELLICANO EIVSDEM IN LIBEROS SYMBOLO
SVPERNE DEPICTO
ORA VT EIVS PRAESENTIA ET VISV
MORIENS HERVS CONFIRMATVS
DIVINI SANGVINIS LAVACRI
COMPOS SIET

(1) Quum is Viennae redux convivio liberalissimo ab Raphaele Morghen summo item artifice exceptus est, eodemque Petrus Benvenutus et Aloisius Sabatellius pictores, item Santarellius sculptor gemmarum, in suo quisque genere Ritrip. convenerunt

C A P U T VIII.

VULTVS CLAR HOMINVM SCVLPTI AVT DEPICTI

I.

In imaginem gypseam ex marmorea a Josepho Bellio praeclare sculptam et in Bibliotheca mea dedicatam

PIVS $\overline{VI}$ PONT MAX
CVIVS GLORIA PRINCIPATVS PROPE LEONEM $\overline{X}$
SACERDOTII PROPE SILVERIVM FVIT

II.

Ibidem ex Archetypo ejusdem Regii statuarii.

LVDOVICVS $\overline{I}$ REX ETR
FECERAT IMPERIO DIGNVM CVI TANTA DEDISSET
NATVRA ET FORMAE MVNERA ET INGENII
SVBRIPVIT CITO MORS TVSCIS NON MIROR ADEMPTVM
SIC ET MESSORES OPTIMA PRIMA SECANT

III.

Florentiae ad effigiem Reginae ab eodem elaboratam

M ALOISIAE INF HISP
REGINAE ETRVRIAE REGNI ADMINISTRAE
IOS BELLIVS REG STATVARIVS
DEVOTVS MAIESTATI EIVS

IV.

Florentiae ad effigiem Filii

CAROLO LVDOVICO INF HISP
REGI ETRVRIAE
IOS BELLIVS REG STATVARIVS
DEVOTVS MAIESTATI EIVS

V.

Flor in aedibus Frescobaldiis sub imagine gypsea Archiepiscopi, qui infra scriptus est

CAIETANO INCONTRIO ARCHIEP FLORENTINO
LAVRENTIVS FRESCOBALDVS CANONICVS METR VICARIVS PER DIOECESIM
AD MEMORIAM CARISSIMAE ANIMAE
ET VIRTVTVM BENEFICIORVMQVE EIVS
QVAM SAEPISSIME RECOLENDAM

VI.

Marmor Liburni in aede Principis sub imagine Comitis Montauti a Bellio Expressum Lege Ephem Tuscas anni 1790 num 18

FRIDERICO BARBOLANIO A MONTE ACVTO DOMO ARRETIO
COMITI EQVITI STEPHANIANO CVBIC AVG SENAT FLOR
SPLENDIDISSIMIS SVB PETRO LEOPOLDO PRINCIPE HONORIBVS
CVM LAVDE FVNCTO
PRAEFECTO VRBI ET PORTVI ORAEQ MARITIMAE LIBVRNENSIVM
QVO CVRAM AGENTE LOCA MAXIMIS OPERIBVS COMMODIORA
ET LEGIBVS NOVIS SALVBRIORA REDDITA SVNT
VIRO FRVGI EDVCATORI SOBOLIS SVAE CVLTORI AMICITIAE
ATQVE OMNIS OFFICII DILIGENTISSIMO
FORTI IN PRIMIS ET IN IPSA MORTE ANTE DIEM OBEVNDA
IN EXEMPLVM CONSTANTI
FRANCISCVS PATER FILIO CARISS ORNAMENTO NOMINIS SVI
P CVR A $\overline{M}$ $\overline{DCC}$ $\overline{LXXXIX}$

VII.

Pisis, fuit in Bibliotheca V C Angeli Fabronii sub protome ejus a Bellio elaborata, quae nunc in sepulchro Fabronii exposita est (1)

Angeli effigiem vides Fabronii
Pisani moderator hic Lycei
Ejus praepositos, vices, magistros
Ausus per memores referre fastos,
Magnum opus, varium, periculosum,
Totum vix tribus explicavit annis
Quo vitas hominum eruditiorum
Quotquot bina Italis tulere saecla
Per volumina tredecim digessit (2)
Praeclara, aurea, et Nepotiana
Verax historicus, gravis, disertus,
Cunctarumque pater suavitatum,
Omnium tulit adprobationem,
Si modo excipias, quod innumeratus
Infestus petit usque Jesuitas
Morsu, calcibus, unguibus, flagello

vi v 5 Praefecto etc. *Governatore di Livorno*

(1) Epigraphe jocolariter a me scripta, jocularıter a viro amicissimo accepta est, nec tamen accusatio quae hic attingitur ab ipso neglecta est, ut V C. Pacchius testatur in ejus vita V eam pag 16, et pag 60

(2) Volumina nunc XIX numerantur accedit vigesimum de rebus suis

Qui malis merita bonum volentes
Vicem reddere, praesulem Fabronum
Ornant elogio, rogantque, pareat
Morsu, calcibus, ungulibus, flagello

VIII

Elogium, quod Sen. Nellius V. C. et Galilaei studiosissimus a me petiit conscripsi, imagini ejus alumni, puto, subscribendum

GALILAEO GALILAEIO FLORENTINO
NOVAE PHILOSOPHIAE CONDITORI
CVIVS INGENIO ET REPERTIS
OMNIS ANTIQVITAS VICTA
ET POSTERITAS OMNIS ERVDITA EST

IX

Hostilii Elogium rogatu Angeli Fabronii V. C. conscriptum, quod ipse edidit volumine vitarum XVII p. 391

ANDREAS HOSTILIVS CIVIS FLORENTINVS DOCTOR PHYSICORVM DECVRIALIS IN ACADEMIA PISANA PER ANNOS XX MAGISTER DE SACRA AVLA A PETRO LEOPOLDO M. D. DATVS LIBERIS SVIS AD DIALECTIC ET METAPHISICEM ADIVTOR ALOISIAE MARIAE BORBONIAE M. D. AB RECENSIONE HISTORIARVM IDEM POETA ELEGANS MATHEMATICVS SVBTILIS NVLLIVS PROPE HONESTAE DISCIPLINAE EXPERS FVIT SAEPE IN COETV APATISTARVM PROPOSITA QVAESTIONE QVAM QVISQVE VELLET ITA RESPONDIT EX TEMPORE VT EVM FREQVENS CORONA POLYHISTOREM ET PATRIAE SVAE PICVM CONSALVTAVERIT IN AMICITIIS COLENDIS IN TVENDA RE FAMILIARI DILIGENTISSIMVS HABITVS EST DOCTRINAM ORTHODOXORVM INVITA TEMPORVM LICENTIA CONSTANS TENVIT DEFENDIT RATVS PHILOSOPHO INDIGNVM RATIONI HOMINIS AVCTORITATEM NVMINIS POSTHABERE VIX AN. LXII OB. PR. NON. SEPT. A. M. DCC. XCVII CVIVS EXCESSVM DOMINI NOSTRI CLEMENTISSIMI MOERORE SVO HONESTAVERVNT

IX v. 8 Proposita quaestione etc. Vulgo *il giuoco del Sibillone*

X.

In Collegio PP Barnabitarum Utinensi prostat sub imagine P Angeli Cortenovae depicta a V. C. Jo Bapt. de Rubeis. Edidi cum Tusco elogio Senis optimi impresso Utini an. 1801 quod eodem anno prodiit et Venetiis in Ephemeride Litteratorum

ANGELVS MARIA CORTENOVIS
DOMO BERGOMO CLER REG A S PAVLO
PRAEPOSITVS HVIVS COLLEGII TER
ALIISQVE IN EO MVNERIBVS NITIDE FVNCTVS
PER ANNOS XXXVII
SCRIBA IN PERPETVVM SOCIETATIS VTINENSIS
REI RVSTICAE PROVEHENDAE
VIR OMNIGENAE ERVDITIONIS PROBITATIS ANTIQVAE
INSIGNIS IN DEVM ATQVE IN GENVS HOMINVM CARITATIS
MONVMENTA VETERVM MIRE DILEXIT
EADEMQVE DOCTIS COMMENTARIIS ET LABORIOSIS INLVSTRAVIT
VIXIT OPTIMATIBVS POPVLOQVE CARISSIMVS
ANNOS PROPE LXXIV
DEPOSITVS IV KAL MARTIAS AN M DCCC I
QVEM GRATA CIVITAS
QVASI PARENTEM PVBLICVM LVXIT

XI.

Ad effigiem Onuphrii Boni V. C. Equ. a Petro Landio clari nominis pictore expressam, et Romae in Academia S Lucae, cujus sodalis est, dedicatam.

ONVPHRIVS BONVS PATRIC CORTON
EQVES S STEPH P M BENEFICIARIVS
PRAEFECTVS OPERIBVS PVBLICIS PER ETRVRIAM EXTRVENDIS REFICIVNDIS
SCRIPTOR REI ARCHITECTONICAE LAVDATISSIMVS
ALIARVM QVOQVE ARTIVM BONARVM ET COMPOS ET AVCTOR
QVEM OB LVCIANEOS SALES AMICI DILIGVNT
ADVERSARII METVVNT RIDENTEM

XVII Praecipua hominis doctissimi opera, sed novissima ni fallor, plura neque adjecta sunt: 1 *Lettera di N N sopra una tessera antica, e due conii di monete romane trovate nel Friuli, ed altre anticaglie* 2 *Dissertazione che la platina americana era un metallo conosciuto dagli antichi* 3 *Sopra una Iscrizione d' Aquileja dissertazione coi disegni di alcune altre anticaglie* 4 *Dissertazione epistolare sopra il Cippo di Onesimo riscuotitore de' dazj nell' Illirico* 5 *Dissertazione sul Mausoleo di Porsena* 6 *Dialoghi tre dell' Elettricismo conosciuto dagli antichi*, ec.

XII.

Nomisma Atilio Zuccagno V. doctissimo a Raph. Morghen caelatum dicatumque anno 1802

Altera parte nomismatis vultus.

ATILIO ZVCCAGNIO FLOR PHILOS ET MEDIC DOCTORI
RAPHAEL MORGHEN

Parte altera Minerva Medica ab genio Scalpturae aeris coronata

OB VITAM SERVATAM

Inscriptio

ATILIO ZVCCAGNIO FLORENTINO
PHILOSOPHIAE ARTISQ MEDICAE CONSVLTISSIMO
IN REGIO PHYSICES MVSEO
HORTI BOTANICI RERVMQ NATVRALIVM PRAEFECTO
RAPHAEL MORGHEN
SCALPTOR AERE LINEANDO IMPRIMENDO
APVD ETRVRIAE REGEM
DE ARTE SVA DONVM DAT
QVOD PROPE DEPOSITVS CONVALVERIT
INGENIO ET SEDVLITATE EIVS

XIII.

Inscripta sub imagine V. C. in aula aedium ejus, et Senis vulgata

GREGORIO ANTONII F RINIERIO V C

HIC COLLE AD VALLEM ELSIAM ORTVS SENIS IN LVDO AD GEORGII MARTYRIS INSTITVTVS PISIS LAVREA CORONATVS INTER SACRI CIVILISQVE IVRIS CONSVLTOS ROMAE EXERCITVS AD VSVM FORENSEM ET IN COLLEGIO XII VIRORVM LITIBVS IVDICANDIS ADIVTOR A SECRETO DICTVS SPEM AB ADOLESCENTIA OPTIMAM SVI FECIT CLARITATE INGENII TEMPERANTIA MORVM DISCENDI STVDIO ACRI ET LABORIS PERFERENTE IDEM PISTORIENSIBVS QVAESITOR DATVS A FRANCISCO I AVG ET AB EODEM SENIS QVAESITOR III VIR LITIBVS IVDICANDIS PRAEFECTVS CONSILII NOSOCOMIIS MINVENDIS PROPRAETOR VRBI ET PROVINCIAE REGVNDAE CONSTITVTVS EA MVNERA BENE OMNIA ATQ E R P GESSIT AEQVVS SAPIENSQVE SVMMIS INFIMISQVE PROPTER INGENIVM MITISSIMVM GRATIOSVS SENESCENTEM ET VALETVDINE AFFECTVM P LEOPOLDVS M D LABORIOSIS PROCVRATIONIBVS IMMVNEM VOLVIT

XIII v. 6 Adiutor etc. Volgo: *Segreto della S. Ruota* Ibid 9. Quaesitor *Auditor fiscale*

HONORATVMQVE AMPLA IN OMNE POSTERVM TEMPVS PENSIONE III VIRVM LITIBVS IVDICANDIS REFECIT QVO IN OFFICIO PIVS DECESSIT PRID IDVS OCTOBR AN M DCC LXXXIX ANNOS NATVS LXVIII D VIII ET AD PROMISCVAM SEPVLTVRAM IN AGRO PVBLICO DATVS EST NONDVM QVOQVAM LEGE LEOPOLDINA EXSOLVTO NE QVIS PRIVATO IN SEPVLCHRO NEVE INTRA POMOERIVM CONDERETVR EIVS CVRA ET INSTANTIA GENS BINIFBIA AB ALBERTO LIPPI F LAPI N PROPAGATA IN POSSESSIONEM PRISTINI INTER SENENSES LOCI REVOCATA EST LITTERIS IN IVRE PROLATIS SVMMI CIVITATIS CONSILII DATIS XV KAL QVINTILES ANNO M CCC LXXXV QVIBVS ALBERTO PRIVILEGIVM IRROGATVR OB PRAECLARA IN H P MERITA VT IPSI POSTERISQ EIVS SVMMOS IN CIVITATE HONORES CAPERE LICEAT QVA RE MAGISTRATVM CONSISTORII SVPREMVM GREGORIVS FVNCTVS EST EO IVRE QVO QVI OPTIMO MENSIBVS MAIO ET IVNIO ANNO M DCC LXXVII HVIC CATHARINA ROCCHIA VXOR ET ANTONIVS BINIERIVS FILIVS OB DOMESTICAM DIGNITATEM DILIGENTIA RESTITVTAM VIRTVTE AVCTAM IMAGINEM CVM ELLOGIO P C

AN M DCC V

XIV.

In Mustoxidis Corcyraeis Historici imaginem a Petro cive elaboratam

Οὗτος τίς; Μυστοξύδης. Τίς γέγραφε; Πέτρος,
Ἄνθεα Κόρκυρας πάτριδος ἀμφότεροι.
Τίς δέ κεν ἠϊθέους ἐδίδαξε μαθήματα τοῖα,
Ζωόγραφον Ῥώμη, ἱστορικὸν Παπία.
Καὶ θέμις, Ἰταλίαν ἀποδοῦναι Ἑλλάδι τέχνας,
Ἐξ ἧς παντοίων ἔσχε διδασκαλίην (1)

Quis iste? Mustoxides. Quis (eum) pinxit? Petrus,
Flores Corcyrae patriae ambo.
Quis autem Juvenes docuit facultates ejusmodi?
Pictorem Roma, historicum Papia.
Et aequum (est) Italiam reddere Graeciae artes,
A qua omnem habuit doctrinam.

(1) Multa etiam a Tuscis didicit Italia, uti nauticam, in qua Dionysio Halicarnasseo teste, etiam Graecos erudit, et poeticas vel artes, quae ab Hadria, sive, ut ceteri loquebantur, ab *Hatria* urbe didicit: sed quid haec ad elegantiam, quae in poematibus, in historiis, in artibus, in pictura elucet? quam elegantiam a Graecis Italia didicit.

APPENDIX

Hendecasyllabi honori Annae Pierino C F quam nuberet Julio Brignolae V C editi Senis in collectione cum elegantissima versione V Et Doct Thaddei Academici Rudis anno 1783 (1)

Vere Pieris es, tibique forma,
Mores, ingenium indidere nomen,
Digna Pieridum choro Puella,
Seu vis ad numerum vibrare chordas,
Seu vis ad numerum pedes movere,
Seu discrimina per notasque vocum
Plena versiculos ab arte cantas,
Te Gallus stupet, et Britannus hospes
Illis dum similem refert loquelam,
Insitamque Italis negant te oris
Te civis stupet ut videt loquentis
Sensum, consilium, eruditionem,
Nec credit sibi, seque reprehendit
Quod tuos male computarit annos
O Juli Liguris decus juventae
Nullis Juli atavis minor futuro,
Ignosco tibi, perdis quod absens,
Et terra simul obsitus, marique,
Hanc unam tamen expetis puellam,
Quam postquam in thalamum, ut domina vocasti,
Unam Pieridum domum vocasti.

(1) Fecit in gratiam praeceptoris Alfonsi Marsilii V C, avunculi puellae, cuius opera institutionis magna pars erat referenda Is est ille Alphonsus, qui Pontifex Senensium postea dictus, et a nobis celebratus ingens sui desiderium reliquit V pag hujus operis 27

9

CAPUT IX.

CONJUNCTIONES, CIVITATES, HOSPITALITATES, AMICITIAE

I

In Collegio Canonicorum in Monte Ulmi, quae et Pausulae Firmanae Dioecesis.

STEPHANO NOBILI MONTVLMIENSI
EX ORDINE DECVR MVNICIPII SVI
PRAEPOSITO PAROECIAE PRINCIPIS APOSTOLORVM PLR AN LII
PRAEPOSITO COLL CANONICORVM IVDICI FORI PONTIFICII VICARIO
CVIVS PRAESERTIM OPERA ET INSTANTIA
ET GRANDI AERE CONLATO
HOC TEMPLVM A FVNDAMENTIS IN AVGVSTIOREM FACIEM REFECTVM
VASIBVS ARGENTEIS OMNIQ INSTRVMENTO ORNATVM
ET COLLEGIO INSIGNI CANONICORVM XX DECORATVM EST
IDEM TEMPLO FVNDOS TESTAMENTO LEGAVIT EX QVORVM REDITV
MAGISTER AD HONORES CAELITVM CANTV CELEBRANDOS
CONDVCERETVR
ET IVVENES ALIMENTARII DVO IN SEMINARIO CLERICORVM
ALERENTVR
VIR ANTIQVAE PROBITATIS
DOMI PARCVS IN EGENOS ET IN REM PVBL LARGVS
CVM SVMMA AVCTORITATE MODESTISSIMVS
ET CVM SVMMA FACILITATE CONSTANTISSIMVS HABITVS EST
VIX AN LXXXIII DEC A M DCC LXXXI
COLLEGIVM CANONIC PARENTEM OPT ET B M PINGENDVM CVRAVIT
ALOISIVS LANZIVS MATRIS SVAE AVVNCVLO
ELLOGIVM ADDIDIT

II.

Quum misissem Librum, cuius titulus Saggio di Lingua Etrusca, e di altre antiche d'Italia *publicae Iguvinorum Bibliothecae, hoc diplomate honestatus sum, quod elegantissime conscripsit* V. C. *Sebastianus Ragnaschius, decur. Eugubinus*

PRIDIE NONAS MAII
ANNO XVI SACRI PRINCIPATVS
PII VI PONT MAX
IGVVII IN CVRIA ORDO QVVM CONVENISSET VERBAQVE FACTA
ESSENT DE GRATIA REFERENDA ALOISIO LANTIO V C INTER
ETRVSCOS SODALES CORTONENSES ADLECTO ET APVD PETRVM
LEOPOLDVM AVSTRIACVM REGEM BOHEMORVM HVNGARORVMQ AC
MAGNVM ETRVRIAE DVCEM PRAEFECTO MONVMENTIS VETERIBVS
INLVSTRANDIS CVIVS INGENIO ET LABORE SACRA PRISCORVM

IKVVINORVM QVAE IN TABVLIS AENEIS RVDI EORVM LINGVA INCISA FVERE TANDEM PERSPICVA INTERPRETATIONE CVNCTIS DETECTA SVNT DE EA RE VNIVERSI ITA CENSVERVNT

QVVM RECTE MAIORES NOSTRI ET PATRIAE ORNAMENTO ET SIBI LAVDI ESSE PVTARINT SI VIRIS DOCTRINA VIRTVTEQVE SPECTATISSIMIS ATQVE DE RE PVBLICA OB ALIQVOD IN EIVS GLORIAM SCRIPTVM OPVS OPTIME MERITIS ADITVS IN HVNC ORDINEM PATERET

QVVMQVE ALOISIVS LANTIVS V C NOBIS DONO DEDERIT AVREA VOLVMINA IN QVIBVS VETVSTISSIMAS HASCE TABVLAS IKVVINAS TRANS ALPES ET MARE ETIAM CELEBERRIMAS INTERPRETATVS SIT AVSV PLANE FELICI AC DE AMPLIORI IN EAS QVOQVE COMMENTARIO SPEM PRAEBVERIT AD CLARIVS CVNCTIS DETEGENDA SEMENIA DECVRIALIA PRO DENIS FAMILIIS POMPLRIIS AC FERIAS VRNARVM PLENARVM SACRAQVE OMNIA FRATRVM ATERIATIVM PRO IOVINA TRIBV ET TOTA IKVVINA GENTE

PLACERE HVIC ORDINI VT OB TANTA IN HANC REM PVBLICAM MERITA IN DECVRIONVM NVMERVM COOPTETVR VTIQ DECRETVM EIVS REI CAVSSA CONSCRIBATVR EIVSDEMQVE MITTATVR AD EVM EXEMPLVM QVO GRATIVS DIGNE HONOREM SIBI CONLATVM LIBENTI ANIMO SVSCIPIAT

MARINVS MARINIVS VEXILLARIVS IVSTITIAE CENSVERVNT OMNES

✠ LOCVS SIGILLI

ANTONIVS NICOLAVS TEIVS SCRIBA ORDINIS

Respondi, ut par erat, ejusque epistolae sensa latine conversa, et amplexa subjecto

Vexillario et Prioribus Eugubinis VV Clar Nobilissimisque

Aloisius Lanzius Sal P D

Praeclare factum Viri Clarissimi, Nobilissimique, quam optime de Re Publica meritos homines in curiam vestram adoptatis, eisque eos maxime adpetitis qui virtute et litteris clarent. Fuit hoc profecto Graecis perfamiliare, eo praesertim aetate, qua sophistarum nomen erat nobile (1), additumque decus videbatur iis urbibus, quae eos cives experirentur. Verum quid in me dignum tali honore reperiatis non intelligo, nisi forte vos moverit in vulgus editi libri, in quibus et vestrae urbis et tabularum vestrarum mentio mihi accidit peropportuna, quod ipsum mihi peramile, et beneficio vestro longe inferius est. Non enim Maffejum aliquem, aut Oliverium, aut Passerium participem facitis, uti olim, nobilitatis vestrae, quae privilegiis pleraque urbes antecellit (2), sed hominem nulla so-

(1) V. in Numismata Aerea majoris moduli Musei Pisani Commentarium pag. 57.

(2) Id est Eugubii peculiare, ut per quandam Ubaldi Sancti nobilis sibi moveat ex eorum ... Vexillarium Justitiae, cui principatum quamdam per aut dies Rurae causelat adeo ut vel ipsis capitis caussa eas ab eo, aut ab heredibus si ipse moriens ante eos judicatus fuerit, decernatur

genii, doctrinae, fortunae commendatione spectarum, atque unum plane de multis. Sed ut peculiare aliquid in me sit, quod sequi vos deceat in collocanda gratia, gratissimum me spondeo fore volis Patriaeque vestrae, quam etiam meam licet appellare. Hujus rationes esse meas putabo, hujus decus in omni vita decus putabo meum, hujus in me beneficium memoria colam sempiterna (1). Valete.

Ex Nocerae balneis XIV Kal. Septembris 1791

III

Ad Vexilliferos et Priores Montis Ulmi V. C. quum opusculum ad eos mitterem de conditione situque Pausulorum, quod ab Ex. V. Ab. Colutio inter Antiquitates Piceni recusum est Tom. XV. pag. 109. Epistola lat. conversa et aucta

Caeteras omnes caritates patriae cedere constat, id ego et in M. Tullio legeram, et in me ipso expertus fueram. Quare quum auctoritate vestra, P. P. clarissimi, excitatus sum ad communis patriae origines illustrandas, mirum quantum studii in eam rem contulerim, quantum sedulitatis. Movebat me vetera etiam diligentia in amplissimis mihi impellectile comparanda. Etenim ob eam rem Petrum Paullum Torellium omnis antiquae scripturae peritissimum acrivistis, eidem publicum tabularium, quod superiorum temporum negligentia in tenebris jam usque jacebat, illustrandum, atque ordinandum tradidistis, adnotatis in eo chartas, quae Pausulorum (2), aut adjunctis eis omnius commemorationem praeseferrent, Josepho Foglietto Comiti viro praestanti negotium dedistis, et quam saepissime ad me scriberet, absentemque a sedibus vestris, non secus ac si praesens essem condocefaceret. Haec ego, ubique adjumentis quantum profecerim, vestrum erit, PP. amplissimi, judicare, quum ea legeritis, quae in libello de conditione et situ Pausulorum, quem ad vos mitto, comprehendi. In quo siquid inveneritis quod a scopo institutoque meo videatur aberrare, quaeso, obtestorque vos ut rei difficultati, et tenuitati ingenii mei, minime vero remissiori amori in patriam mei id assignandum putetis. Valete.

Florent. idibus Maiis 1792.

(1) Quod in opere ma praesertim systeva, nempe ut sententia Decuriali veterum Eugubinorum, et alia quaedam meli in tumana collocarem, id tentanti mihi saepe numero, non successit; eo quod verba non essent repetita crebris, e quorum collatione sensus totius periodi eliceretur.

(2) In chartis Saeculi praesertim XIV occurrit saepe *Pausula*, *Pausola* etc. Unde argumentum elicitur, eos agros ad Pausulas olim pertinuisse.

IV.

Bassani in aedibus Barth. Gambae hospites.

BARPTHOLOMAEO GAMBAE BASSANENSI
COMITVM REMONDINIORVM ALVMNO
BONO EORVNDEM ET AMICORVM COMMODIS NATO
BIBLIOPOLAE ERVDITISSIMO
APVD QVEM
SVSPENSA METV BELLI ITALIA
AN M DCC LXXXXIII
PACATISSIME HOSPITATVS SVM
MENSES IV DIES VIII
ALOISIVS LANZIVS
INTERPRES VETERVM MONVMENTORVM M D E
CONTVBERNIO EIVS CONTRA VOTVM AVVLSVS
AMICO SVAVISSIMO ATQVE INCOMPARABILI
GRATIAM

V.

Utini perscripto Opere de Pictura Italiae, quod PP. Barnabitis hospitibus dedunas.

SODALIBVS A S PAVLO
QVORVM COLLEGIVM VTINI EST
OPTIME DE ERVDITIONE DEQVE RELIGIONE CIVIVM
MERITIS ET QVOTIDIE MERENTIBVS
ALOISIVS LANZIVS
INTER BELLI TERRORES TVTISSIMO EORVM HOSPITIO EXCEPTVS
ΞENION
AD DECLARANDAM VOLVNTATEM SVAM
ERGA SINGVLOS VNIVERSOSQVE

VI.

Utini Inscr. in Defensione Alphabeti Etrusci

BIBLIOTHECAE COMITVM BELLOGRADIORVM
VT QVAE A DOMESTICIS SCRIPTIS ORNATISSIMA EST
OPVS QVALECVMQVE HOSPITIS NE DESIDERET
ALOISIVS LANZIVS

VI. v. 2. Jacobi Belligradi e Soc. Jesu, qui ex deleta domum se recepit, tot extant praeclara opera, quae ad Mathesim, ad Philosophiam, ad amoeniores litteras pertinent, ut ea annumerare perdifficile sit. V. Carolum Belligradum Comitem et Ecclesiae Utinensis Primicerium in elegantissimo Commentario *della Vita e delle Opere dell' Ab. Co. Jacopo Belgrado*; scripsit eodem stylo alias lucubrationes Alphonsus Comes fratris filius orationes aliquot in laudem clarorum virorum ita tenuit, ut ex familia, in qua natus aeque altus est, dignamque se probent.

VII.

Romae ad Cajetanum Marinum Cubicularium Pii VII et Praef. Tabulariorum S. Sedis, et Propraef. Bibl. Vaticanae, quum libellum de Religione Cordis Iesu ei mitterem

Quaeris post codices profaniores,
Quos olim edidimus, quod hoc libelli
Velit cum titulo pio atque sancto?
Nimirum senio gravior, Marini,
Et vita propere exiturus, opto
Portum pacificum mihi parari.
Salve cor Domini Deique Jesu,
Tu portus mihi post pericla vitae,
Tu mihi hospitium, et bonus recessus.
De te scribere, te recogitare
Tam gratum mihi, quam fertur Noacho
Celsos Armeniae fuisse montes,
Ubi e fluctibus et poli ruina
Vix tandem vaga conquievit arca.

VIII.

Ad Urbem Veterem quum libellum de divina Eucharistia donum mitterem

BARTHOLOMAEO DRACOPOLEO
CANONICO VRBEVETANO
VIRO PIENTISSIMO ET DIVINARVM LITTERARVM
PERITISSIMO
ALOISIVS LANZIVS
LIBELLVM AD CVLTORES EVCHARISTIAE INFORMANDOS
PIGNVS VETERIS AMICITIAE
FLORENTIA DONVM MITTIT

IX

Pistorium quum librum de vasis antiquis depictis donum mitterem

THOMAE PVCCINIO PISTORIENSI
VIRO PATRICIO
EQV S STEPHANI P M
PRAEFECTO MVSEI MEDICEI
COGNITORI ANTIQVITATIS ET PICTVRAE PRAESTANTISSIMO
ALOISIVS LANZIVS
OPELLAM
DE VASIS VETERVM DEPICTIS
AMICO IVDICI PATRONO
D D

LIBER TERTIUS

PRO MANIBUS PIIS.

CAPUT I.

FUNERA VIRORUM PRINCIPUM APPARATIORA

I.

Florentiae. Exposita cum duobus sequentibus ad S. Felicitatis M. in exequiis Jos. II. Aug. Eorum apparatus, uti Florentinarum hujus coetus ceterarum ab Josepho del Rosso Archit. Regio commemorabilis famae profectus est, cum his titulis descriptus in ephem. Tusc. an. 1805 n. 13. In aedis fronte titulus fuit

IMP CAES IOSEPHO II AVSTRIACO
REGI HVNGARIAE ET BOHEMIAE PIO AVGVSTO
FRATRI PETRI LEOPOLDI REGIS D N INDVLGENTISSIMI
OPTIMO FORTISSIMOQVE PRINCIPI
DOMVS AVGVSTA
CVM SENATV P Q FLORENTINO IVSTA PERSOLVIT
QVICVMQVE INGREDERIS
ANIMAE MERENTISSIMAE
PACEM SVPERVM ADPRECARE

II.

In base Sarcophagi januae adversa

IMP CAES IOSEPHO II AVSTRIACO
REGI HVNGARIAE ET BOHEMIAE PIO AVGVSTO
CVIVS OPERA IMPERIVM AVSTRIACORVM
LYCEIS SCHOLISQVE
SVPRA EXEMPLA SVPERIORVM PRINCIPVM
EXCVLTVM
PLVRIBVSQVE LEGIONIBVS
ET NOVARVM ARCIVM MVNIMENTIS PROTECTVM
PROVINCIARVM ETIAM ACCESSIONE
PROPAGATVM EST
QVI TVRCICO BELLO MVLTIS OPPIDIS EXPVGNATIS
ALBAQVE IPSA GRAECORVM QVAE CAPVT BELLI
ERAT RECEPTA VICTOR LIBENS PIVS DECESSIT
X KAL MARTIAS AN M DCC LXXXX
FECIT DOMVS AVGVSTA
HONORIS PIETATISQVE CAVSSA OPTIMO PRINCIPI
ALTORI EGENORVM PATRONO ARTIVM OPTIMARVM
AMPLIATORI CIVIVM CVI EVROPAE VRBES
PLVRIMAE ET MAXIMAE QVAS PRAESENS INVISIT
SVMMI INGENII SVMMAEQVE HVMANITATIS
TESTIMONIVM TRADIDERVNT

III.

In aversa basis parte

Funeream myrthum ne spargite, neve cupressum
Josephi tumulo, ne manibus Austriadae
Nectite de quercu frondes; hanc ille coronam,
Servatis toties civibus, emeruit
Addite quos meruit, bellorum praemia, lauros,
Et modo supremum carpsit, et occubuit

IV

In Funere Leopoldi II Aug ibidem habito. De hoc vide Eph Tusc. an. 1792 num 13.
Primus titulus in fronte aedis fuit

IMP LEOPOLDO II AVGVSTO
REGI HVNG BOH GAL OPT PRINC
M D FERDINANDVS III FILIVS
CVM TOTA ETRVRIA SVA
TVMVLVM HONORARIVM
HOSTIAM SOLLEMNEM PIACVLAREM
LAVDATIONEM POMPAM FVNERIS
PVBLICE
OB MERITA PRINCIPATVS EIVS

V.

Ad lateralem aedis portam visebatur inter emblemata

LIBERALITATI AVGVSTI
QVI AVLAE MODESTIA
MAGNOS SVMPTVS IN REM PVB ALENS
OPIS INDIGOS PER ETRVRIAM
STIPE CONGIARIIS ADFATIM IVVIT
VRBESQ TEMPORIBVS DIFFICILLIMIS
LVE MOTIBVS TERRAE FAME TENTATAS
GRANDI PECVNIA SOLATVS EST

v v 6 Senas praesertim intellige, quae luce affecit anno 1767, et urbem, ut aiunt S Sepulcri, quam terrae motibus pene quassatam, et Etruriam totam, quae anno 1766 fame laboravit

VI.

Idem ad aliam pari modo

PROVIDENTIAE AVGVSTI
QVI TVSCIAM
RE AGRARIA ET COMMERCIIS AVCTAM
MAGNIFICENTIA OPERVM PVBLICORVM
OPPORTVNIOREM TERRA MARIQVE
SPECTABILIOREMQVE REDDIDIT
CVIVS MVNICIPIA
AEQVATIS PONDERIBVS LEGIBVSQVE
OMNIA VNAM REM PVBLICAM FECIT

VII.

Ad januam tertiam

PACI AVGVSTI
QVI QVVM BELLI ARTES
OB HVMANITATEM
PACIS ARTIBVS POSTHABERET
GERMANICO ADMOTVS IMPERIO
ARMA SVSCEPIT INVITVS VOLENS POSVIT
BELGICVM TVMVLTVM BELLVM TVRCICVM
PACAVIT
VICTIS IVS BELLI ABSTINVIT
PAX R P EXTREMVS VITAE EIVS ACTVS FVIT

VIII.

Item ad quartam

VIRTVTI AVGVSTI
QVI VIM INGENII ET CVLTVM ANIMI
DIGNVM FASTIGIO SVO NACTVS
REGIAM SOBOLEM
DOCTRINIS MORIBVS ITA INSTITVIT
VT AVSTRIACAE VIRTVTIS LAVDEM
IN CERTAM NOVI SAECVLI SPEM
ETIAM POSTERIS PROPAGAVERIT

IX.

Exposita Utini in Metropolitana ad basim tumuli honorarii Pii VI P M edita ibidem a Pecile, et Venetiis ad calcem Parentalium PII VI post orationem Emin Brancadoro et titulos Er. Bonj recusa.

PIO VI P M
PRINCIPI MVNIFICENTISSIMO
PER QVEM VRBS AETERNA PRISCIS ARTIBVS REVOCATIS
AEDIFICIIS REGIO MOLIMINE CONDITIS ATQVE EXCVLTIS
ARATIS PALVDIBVS VIIS AD MVLTA MILLIA PASS MVNITIS
IMAGINEM IMPERII PRISTINI RVRSVS VIDIT
ANTISTITI ECCLESIAE SANCTISSIMO
PER ANN XXIV MENS VI D XIV
QVI SVPRA CETERAS DOCENDI AGENDIQVE LAVDES
EXILIVM CVSTODIAM MORTEM PEREGRINO LOCO ITA PERTVLIT
VT ANTIQVAM PONTIFICVM CONSTANTISSIMORVM VIRTVTEM
LONGO INTERVALLO REPRAESENTAVERIT
PARENTI POPVLI CHRISTIANI ET EXEMPLO
PETRVS ANTONIVS GEORGIVS ARCHIEP VTINENSIS
CVM COLLEGIO CANONICORVM METROP AEDIS
QVAE INCOLVMEM IPSVM OLIM EXCEPERAT
IVSTA FVNEBRIA

X.

Exposita Senis item ad aedem Metrop et in Urbe typis impressa per Cl. V. Ab. Cancellerium in opere de progressu Pontiff. Romm

PIO VI PONTIF MAX
PRINCIPI OPTIMO ANTISTITI RELIGIONIS CONSTANTISSIMO
OB ORTHODOXAM DOCTRINAM ADSERTAM CONFIRMATAMQVE
OB AERVMNAS FORTITER HAVSTAS
ET MORTEM SANCTISSIME OBITAM
ITEMQVE OB INAVDITAM OMNIBVS RETRO SAECVLIS
ROMANI PONTIFICATVS DIVTVRNITATEM
MEMORIAE AD POSTEROS SEMPITERNAE
ANTONIVS FELIX ZONDADARIVS CARD ARCHIEPISCOPVS
ET ORDINES SENAE METROPOLEOS VNIVERSI
PARENTI PVBLICO HOSPITI AMANTISSIMO
QVEM VIVVM EDITIS HEIC OMNIVM VIRTVTVM EXEMPLIS
FLENTES A SE AVELLI VIDERANT
MORTVO ET REDVCI
VETERI CVM ADFECTIONE NOVIS CVM LACRIMIS
EXEQVIAS
IDIB FEBRVAR ANNO M DCCC II

XI.

Exposita Florentiae ad aedem PP Servorum M. V et ibid. edita cum duabus, quae sequuntur Vid Ephem rerum Univ anno 1802 num 94

FERDINANDO PRIMO
PHILIPPI I DVCIS PARM F PHILIPPI V REGIS CATHOLICI N
BORBONIO INF HISP
DVCI PARMENSIVM PLACENTINORVM VASTALLENSIVM
OPTIMO PIENTISSIMOQ PRINCIPI
ET CVM SVMMA BENIGNITATE IVSTISSIMO
SACRA FVNEBRIA
NOMINE LVDOVICI I ETRVRIAE REGIS F
PRINCIPIS NOSTRI INDVLGENTISSIMI

XII.

Exposita ibidem ad urnam anteriorem

FERDINANDO PRIMO BORBONIO
I H DVCI PARMENSIVM PLACENTINORVM VASTALLENSIVM
HIC OPTIMIS ARTIBVS PER DOCTISSIMOS AETATIS SVAE VIROS
EXCVLTVS ADOLESCENS IMPERIO MATVRVS INIIT PRINCIPATVM
GESSIT ANNOS XXXVI IVSTITIAM CLEMENTIA TEMPERANS
DIGNITATEM COMITATE INSTITVTIONEM PVBLICAM SVPRA MODVM
CVRAE HABVIT CONTVBERNIVM SOBOLI OPTIMATVM EDVCANDAE
SCHOLAS CETERAE IVVENTVTI ERVDIENDAE GRANDI IMPENSA
SVSTINVIT ATHENAEO PARMENSI CONDITO BIBLIOTHECA VRBIS
LIBRORVM COPIIS DITATA ETIAM MACHINAS EXPLORANDIS NATVRAE
LEGIBVS QVAS PRIVATIM SIBI EXQVISITISSIMAS PARAVERAT
PVBLICAVIT POETIS CERTAMINA ITEMQVE PICTORIBVS PROPOSVIT
EORVMQ INDVSTRIAM AMPLIS PRAEMIIS CONSTITVTIS PER ITALIAM
ACVIT ARTEM TYPOGRAPHICAM AVSPICIIS PATROCINIOQVE SVO
ADIVTAM ELEGANTIOREM QVAM INVENERAT RELIQVIT IDEM
RELIGIONIS AVITAE CVSTOS ADSERTOR IN EXEMPLVM FVIT
CHRISTIANAE PIETATIS OFFICIA IMPENSE COLVIT AEDEM
COLVRNENSEM MAGNIFICENTISSIME AB INCHOATO EXTRVXIT
MARMORAVITQVE EANDEMQVE ALIASQ COMPLVRES SVIS DONARIIS
SVMPTV MAXIMO ORNAVIT IPSE CVLTV MODICVS ADITV
FACILIS INGENIO MISERICORS CALAMITATIBVS POPVLI COMMVNIBVS
PRIVATISQVE ITA SVBVENIT VT OMNIVM ORDINVM CONSENSV
PARENS PVBLICVS APPELLATVS SIT CELERI MORBO INTERCEPTVS
MORTEM LIBENS LAETVS OPPETIIT VII ID OCTOBRES
ANNO M DCCC II

XIII.

Ad posteriorem urnam

Hanc, Fernande, tibi, funebria dona sepulto
  Mittit ab extrema Filius Esperia
Ipse quidem, quum aegra patrem superadstitit hora,
  Non potuit nati fungier officiis
Non licuit coram morientis ab ore supremum
  Audire, et moesta voce referre vale,
Lumina nec pressit Tibi ritu, nec ultima dextrae
  Oscula cum multis mixta dedit lacrymis
Quod superest, caro cineri quos debet honores
  Reddit, et haec prisco more piacla parat
Ut, tibi si qua maneant veteris vestigia labis,
  Eluere, et Caeli templa subire queas
Sed fruaris Caelo potius, nam sede piorum
  Non potis est pietas tacta carere diu

XIV

Expos. cum sequentibus III Liburni ad Ecclesiam Principem. Prima ad faciem aedis Impensam cum aliis ab ap. Georgium post laudationem V. C. Francisci Sproni Equ. S. Stephani

LVDOVICO PRIMO INF HISP REGI ETRVRIAE
QVI OB VIRTVTIS INDOLEM PATRIAMQVE INSTITVTIONEM
ANTE ANNOS MATVRVS IMPERIO
QVVM REGNVM POTITVS EXEMPLA SANCTISSIMA
RELIGIONIS INCORRVPTAE IVSTITIAE IMMOBILIS
CHARITATISQVE CIVIVM
ET INVICTI CONTRA VITAE CASVS MORBIQVE VIM ANIMI
PROPE TRIENNIVM EDIDISSET
LVSTRO AETATIS VI NEDVM CONDITO
DIEM SVVM PIE CONSTANTER OBIIT
PRINCIPATVM INDEPTVS BREVEM
MEMORIAM DIVTVRNAM
CIVITAS LIBVRNENSIVM
PARENTI PVBLICO OPTIMO INDVLGENTISSIMO
QVEM NVPER PRAESENTEM
APPARATV FESTO PLAVSVQVE EXCEPERAT
EIDEM MORTVO FVNVS MOERENS ET LACRIMAS DAT
QVISQVIS ADES BONAS EI PRECES
PRECARE MENTEMQVE ADVERTITO
NVLLIVS MORTALIS MORS
AVT FORTVNAM VERETVR AVT ANNOS NVMERAT

XV.

Ad Mausoleum, quod machinam vulgo appellant, partem anteriorem, ubi genius Etruriae flens

LVDOVICO PRIMO REGI OPT PR
QVEM ETRVRIA SVA FLENS QVAERIT
LIBVRNENSES PVBLICE
OB INSIGNIA EIVS ERGA HANC VRBEM
MERITA

XVI.

In lateribus Mausolei

ORNATORI MILITIAE
QVOD COHORTES CIVICAS
HONESTAMENTIS ARMORVM
VESTIVMQVE ADAVCTIS
SPECTABILIORES REDDIDERIT

XVII.

AMPLIATORI VRBIS
QVOD NOVO SOLO
DOMICILIIS EXTRVENDIS INDVLTO
MAGNITVDINI EIVS ET COMMODITATI
CONSVLVERIT

XVIII.

Exposita Florentiae ad Basilicam S Laurentii M cum iis quae sequuntur, et Flor edita a Cambiasio et Pagano, item Pisis in eph Litteratorum et alibi Titulus in fronte aedis

LVDOVICO PRIMO
INFANTI HISPANIARVM REGI ETRVRIAE
CAROLVS LVDOVICVS I H REX ETR
PARENTI DVLCISSIMO
MARIA ALOISIA I H REGINA ETR
CONIVGI INCOMPARABILI
CIVITATES ETRVRIAE PRINCIPI OPTIMO
SVPREMA ET LACRIMAS

XIX.

Ad lateralem portam ejusdem frontis

$\overline{\text{III}}$ KALENDAS SEXTILES
FERIAE QVOD IN EVM DIEM FVNVS PVBLICVM LVDOVICI REGIS NOSTRI INDICTVM EST AD LAVRENTII QVI CONSILIARII QVI SENATORES QVI CORPORATI EORVM ORDINVM QVIBVS LOCA PER DESIGNATORES DATA CONSTITVTA SVNT ATRATI HORA EIVS DIEI $\overline{\text{IX}}$ CONVENIRE VELINT CETERI ETIAM QVIBVS COMMODVM ERIT CIVES EXTERIQVE TEMPLVM ADEVNTO PRINCIPI QVI BENE QVIBVSCVMQVE POTVIT FECIT BENE INVICEM ADPRECANTOR

XX.

Ad aliam portam lateralem

$\overline{\text{III}}$ KALENDAS SEXTILES
FVNVS LVDOVICI REGIS N EX FORMA FVNERVM PRINCIPALIVM A MAIORIBVS TRADITA SICVTI INFRA SCRIPTVM EST A PRIMO MANE SACERDOTES SACRIFICIIS FREQVENTISSIMIS PRINCIPI AD TEMPLI ARAS LITANT CVM PRIVIS MINISTRIS EIDEM HOSTIA SOLLEMNI PARENTATVR PER PONTIFICEM MAIOREM ADCINENTIBVS SYMPHONIACIS IDEM PRO CONCIONE LAVDATVR METROPOLITA FLORENT ET PONTIFICES MINORES $\overline{\text{IV}}$ TVMVLVM AQVA ET TVRE LVSTRANTES ET CARMEN PRAEEVNTES EXPIATIONES CONFICIVNT SINGVLI SINGVLAS
QVISQVIS INGREDERIS LINGVAM PASCITO
ANIMVM ADVERTITO
ETIAM TV MORTALIS ES

XXI

In pyramide, uti tres sequentes, intra quam Regis honorarius tumulus videbatur
In fronte ejus ad portam

LVDOVICO $\overline{\text{I}}$
T H REGI ETRVRIAE OPT PRINC
PER QVEM HVIC IMPERIO MAIESTAS AVCTA
PAX CONSTITVTA EST
IVSTO BENEFICO PROVIDENTI
AMANTISSIMO CIVIVM
ETRVRIA QVAE NIHIL QVERI DE EO POTVIT
PRAETER MORBI VIM
MORTISQVE IMMATVRITATEM

XXII

In posteriori latere ad Aram maximam

LVDOVICO I
I. H. REGI ETRVRIAE PIO
TVTORI RELIGIONIS AVITAE
IVRIVMQVE SACRORVM
IVVENI AD OMNIVM VIRTVTVM EXEMPLA
GENITO
INVICTI A CVPIDITATIBVS ANIMI
SPECTATAE IN ADVERSIS CONSTANTIAE
ETRVRIA ORNATA DOCVMENTIS SANCTISSIMIS
VITAE EXCESSVSQVE EIVS

XXIII.

Sinistra ad Simulacrum Religionis

Prodiit Florentiae cum versione italica Eruditissimi Viri N. Luti, qui et sequentem convertit.

Melior est patiens viro forti, et qui dominatur animo suo, expugnatore Urbium Prov XVI

Heroi da serta tuo, Dea nuntia veri
Religio, aeternae certa magistra viae

Ah valeat quisque heroas modo laudat ab armis,
Et negat intactas sanguine habere manus.

Sed numerat quot quisque neci demiserit hostes,
Ceperit aut urbes, proruerit que solo.

Fortior ille mihi est, humanae taedia vitae
Invicto siquis pectore ferre valet,

Quique tenax recti semper, servator et aequi
Ipse suis ponit jura cupidinibus.

Talis eras Lodoice Padus mihi testis, Iberus,
Quique tibi placidas parabit Arnus aquas

His te Religio meritis heros salutat,
Et Divum Caelo consecrat Indigetem

Perge Dea, et tumulum victura fronde corona.
Nulla est muneribus dignior urna tuis

XXIV.

Dextera ad Spei Sanctae simulacrum

In timore Domini esto tota die, quia habebis spem in novissimo Prov XXIII.

Hunc cinerem servo Spes sevi secuta futuri
Gestorum Regis pars ego magna fui

Illius haerebam lateri, semperque monebam
Vita fugit; Pietas praemia longa feret.

Proh! quantum! Vitam post pariter actam
Supremum Juvenis quam bene carpsit iter!

Mors aderat, fessos quatiebat anhelitus artus,
Pallebant alto frigida membra toro,

Qualis ubi violae nimbo depressus humi flos
Squalet languidulis decolor in foliis

Urbs trepidat, luctu miscetur Regia, Princeps
Solator tantis questibus unus erat.

Interdum spectatque Polum, laetusque salutat,
Solvitur, et placido risus in ore manet

Discite qui metam cuncti properatis ad unam
Spem facilem moriens, qui bene vixit, habet.

Multas praeterea Etruriae Urbes sua titulis exequias Regis magnificentissime honestarunt quas hic opportuno in loco referremus, nisi ingens eorum numerus librum nostrum futurus esset longiorem. Ceterum fatemur typis digniores hasce nostras fuisse; idque eo libentius fatemur quod scimus nostras necrologias in re ob quam hominis commoveri quam calcographum has quoque nostras nomine appellanda sit, libello edito publicavit.

CAPUT II.

FUNERA FEMINARUM PRINCIPUM SOLLEMNIORA

I.

Florentiae ad Basil S Laurentii expositae anno 1781 in funere M Theresiae Aug ibidemque editae in libello Le solenni esequie fatte nella mattina de 7 Feb. *Quarum apparatus fuit Zenobi del Rosso V Er*
Titulus ad mediam et praecipuam templi portam fuit

MARIAE THERESIAE AVGVSTAE
IMP CAROLI VI F IMP LEOPOLDI N
IMP FERDINANDI III PRON IMP FERD II ABN
IMP FRANCISCI CONIVGI
MATRI IMP IOSEPHI II AVG
REGINAE HVNGARIAE ET BOHEMIAE
ARCHID AVSTRIAE M D E
PETRVS LEOPOLDVS
AVGVSTI FRATER M D E
PARENTI OPTIMAE
IVSTA PERSOLVIT

II.

Ad portam dexteram externus

MARIAE THERESIAE AVGVSTAE
MATRI PRINCIPIS NOSTRI
QVISQVIS INGREDERIS
INTER SACRA PARENTALIVM FVNEBRIA
ANIMAE BENEFICENTISSIMAE
BENE PRECARE

III.

Ad portam laevam externus

MARIAE THERESIAE AVGVSTAE
QVISQVIS INGRESSVS
LAVDATIONEM AVDIES TITVLOS LEGES
AETERNITATEM NOMINIS VIRTVTE PARTAM
ANIMAE BEATISSIMAE
GRATVLARE

IV.

Ad easdem portas interius

FVNVS AVGVSTAE

Non tibi, quod noster superaddat fletus honorem,
    Quae lacrymas ipso a Principe mater habes;

Sed ne tot laudesque tuas, et pignora amoris
    Dilapsa e nostro forte putes animo,

Hos gemitus, lacrymasque tibi, Regina, sepultae,
    Haec memores saltem reddimus officia.

Hinc tibi lugubres Florentia sumit amictus,
    Deserunt Patres purpura, gemma nurus;

Flent etiam strato moerentia pariete templa,
    Cupressu, et nigra veste adoperta fores.

Sola Theatra silent, graditur per compita luctus,
    Assiduis torpent pectora maestitiis.

Interea, dum tristes vocant longo ordine taedae,
    Triste quid in summis turribus aera sonant;

Dum patrum de more tibi sollemnis ad aras
    Victima pacificos conciliat superos,

Dum tumulum jam lustrat aqua, jam thura Sacerdos
    Ingerit, et carmen funebre voce premit,

Optamus superam patriam tibi, seu potius Te
    Erectam superam credimus in patriam.

V.

APOTHEOSIS AVGVSTAE

Quod mihi funeream ducas, Florentia, pompam,
    Et suprema paras munera ad inferias,

Id Regina probo: cineri nam grata rependis,
    Quae tibi contulerat, pignora, noster amor;

Sed lacrymas, gemitusque veto. Meliore superstes
    Parte mei volito vivo per ora virum.

Nec Fama antiquas mihi praetulit Heroinas
    Ingenio, forma, sanguine, conjugio.

Austriadum titulos servavi Foemina. Quanta est
Parta mihi belli gloria, quanta domi?

Et cuiquam miseranda puter? Quin addita Divis
Nuper, inexpleta gaudia mente bibo

Huc me dia Fides, huc Spes non vana futuri,
Huc geminam quassans lampada sanctus Amor,

Virtutumque cohors deduxit cetera; queis me
Praebueram parva a virgine morigeram

Quod pia, quod fida in socios, quod lenis in hostes,
Jura quod omnimodis civibus aequa dedi,

Quodque inopes miserata, opibusque et voce levabam
Publica praeclaro nomine dicta parens,

Artibus his mihi parta quies, Fortuna beatas
Nulla facit, meritis regia nostra patet.

Fabula priscorum est subvectas alite picta
Augustas Coelo protinus ire deas

VI.

Ad Mausolei latera inscriptiones IV ex annalibus et numismatibus Feminae Augustae dicatis depromptae.

MARIAE THERESIAE AVGVSTAE
INVICTAE FELICI MATRI CASTRORVM
CVIVS CONSILIO AVSPICIISQVE
ET COPIIS ADMIRATIONE MAGIS VIRTVTIS EIVS
QVAM IMPERIO COACTIS DOMVS AVGVSTA
A POTENTISSIMIS POPVLIS BELLO PROPE INERMIS TENTATA
DITIONEM AVITAM CONSERVAVIT
GLORIAM COMPLVRIBVS VICTORIIS AMPLIFICAVIT
CVIVS ET PROVIDENTIA
ARCIBVS PARTIM A SOLO EXCITATIS PARTIM REFECTIS
ORDINE THERESIANORVM EQVITVM AD REMVNERANDAM
VIRTVTEM DVCVM MVNIFICENTISSIME FVNDATO
MILITVM CONTVBERNIIS VBIQVE EXTRVCTIS
DISCIPLINA INSTAVRATA NVMERO ADAVCTO
RES AVSTRIACORVM BELLICA
IN MELIORE ET FLORENTIORE STATV EST
ETRVRIA
AETERNO DEVINCTA FOEDERE
MAVSOLEVM BELLI ORNAMENTIS INSIGNE
FVNERIS CAVSSA DEDICAVIT

VII.

MARIAE THERESIAE AVGVSTAE
MATRI PATRIAE BONO REI PVB NATAL
QVAE OPTIMIS MORIBVS ET SANCTISSIMIS INSTITVTIS
STATVM REI PVBL ORDINAVIT
LEGES AGRARIAS SVMPTVARIAS METALLICAS
ITEM DE PORTORIIS
DE OPIFICIIS CIVI LOCVPLETANDO VTILISSIMAS SANXIT
VETEREM
QVAESTIONVM IVDICIORVMQVE CAPITALIVM INCLEMENTIAM
AD RATIONEM AEQVITATIS EMENDAVIT
CVIVS LIBERALITATE INDVLGENTIAQVE FACTVM
VT PORTVS TERGESTINVS MVNITVS
AQVAE SVBTERRANEAE AB HVNGARICIS FODINIS AVERSAE
VIAE MILITARES STRATAE OPPIDA OPERIBVS EXCVLTA
AEDES
IVVENTVTI ALENDAE EDVCANDAE CONSTITVTAE SINT
VTQVE IN SACRA VRBE VINDOBONA INGENVIS OMNIBVS DISCIPLINIS
PARES IMPERII MAIESTATI SEDES FVNDATAE
IBIDEM PERQVE PROVINCIAS
SCHOLIS AVCTIS BIBLIOTHECIS MVSEIS DITATIS
OMNI INSTRVMENTO COMPARATO
PRAEMIO INDVSTRIAE PROPOSITO
RES LITTERARIA IN EVM LOCVM PROVECTA SIT
IN QVO NVLLIS RETRO ANNIS FVISSET
DE GLORIA AVSTRIACORVM CIVILI OPTIMAE MERITAE.

VIII.

RELIGIONI
MARIAE THERESIAE AVG
PIAE APOSTOLICAE
HAEC COGNOMEN APOSTOLICVM
AB S STEPHANO IN HVNGARIAE REGES PROFECTVM
EX AVCTORITATE PONTIF MAXIMI
LONGO INTERVALLO REVOCATVM
GRATVLATIONE INDICTA
HONORIBVS S STEPHANO AVCTIS
ORDINE EIVS EQVESTRI IN MELIOREM FORMAM RESTITVTO
AD POSTERITATIS MEMORIAM CONSECRAVIT
EIVSQVE COGNOMINIS DIGNITATEM
STVDIO RELIGIONIS PROPAGANDAE
LICENTIAE COERCENDAE
SACRORVM CVLTVS AMPLIFICANDI
CARITATE GENERIS HVMANI MAXIMA ET BENEFICENTISSIMA
EGREGIE TVTATA EST

IX.

FELICITATI
MARIAE THERESIAE AVGVSTAE
MATRIS AVGVSTI SOCRVS REGVM
MATRIS AVIAE PRINCIPVM REGIORVM
HAEC FOEDERE ICTO IN EA VERBA
VTI AVSTRII BORBONIOS BORBONII AVSTRIOS
BELLO ET PACE IVVARENT
QVVM FILIAS IV MATRIS SIMILLIMAS
MAXIMIS REGIBVS AVT PRINCIPIBVS COLLOCASSET
FILIOS ITEM IV IN REGNI FORTVNAM
DILIGENTISSIME INSTITVTOS
VIRTVTE OPIBVS GLORIA FLORENTES VIDISSET
CETERIS AD GVBERNACVLA RERVM PRIDEM ADMOTIS
MAXIMILIANO PONTIFICE COLON ET MONAST
NVPER DESIGNATO
BELLIS VBIQVE PACATIS RE PVBL CONSTITVTA
NEPOTVM SOBOLE
IN SPEM GENERIS LAETISSIMAM PROCREATA
OMNIVM VOTORVM PROPE EXPERS
NON TAM OBIIT
QVAM FELICITER EXCESSIT E VITA

X.

Florentiae propositae a l S Felicitatis M in funere M Aloisiae Augustae, cui adornando praefuit Jos del Rosso V Ex aiq e la ve a Pagano in Ephem. an. 1791 n 29
Titulus ad porticum

MARIAE ALOISIAE
CAROLI III HISP REGIS F BORBONIAE
IMP CAES LEOPOLDI II AVSTRIACI
AVGVSTAE REGINAE H B G
ETRVRIA
DOMINAE INDVLGENTISS PARENTI OPTIMI PRINCIPIS
IVSTA CVM LACRYMIS
OB INSIGNEM ERGA CIVES BENEVOLENTIAM
ATQVE EDITA VIRTVTVM CLARISSIMAR EXEMPLA
DOMI FORISQVE

XI.

Titulus in fronte aedis

MARIAE ALOISIAE BORBONIAE AVGVSTAE
OPTIMAE RELIGIOSISSIMAE
ET IN SVMMA REGNI FORTVNA MODESTISSIMAE
PARENTI EGENORVM VICTRICI ANIMI SVI
EXEMPLO VETERIS SANCTITATIS
QVAE IDIBVS MAIIS ELATA VINDOBONAE LVCTV PVBLICO
ET COMMVNI POPVLI CHRISTIANI PRAECONIO
LAVDATA EST
M D FERDINANDVS III FILIVS
E PEREGRINATIONE GERMANICA IN PATRIAM REDVX
IVSTA EXEQVIARVM
NOMINE SVO TVSCIAEQVE VNIVERSAE
BENEMERENTI PERSOLVIT

XII.

Epigrammata inter emblemata varia per parietes collocata

VITA AVGVSTAE

Qui pudor innuptis, quae nuptis cura suorum
Conveniat, video qualis honor thalamo,

Quem foelix fortuna habitum, quem laeva requirat,
Qua superum, atque hominum jura colenda fide;

Omnia siqua volet simul haec conducere paucis,
Augustae mores discat Aloisiae

XIII.

FVNVS AVGVSTAE

Dum tumulum struere, et nigro circumdare amictu
Incipit Augustae Tuscia grata suae,

Substitit, et dominae secum pia gesta revolvens,
Ceu facti sequem dispudet, erubuit

Huic animae, huic, inquit, funebria dona paramus?
Munus Aloisia dignius ara foret

XIV.

EPITAPHIVM AVGVSTAE

Hic sita Borbonis, septem ad funera matrem
Flebant egregiis moribus Austriadae.

Nec minus hanc flebunt Dominam Ticinus, et Arnus,
Mincius, et socius Rhenus, et Ister aquis.

Da lacrymas tumulo, da flores serta, viator,
Quae talem et matrem contegit, et Dominam.

XV.

VOTA PRO DOMO AVGVSTA

Proh dolor! atratam tria funera vidimus urbem
Ducere, tres luxit principes una domus.

Parcite jam, Superi, fessis, melioraque posthac
Austriadis cedant fata superstitibus.

Haec, precor, quodcumque trium dispendia ab aevo
Reddite, tum multas addite Olympiadas.

XVI.

Inscr. Florent. propositae ad aedem PP. Servorum in funere a Paschale Poccianti V. Ex. M. Amaliae Duci olim Parmensi instructo, atque a Pagano editae ut supra.

Titulus fuit

MARIAE AMALIAE
FRANCISCI I AVG F ARCHIDVCI AVSTRIAE
VX FERDINANDI I H DVCIS PARMENSIVM PLAC VAST
CAROLVS ETR REX NEPOS
ET M ALOISIA ETR REGINA NVRVS
INFANTES HISPANIARVM NOVIQVE ORBIS
FVNVS BENE MERENTI
ANTE DIEM VI ID SEXTIL

XVII.

Pro Mausoleo

M · AMALIAE · ARCH · AVSTRIAE · DVCI · PARMAE
PROCREATRICI · BORBONIORVM · ETRVRIAE · REGVM
PIAE · MAGNANIMAE · BENEFICENTISSIMAE
QVAE · VTRAMQVE · FORTVNAM · BENE · TVLIT
FLORENTINI · CENOTAPHIO · HONORI · EIVS · EXCITATO
QVIETEM · INFINITI · TEMPORIS
COMPRECANTVR

XVIII.

Post Mausoleum

Haec mors, bis denos Phoebe dum conficit orbes,
Rettulit ex una quarta tropaea domo.

Primus obit genitor, sequitur pulcherrima proles
Illum patrem, has matri ducimus exequias.

Occubuit morbo fortissima, quaeque praeiret
Threicias animi robore Amazonidas,

Sit aliter, miserae post funera trina sororum
Debuerat vitam praeripuisse dolor.

Mirabitur fortasse, lector amice, hujus et superiorum capitis titulos esse inaequales, neque e dignitate aliquorum Principum patebit esse, eorum laudes brevissime esse perscriptas, quum aliorum quam longissime mores, et res gestae commendatae sunt. Nimirum hoc non meae, sed Architecti voluntati assignandum, qui pro loci magnitudine, vel angustiis, item pro concinna forma, quam sibi proposuit, nunc plures nunc pauciores, nunc longiores, nunc breviores titulos a me requisivit, cujus obsequi voluntati aequum fuit.

CAPVT III.

FUNERA MINUS SPLENDIDA ET PRECES PRO VITA FUNCTIS

I.

Florentiae ad aedem D D Sacerdotum Missionis

NVMINI · IESV · CHRISTI · REGIS · REGVM
PRAESENTISSIMO ET AD VENERANDVM PROPOSITO
LVDOVICVM I REGEM ETRVRIAE
EXEMPLVM CHRISTIANAE PROFESSIONIS ET PRAESIDIVM
PRESBYTERI CONGREGATIONIS MISSIONIS
PIE SANCTEQVE DEMORTVVM COMMENDANT
V KALENDAS SEXTILES

II.

Exposita ad S Mariae Novellae aedem P P Praedic

DEO · HOMINI · PRAESENTI
COLLEGIVM P P PRAEDIC AD MARIAE NOVELLAE
SVPPLICATIONEM
PIISSIMIS MANIBVS EXPIANDIS
LVDOVICI I INF HISP REGIS ETRVRIAE
OB PATERNAM EIVS FERDINANDIQVE PATRIS
ERGA SODALES HVIVS ORD ADFECTIONEM
ET IN SOLATIVM DOLORIS
QVEM EX ACERBISSIMO FVNERE
OPTIMI PRINCIPIS PERCEPERVNT

III.

Florentiae exposita ad S S Apostol an. 1793.

ANDREAE BENVENVTO PATRICIO FLOR
SACERDOTI PIENTISSIMO
RECTORI CVRIAE AB APOSTOLIS
CVIVS DIGNITAS DESIGNATIONE AD SVMMOS ECCLESIAE HONORES
SANCTITAS RECVSATIONE EORVM COMPROBATA EST
PRESBYTERI
QVI AEDI APOSTOLORVM ADPARENT
PRAESIDI LOCVPLETATORI ORNAMENTO EIVSDEM
FVNVS AERE CONLATO

IV.

Bassani exposita ad S. J. Baptistae. Ibidem typis vulgata.

IO BAPTISTAE MATTHAEI F VERCIO
PATRICIO BASSANENSI
VIRO PROBO SCRIPTORI VOLVMINVM PLVRIMORVM
QVORVM EDITIONE PATRIAE HISTORIA
ET MARCHIAE TARVISANAE ANTIQVITAS
TOTIVSQ AEVI MEDII MEMORIA EXPLICATIOR EST
QVI DVM ERVDITIONIS CAVSSA
CVM FRANCISCO DONATO VIRO EXCELLENTISSIMO
PRAEFECTO VENETAE HISTORIAE ILLVSTRANDAE AVGENDAE
PER AVTVMNALES FERIAS PEREGRE AGIT
RHODIGII OBIIT III KAL NOV AN MDCC XCV
VIX AN LVI M I D XXII
NATVRAE ET LITTERIS MODICVM GLORIAE SATIS
IOSEPHVS PERLIVS COMES REMONDINIVS
CIVI OPTIMO ET CONTVBERNALI DESIDERATISSIMO
DEQVE TYPOGRAPHIA SVA OPTIME MERITO
CVM TYPOGRAPHIAE OFFICINATORIBVS
IVSTA PERSOLVIT

V.

Florentiae exposita ad aedem S. M. Majoris.
Edita in Ephemeride Tuscarum 17. Martii 1804.

DIIS MANIBVS
IOSEPHI VESPAE SENENSIS V C
OB ARTEM PARTVVM EXCLVDENDORVM
VRBI ATQVE IMPERIO SALVTARIS
MARIAE THERESIAE AVGVSTAE
MEDICI CHIRVRGI A PVERPERIIS
EIVSQ BENEFICIO LIBERI BARONIS
ET EQV AVSTRIACI
QVI OBIIT VINDOBONAE XI KAL FEBR
ANNO M DCCC IIII
SACRA PIACVLARIA
ADESTE QVI LEGITIS
AVT PRAETEREVNTES EI SALTEM DICITE
BENE TIBI SIT VESPA
MVLTOS TV SERVASTI QVIBVSCVM
VIVIMVS
ET TV CVM DEO VIVAS

VI.

Exposita Florentiae ad Sodalitatem Eucharistiae semper venerandae
Relata in ephem 4 Maii 1805

SODALITAS
EVCHARISTIAE · SEMPER · VENERANDAE
ET SOCIETAS PIIS MANIBVS SVFFRAGANTIVM
ITEM COLLEGIVM SYMPHONIACORVM DE VRBE
AB VTRAQVE COOPTATVM
SODALICIARIIS SVIS
ANNVA PARENTALIA

VII.

Exponitur Faesulis ad S Hieronymi quotannis in funere honorario, quod stato die peragitur in subsidium animarum, quae infra scriptae sunt

QVIETI SVPERVM IMPETRANDAE
IOANNI RICASOLO EQVITI STEPHANIANO
PER FLORENTIAM VRBEM PRIORI
ITEMQVE COMITISSAE IVLIAE ACCIAIOLIAE CONIVGI
LEOPOLDVS RICASOLVS ZANCHINIVS MARSVPINVS
EQVES PRIOR IN PATRIS LOCVM SVFFECTVS
ET HORATIVS EQVES STEPHAN FRATER
OPTIMIS IVCVNDISSIMISQ PARENTIBVS
SIBI INTER PRIMAE PVERITIAE ANNOS
MORTE PRAEREPTIS
SACRA ANNIVERSARIA STATA
VT QVORVM FRVI ADSPECTV VIX QVIVERANT
EORVM MEMORIAM QVAMDIV VIXERINT
GRATI COLANT

CAPUT IV.

ELLOGIA, QUAE TUBIS PLUMBEIS INCLUSA, AUT LAMINIS INSCRIPTA CUM MORTVIS CONDUNTUR

I

Lamina sub capite Ludovici I R E ad S Laurentii

A ✠ Ω

MEMORIAE ET CINERIBVS
LVDOVICI PRIMI REGIS ETRVRIAE
INF HISP OPTIMI PRINCIPIS

HIC PARMAE ORTVS III NON QVINTIL AN M DCC LXXIII GENERE VTRINQVE PER EVROPAM POTENTISSIMO ET MAXIMO PATREM HABVIT FERDINANDVM INF HISP DVCEM PARMAE PLACENT VASTALLAE BORBONIVM PHILIPPI DVCIS PARM FILIVM PHILIPPI V REGIS CATHOLICI NEP MATREM MARIAM AMALIAM ARCHID AVSTRIACAM FRANCISCI I AVG F CAROLI VI AVG NEPTEM

INSTITVTIONEM FASTIGIO SVO PAREM DOMI NACTVS MANSVETIORES LITTERAS SEVERIORES DOCTRINAS ITEM ARTES QVIBVS ADOLESCENTIA PRINCIPVM AD MAGNAE FORTVNAE CVLTVM EXCITATVR FACILE HAVSIT OB EGREGIAM INGENII VIM ET DOCILITATEM NATVRAE RERVM INDE VSQVE EXPLORATOR EAM EXPERIMENTIS TENTARE EIVSQVE ABDITIORA OPERA FOSSILES TERRAE OPES CORPORA LAPIDESCENTIA PRIMIGENIAS METALLORVM ET LAPIDVM FORMAS CONQVIRERE SOLITVS APTO ORDINE DIGERERE MVSEO QVOD INSTRVCTISSIMVM RELIQVIT INFERRE

FIRMATA IAM AETATE MATRITVM MISSVS CAROLO IV REGI CATHOLICO ATQVE ALOISIAE MARIAE REGINAE FVTVRVS GENER SISTITVR SPEM DE SE PRIDEM IN AVLA EXCITATAM DIGNITATE ORIS SERMONISQVE COMITATE OBSEQVIO VIRTVTE PRAESENS AEQVAT VINCIT MARIAM ALOISIAM INF HISP BORBONICI NOMINIS BONO NATAM NVPTIIS QVAM APPARATISSIMIS IN MATRIMONIVM DVCIT VIII KAL SEPT IPSO LVDOVICI SANCTI GALLORVM REGIS FESTO DIE ANNO M DCC XC V

MOX QVVM BELLI FORTVNA ETRVRIAM NOVO IMPERIO VACVAM FECISSET EAMDEM CAROLVS REX AB VICTORIBVS GALLIS REDEMPTAM LVDOVICO EIVSQVE POSTERIS DAT DECVS PRAETEREA LOCO ADDITVM VTI REGNI NOMINE IN POSTERVM CENSERETVR ITA IPSE IN ITALIAM REMEANS REGIS NOMEN MVLTIS ANTEA TEMPESTATIBVS INTERMISSVM ETRVRIAE REFERT SACRAMENTVM FLORENTIAE IN SENATV DICITVR POSTRIDIE KALEND SEXTILES

I v 32 33 Regis nomen etc Ab anno etc. MM CC vid Liv V cap 33

AN M DCCC I SENATVM OMNESQVE ORDINES IN FIDE EIVS FVTVROS QVOD POSTERO ETIAM ANNO III NON QVINT MAIORI CAERIMONIA REDINTEGRATVM EST

VRBEM DOMINAM INTROGRESSVS PRID ID SEXT AN M DCCC I ET AD RERVM GVBERNACVLA ADMOTVS PARENTEM OPTIMVM PIENTISSIMVM VNDE VITAE NORMAM REGNIQVE DVXERAT AEMVLARI ET REFERRE VISVS RELIGIONEM VETEREM TVERI HONORES SVPERVM ADIRE LEGES FERRE SALVBERRIMAS COEPIT TVSCIAM NOVAM PATRIAM PVTARE CIVES OMNI INDVLGENTIA DEMERERI SAPIENTIAM IN CONSILIIS HVMANITATEM IN ADMISSIONIBVS PRAESEFERRE VT SI PER VALETVDINEM PERQVE VITAM EIVS LICVISSET SPES FORET OMNIA PROSPERA TALIS PRINCIPATVS FVTVRA

SPEM TANTAM VOTISQVE PVBLICIS SEMPER ALTAM MORBVS COMITIALIS IN QVEM REX A PVERO FVERAT IMPLICITVS PAVLLATIM IN LVCTVM VERTIT RECREARI TANTISPER EX EO VISVS ALTERA IN HISPANIAM PROFECTIONE SVSCEPTA QVVM REGIS SOCERI ACCITV ITER EIVS PER REGNI VRBES ET AVSPICATISSIMAS IVVENVM REGIORVM NVPTIAS FERDINANDI I H ASTVR PRINCIPIS CVM MARIA ANTONIA FERDINANDI VTRIVSQ SICILIAE REGIS F ET PRAETEREA ALTERAS FRANC IANVARII M ANTONIAE FRATRIS CVM MARIA ISABELLA FERDINANDI ASTVR SORORE PRAESENTIA SVA SVORVMQVE IVCVNDIORES EFECIT SED ENIM IN ETRVRIAM REDVX SIVE CAELI CONDITIONE SIVE NVPERA PATRIS AMANTISSIMI MORTE CONCVSSVS QVOTIDIE IN DETERIVS RELABI ET PRIMO PLEVRITIDE AFFLIGI AD EXTREMVM EPILEPSIA SVBITO ICTVS DIEM SVVM OBIIT VI KALEND IVN AN M DCCC III

MORBI VIOLENTISSIMI MOLESTIAS VITAEQVE IN IPSO IVVENTVTIS FLORE IACTVRAM SINE QVERELA TVLIT SVPERSTITES DICTIS EXEMPLISQVE SVIS ADMONENS CHRISTIANVM ESSE PATI FORTIA CAROLVM LVDOVICVM F SVCCESSIONIS IVRE SIBI SVFFICIENDVM SVPREMIS ITEM TABVLIS HEREDEM SCRIPSIT TVTELAM EIVS REGNIQVE ADMINISTRATIONEM DVM AD ANNVM XVIII REX ADOLESCERET MARIAE ALOISIAE REGINAE MANDARI VOLVIT QVAE DESIDERIO TAM CARI CAPITIS EXTERNATA INTER CIVIVM LACRIMAS ELATVM HEIC EVM CONDI IVSSIT KAL IVNIIS

AVE PRINCEPS OPTIME ET VALE IN PACE

II.

Pergamena in plumbeo tubo ad tumulum Caroli Ughii V C ad Montem Ughium in aede P P Cappuccinorum

A ☧ Ω

CAROLVS PHILIPPVS MARIA VGHIVS
DOMO FLORENTIA HIC ANNO MDCCVI XVI KAL DECEMBRES PATRE ALAMANNO EQVITE STEPHANIANO MATRE MARIA MINERVA ANDREAE SENATORIS F DEL ROSSO ORTVS EST SPLENDIDISSIMO VTRIMQVE GENERE PATRE MATVRE EXTINCTO PRIMVM IN CICOGNINIANO TVM IN PTOLEMAEIO OPTIMATIVM IVVENVM CONTVBERNIO AD PIETATEM AD LITTERAS AD ARTES GENEROSO DIGNAS PRAECLARE EXCVLTVS INEVNTIS AETATIS LAVDEM CVMVLAVIT VITAE RELIQVAE DIGNITATE RELIGIONI PLVS QVAM FORTVNAE DECORI PLVS QVAM OPIBVS SERVIENS CIVIS EGREGIVS PATERFAMILIAS DILIGENTISSIMVS AMICVS CERTVS VIR CVM SVMMA COMITATE CONSTANTISSIMVS HABITVS EST ANNOS NAT XXV LVCRETIAM CAESARIS F ROTIAM SANCTISS FEMINAM PAREM FASTIGIO SVO CIVEM IN MATRIMONIVM DVXIT QVICVM ANNOS XLVIII CONCORS SINE VLLA QVERELA VIXIT ALAMANNVM FIL VNICVM VGHII NOMINIS SPEM IMMATVRA MORTE IN IPSO AETATIS FLORE SVBLATVM NVSQVAM ANIMI MINOR TVLIT MVLTAS ITEM VITAE ACERBITATES ATQ IN PRIMIS APOPLEXIAE STVPOREMQ EX EA LINGVAE ET CORPORIS CONSEQVVTVM ANNIS PROPE II PIE FORTITER SVSTINVIT DECESSIT XV KAL APR ANNO M DCC LXXXIII HAEREDEM PATRIMONII AB SE AVCTI SCRIPSIT COM M MINERVAM F QVAM COM ALOISIO LORENTIO REGIS GALL CHRISTIANISSIMI LEGATO ANTE ANNOS XXXIII CONLOCAVERAT IN MONVMENTO AVITO HEIC S E CVM QVO VNA VETVSTISSIMA VRBIS REGIAE FAMILIA SEPVLTA EST CVI STANTE RE PVB ADVOCATORVM AC PATRONORVM COGNOMEN VT PERHIBENT EAM OB CAVSSAM INDITVM ERAT QVOD INTERPOSITA SACRAMENTI RELIGIONE IVRA MAIESTATEMQVE FLORENTINI PONTIFICATVS VELLET DEFENDERE QVAM PRAEROGATIVAM ALIQVANDO LITIBVS ATTENTATAM IDEM IPSE CAROLVS MANV EX IVRE CONSERTVS SIBI AC POSTERIS SVIS VINDICAVIT

III.

Pergamena in plumbeo tubo condita cum Cassandra Capponia C F in aede S M Majoris P P Carmelitarum

A ☧ Ω

HEIC SITA EST
MARIA CASSANDRA PHILIPPI SENATORIS
FILIA CERRETANA MARSVPINA
HAEC NATA VI KAL IANVARIAS ANNO M DCC XXXII ET AB ALEXANDRO CAPPONIO MARCHIONE IN MATRIMONIVM DVCTA AN M DCC XLIX ANNOS AB EXCESSV EIVS XV VIDVA EXEGIT ATQVE IN OMNI VITAE GENERE SPECTATISSIMA DIEM SVVM OBIIT PLEVRITIDE ABSVMPTA X KAL MAIAS AN M DCCC II RAM MARIA THERESIA AVGVSTA IN ORDINEM FEMINARVM NOBILIVM CVI NOMEN AB CRVCE EST COOPTAVIT ET MARIA ALOISIA M D INTER MATRONAS AB SACRA DOMO ADLEGIT EVNDEMQVE APVD ALOISIAM M D ITEM APVD REGINAM NOSTRAM LOCVM OBTINVIT QVEM IPSA ORIS SERMONISQVE COMMENDATIONE ET SPLENDORE CVLTVS ET MODVM IN PRIMIS DIGNITATE EGREGIE TVTATA EST EADEM PRIVATOS SIBI INNVMERABILES DEMERVIT CIVES EXTEROSQVE AMICITIAS HOSPITALITATES CLIENTELAS DILIGENTISSIME COLVIT CONSILIO SVPRA MODVM MVLIEBRIS SEXVS ORNATA SIMVLTATES INIMICITIAS LITES PER FAMILIAS SAEPE IN CONCORDIAM VERTIT EGENIS REM FAMILIAREM ROGANTIBVS LIBENS DEDIT LIBENTIVS LIBERALITATEM SVAM VEL TACENTIBVS OBVIAM MISIT DEVM DEIPARAM COELITES EXIMIE VENERATA EST QVORVM ETIAM TEMPLA ATQ ARAS DONARIIS AVXIT AETATEM OMNEM VIDVITATEM PRAESERTIM IN COELESTIVM RERVM STVDIO TRANSEGIT SVPPLICATIONES CONCIONES SACRA OMNIA QVAE AD PROCVRANDOS ANIMOS PERTINENT PIA FREQVENS AD EXTREMOS VSQVE DIES ADIIT EIVS FVNVS PAVPERVM LACRYMIS ET CIVIVM PRAECONIO DESIDERIOQVE HONESTATVM FVIT SVPRA CETERA ORNAMENTA LVDOVICVS I R E PRINC OPT INDVLGENTISSIMVS HONORIS VIRTVTISQVE CAVSSA CASSANDRAM LEOPOLDINA LEGE EXEMPTAM IN MONVMENTVM GENTIS SVAE CVIVS POSTREMA SOBOLES FVERAT INTRA AEDIS SEPTA INFERRI PERMISIT QVOD AB LEGE LATA PATRICIORVM CONTIGIT NEMINI
AVE MVLIER PIENTISSIMA ET VALE IN PACE

IV.

Similis pro V C Horatio Puccio condito in Sacello gentis suae ad Mariae ab Angelo salutatae P P Servorum

A ☧ Ω

HORATIVS ROBERTVS AEMILII MARCHIONIS
EX LAVRA BARTOLINIA SALIMBENIA MARCHIONISSA F PVCCIVS
EQVES BAIVLIVVS ORD TVSCI STEPHANIANORVM

HIC NATVS FLORENTIAE VI IDVS MAIAS ANNO M DCC XXX PISIS ERVDITVS ET QVVM ANNVM AGERET QVARTVM ET VIGESIMVM LAVREA PVBLICE HONORATVS EST INTER IVRIS PERITOS EVMDEM IN PATRIAM REDVCEM CELEBERRIMAE VRBIS ACADEMIAE SODALEM COOPTAVERVNT APATHISTAE FLORENTINI COLVMBARII BOTANICI ET QVIBVS ETIAM PROMAGISTER PRAEFVIT GEORGOPHILI FORVM COETIBVS ITA INTERFVIT VT SVAS IPSE COMMENTATIONES IDENTIDEM LEGERET REPERTISQVE NOVIS COMMENDARET ACADEMIAM QVOQVE CVI AB GRAPHICE NOMEN EST IN QVAM ADOLESCENS FVERAT ADLECTVS CONSOCIATASQVE IN EA ARTES MIRE DILEXIT QVARVM ETIAM STVDIO CELLAM MARIAE MAGDALENAE PACTIAE OPERE ET CVLTV LAVDATISSIMAM AERE SVO DESCRIBENDAM SCALPTISQVE LAMINIS REPRAESENTANDAM CVRAVIT ORATOR A PETRO LEOPOLDO M D MEDIOLANVM ITEMQVE AD GENVATES MISSVS LEGATIONEM SAPIENTER SPLENDIDE OBIVIT EOQVE NOMINE AB IMP CAES IOSEPHO II CVBICVLARIVS AVGVSTALIS DICTVS EST ANNO M DCC LXV PRAEFECTVS CONSILIO CAVSSIS PVPILLORVM COGNOSCENDIS AB EODEM PETRO LEOPOLDO DATVS PRVDENTIAM FIDEM SEDVLITATEM SVAM PRINCIPI ET POPVLO PROBAVIT ILLVD IN PRIMIS MEMORABILE QVOD SVASV EIVS GRAVISSIMA CIVIVM DISPENDIA SVBLATA SVNT VETERI LEGE ABROGATA VTI PVPILLORVM TVTELA PENES MAGISTRATVM ESSET EDICTOQVE VT ID MVNVS MATRIBVS FAMILIAS IN POSTERVM CEDAT MAGISTRATVI TANTVM IVRISDICTIO IN TVTORES SIET EVM DENIQVE FERDINANDVS III M D OB MERITA IN SENATVM LEGIT

VACVVM AB OFFICIO PVBLICO TEMPVS AD HONESTISSIMA STVDIA CONTVLIT IIS PRAESERTIM DELECTATVS QVIBVS COMMODA AVGERE PVBLICA POSSET BIBLIOTHECAE AVITAE ALTERAM PHILIPPI LVCII IVRISCONSVLTI INSTRVCTISSIMAM ADDIDIT ALIAS PRAETEREA LIBRORVM COPIAS VNDIQVE COEMPTAS EODEM INTVLIT DE RE RVSTICA DE OFFICIIS DE COMMERCIIS QVAS RES TVERI IN OMNI VITA NVMQVAM DESTITIT NERVOS VRBIVM VETEREM COLLIVM CVLTVRAM QVOD MAGNIS TERRAE DILAPSIONIBVS OBNOXIA ESSET EMENDANDAM CENSVIT NOVAMQVE INGENIO

SVO EXTVDIT QVAM HODIE NOSTRATES VVLGO TENENT ET PROBANT SERICA SETIS INTERMIXTA BRVXELLENSIVM MORE VT FLORENTIAE CONFICERENT CAPRINVM GRECEM ANGOLA AFRORVM ADDVCTVM IN FVNDO SVO ALVIT PONTEM IN ELSA FLVMINE IBIDEMQVE PISCARIAM ET PISTRINVM FECIT MOLITIONE INTER TVSCOS NOVA SVMPTV MAXIMO
RAILEYANVM DE OMNI OPIFICIORVM GENERE OPVS ITALICE CONVERSVM IMPENSA SVA EDIDIT EO CONSILIO VT COMMVNICATIS PATRIAE SVAE EXTERORVM REPERTIS INDVSTRIA EIVS CENSVSQVE CRESCERET IDEM FLAMMETTA GINORIA MARCH IN MATRIMONIVM DVCTA PATRIS FAMILIAS IN EXEMPLVM PARTES IMPLEVIT CONCORDIA CONIVGII INSTITVTIONE LIBERORVM REI FAMILIARIS CVRATIONE FAMVLOS ITA BENIGNE HABVIT VT SIQVANDO ANNONA VRBIS INGRAVESCERET EORVM INOPIAM AVCTIS VIRITIM STIPENDIIS LEVARET VRBANAE ITEM PLEBIS EGESTATEM STIPE CONSILIO OPE OMNI SOLATVS EST NATVRAE BONITATE ET IMPERIO RELIGIONIS CVIVS DOCTRINAM MORES SACRA JAM INDE A PVERO CASTE INTEGRE SEMPER COLVIT
OCCESSIT $\overline{\text{IV}}$ ID DEC AN $\overline{\text{M}}$ $\overline{\text{DCCC}}$ $\overline{\text{II}}$ DOLOR BONIS OMNIBVS LVCTVS LIBERIS SVPERSTITIBVS EX QVIBVS FOEMINAS $\overline{\text{III}}$ GENERIS LECTISSIMIS COLLOCATAS RELIQVIT MAREM ME VNVM AEMILIVM QVI IVSTIS OMNIBVS TIBI PARENS OPTIME PERSOLVTIS MEMORIAM VIRTVTIS TVAE COMMENDATAM POSTERITATI HISCE LITTERIS VOLVI IPSE GRATO ANIMO INSCVLPTAM TENEO RETINEBO AVTEM DVM ANIMA SPIRABO MEA

AVE PATER DESIDERATISSIME ET VALE IN PACE

V.

Similis pro Cl. Fem. Aloisia Lorentia condita Flor. ad P. P. Cappuccinos.

☧

CORPVS CONDITVM

ALOISIAE LORENTIAE COMITISSAE

MATRONAE HONORARIAE AB AVLA REGIA

MAGNARVM DVCVM $\overline{\text{II}}$ AVSTRIACARVM

ET POST IMPERIVM ETRVRIAE AD BORBONIOS TRANSLATVM

MARIAE ALOISIAE I II

REGINAE NOSTRAE INDVLGENTISSIMAE

HAEC FLORENTIAE ORTA $\overline{\text{III}}$ KAL SEXTIL AN $\overline{\text{M}}$ $\overline{\text{DCC}}$ $\overline{\text{LVIII}}$ PATREM HABVIT ALOISIVM LORENTIVM V CL COMITEM EQV BAIVLIVVM ORD S STEPH LEGATVM REGVM CHRISTIANISSIMOR AP M M ETRVR DVCES MATREM MARIAM MINERVAM CL F COMITISSAM SOBOLEM VCHIORVM POSTREMAM QVI ADVOCATI ET PATRONI FLORENTINI PONTIFICATVS AB REIP TEMPORIBVS AD

HANC VSQ AETATEM DICTI ATQVE HABITI SVNT NVPSIT FRIDERICO COMITI MONTIS ACVTI BARBOLANIO V EXC ORD S STEPH BAIVLIVO SENATORI FLORENT CONSILIARIO PRIMI ORD P LEOP ETRVRIAE M D A QVO PRAEFECTVS VRBIS ORAEQVE LIBVRNENSIS DICTVS EO IN MAGISTRATV DECESSIT DOLOR BONORVM OMNIVM ANNO M DCC LXXXVIII AB EXCESSV VIRI ALOISIA PRAETER MATERNAM ETIAM PATERNAM LIBERORVM TOTIVSQ DOMVS CVRAM INCEPTANS OMNIA E DIGNITATE ATQ E RE FAMILIAE GESSIT SOBOLEM INSTITVIT SANCTISSIME CENSVM DILIGENTISSIME TVITA EST INOPES CALAMITOSOS CONSILIO GRATIA SVBSTANTIA OMNI OPE IVVIT AB HOSTIBVS ABREPTIO POTITIS NE IN SVPPLICES SAEVIRENT VTIQ OBSIDES REMITTERENT OBLATO ETIAM MVNDO MVLIEBRI SVO FEMINA VRBI MEMORABILIS IMPETRAVIT OBIIT III IDVS OCTOBRES ANNO M DCCC IIII ET AD AEDEM MONTIS VCELLORVM AC MATERNI GENERIS MONVMENTVM INLATA EST FILIO SEXVS VIRILIS ANTE ANNOS XV MORTE PRAEREPTO FILIAS HABET SVPERSTITES CLARICEM LAVRENTIO MANCINIO V CL COLLOCATAM ELEONORAM FERDINANDO COMIT MONTIS ACVTI BARBOLANIO NVPTAM CAROLOTTAM DVCI S CLEMENTIS DESPONSAM

SALVE FILIABVS TVIS ALOISIA SALVE ET MATRI MISERRIMAE QVAE LIBERIS III ANTE SE CONDITIS FVNVS ETIAM HEV VIDIT TVVM

VI.

Condita ad S. Cajetani Florentiae cum corpore V. C. Josephi Albizj Archidiaconi

A ☧ Ω

IOSEPHVS ALBIZIVS

LVCAE EQ F EX ISABELLA A VERRAZZANO

ORTV FLORENTIAE VTRIMQVE PATRICIO PATERNO EX GENERE ITEM PISIS HIC OPTIMAM SVI SPEM A PVERO FACTAM CVMVLATISSIME EXPLENS MATVRE INCLARVIT INGENIO MORIBVS LITTERIS GRAECIS LATINISQVE CIVILI DOCTRINA ATQVE IN PRIMIS SACRA LAVREA CORONATVS INTER IVRIS VTRIVSQVE CONSVLTOS AB ACADEMIIS PATRIAE SINGVLIS COOPTATVS DENIQVE ETIAM COLLEGIO CANONICORVM ECCLESIAE FLORENTINAE INSERTVS ET A PETRO LEOP M D EIVSDEM ARCHIDIACONVS DICTVS EST ANNO M DCC LXXV A PRINCIPIBVS ITEM AB ARCHIEPISCOPIS AD GRAVISSIMA NEGOTIA PASSIM ADHIBITVS NAVITER OMNIA ATQVE E REPVBLICA ADMINISTRAVIT IN LIBRIS PRAESERTIM ADPROBANDIS REPROBANDISQVE QVORVM EDITIO AGEBATVR EIVS CONSILIVM RELIGIO OPERA ENITVIT BIBLIOTHECAM LECTISSIMAM VSVI ET AMICORVM ET SVO DOMI

MAGNO AERE INSTRVXIT MAIOREMQVE PECVNIAE VIM IN EGENOS CONTVLIT IN QVIBVS ALENDIS IVVANDISQVE ILLVO CAVIT DILIGENTISSIME VTI PRAETER DEVM COGNITOREM ATQVE TESTEM HABERET NEMINEM PLVRIBVS DIVTVRNISQVE MORBIS EXERCITVS TOLERANTIAM VIRO CHRISTIANO DIGNISSIMAM PRAE SE TVLIT NVLLAM IN DOLORIBVS VEL ACERBISSIMIS PROFERRE AVDITVS VOCEM QVERIMONIAE DENIQVE PRODITIS VIRTVTVM OMNIVM EXEMPLIS PLVRIMIS MAXIMISQVE LIBENS LAETVS DECESSIT VIII IDVS FEBRVARIAS AN M DCCC VI QVVM VITAE ANNO LXXX EXPLENDO DIES XXII DVMTAXAT SVPERESSENT

AVE SENEX OPTIME ET VALE IN PACE

CAPUT V.

EPITAPHIA SACERDOTUM

I.

Marmor Pistorii in aede Principe collocatum Episcopo Urbis

A ☧ Ω

FRANCISCO FALCHIO PICCHINESIO VOLATERRANO
DECVRIONI AB ATAVIS ITEMQ ARCHIDIACONO COLLEGII CANONICOR
APVD CIVES SVOS
DOCTORI ORDINARIO SACRIS LEGIBVS INTERPRETANDIS
IN ATHENAEO PISANO
PONTIFICI PISTORIENSI PRATENSI
QVEM HONOREM DIVTISSIME RELVCTANTI DELATVM ANNOS PLVS XI
TANTA GESSIT PRVDENTIA BENIGNITATE CONSTANTIA
QVANTAM NVLLA SILEAT POSTERITAS
HVNC PROPTER OPINIONEM VIRTVTIS
LEOPOLDVS II AVG LIBERIS SVIS FAMILIAREM VOLVIT ESSE
EVNDEMQ SENATVS PISTORIENSIS
EX AVCTORITATE FERDINANDI III M D
IN ORDINEM SPLENDIDISSIMVM COOPTAVIT
PIVS VIX AN LXVIII M V D XXV
DECESSIT III IDVS FEBRVARIAS ANNO M DCCC III
IOS ET BARTH EQ STEPH FRATRIS FILII F C EX TESTAMENTO
QVI LEGIS DICITO IESV · REDEMPTOR
HVIC REQVIEM SVPERVM DA

II.

Missa Sutrium

CAESARI BRVNACCIO
NOVANENSI I V D PROTONOT APOSTOLICO
SACERDOTI RELIGIOSISSIMO IVDICI INTEGERRIMO
VIRO OFFICIORVM SERVANTISSIMO
QVI SVTRINORVM ECCLESIAE
PRO PHILIPPO MORNATTO EPISCOPO
ITEM PRO PETRO PAMPHILIO CARO VICARIVS
EIVSDEMQ IN PERLVSTRANDA COMPONENDAQ DIOECESI
ADIVTOR LECTVS
MVNERE INNOCENTER ASSIDVE FORTITER GESTO
LABORIBVS MAGIS QVAM MORBO CONSVMPTVS EST
PRID KAL DECEMBR AN $\overline{M}$ $\overline{DCC}$ $\overline{LXXVI}$
CAIETANVS BRVNACCIVS FRATRI OPT QVEM EFFERRI
LVCTV PVBLICO VIDIT
M O S P P

III.

Marmor in Ecclesia curiali pagi Petractii in agro Florentino

IOSEPHO M BELLINIO DOMO FLORENTIA
PRESB PRIORI AEDIS MARIANAE IN PAGO PETRACTIO PER A $\overline{XXVII}$
VIRO OPTIMI EXEMPLI IN REGENDA CVRIA DILIGENTI
IN EGENIS SVBLEVANDIS BENIGNO
IN DEVM ET CAELITES PIENTISSIMO
QVI VIX AN $\overline{LXVI}$ M $\overline{V}$ OB $\overline{X}$ KAL DEC AN $\overline{M}$ $\overline{DCC}$ $\overline{LXXX}$ V
IO RAP BELLINIVS FRATRIS F PRESBYTER
PRIOR IN EIVS LOCVM SVFFECTVS
ET PETRVS FRATER PATRVO ATQ EDVCATORI B M POSVERE

IV.

Florentiae marmor ad aedem S. Florentii P P Philippinorum

DOMINICO MOROSIO DOMO FLORENTIA
CONGREGATIONIS ORATORII PRESBYTERO
CVIVS PRAEPOSITVRA AN $\overline{IX}$
SANCTE PERFVNCTVS
VITAE LABORIOSAE ET MORBI VI ABSVMTVS EST
OBIIT ID FEBR AN $\overline{M}$ $\overline{DCC}$ $\overline{XCIII}$
AETATIS SVAE $\overline{LXV}$
VIRO IN EXEMPLVM PIO MANSVETO PRVDENTI
SODALES CONGREGATIONIS ET IOAN MOROSIVS FRATER
B M P

V.

Marmor in agro Florentino ad aedem S. Mametis.

A ☧ Ω

ANDREAE OCTAVII F BENVENVTO PATR FLOR
PRESBYTERO PRIORI CVRIAE AB SS APOSTOLIS
MVLTIS PRAETEREA REI CHRISTIANAE CVRATIONIBVS
IVSSV ANTISTITVM FLORENTINORVM SANCTISSIME
APVD CIVES FVNCTO
MAGISTRO MORVM ATQVE EXEMPLO
QVI OB EGREGIAM PIETATIS CONSILII DOCTRINAE LAVDEM
AD AMPLISSIMA SACERDOTIA ATQ AD IPSVM PATRIAE PONTIFICATVM
A PETRO LEOPOLDO PRINCIPE DESIGNATVS
SVMMOS HONORES TENAX PROPOSITI SEMPER RESPVIT
AVGVSTIOR POSTERIS FVTVRVS QVAM SI GESSISSET
VIXIT AN LXXII M VIII D VII DOMI PARCVS IN COELITVM HONORIBVS
SVMPTVOSVS IN SVBSIDIIS PAVPERVM EFFVSVS
QVOS ETIAM HEREDES SCRIPSIT
OBIIT MORTEM VITAE CONSENTANEAM
PRID ID SEXTILES A M DCC XCIII
LVCRETIA MANCINIA ARRIGHIA ET NICOLAVS ARRIGHIVS F
QVEIS FVNDVM
AB HEREDIBVS LEGAVERAT ADFINI FAMILIAE SVAE M P

VI.

Marmor in agro eodem ad villam Nob. Ganucciorum

A ☧ Ω

FRANCISCO HYACINTHI F GANVCCIO FLORENT
DECVRIONI ORDINIS PRIMI
SODALI SOCIETATIS IESV PER AN XIX
POSTQVE EAM DISSOLVTAM
COLLEGII IN PATRIA METROP CANONICO AN XIV
QVI EORVM QVIBVSCVM VIXIT
DOCTRINA SVA ET MORIBVS AMOR DECVS · FVIT
FECIT PHILIPPVS EQVES HIEROSOL EPIS CORTON CVM FRATRIS
FRATRI OPTIMO DESIDERATISSIMO
QVI OBIIT IV NON NOV AN M D CC XCIV
AET S LIV M III DIE IX

f

VII.

Marmor in pago Querceto dioec. Faesulanae *Florentinae*

A ☧ Ω

DOMINICO LAZIAR AMERICANO CHILIENSI
DOMO S IOANNE AD FINES
SACERDOTI PIENTISSIMO SOC IESV QVOAD EA STETIT SODALI
QVI DVM ANIMAE PRODIGVS
LABORANTES PLEVRITIDE ASSIDVVS IVVAT
EIVSDEM LVIS CONTAGIONE CONSVMPTVS EST
IX KAL FEBR AN M DCC XCV
VIXIT AN LI M VI OB INGENITAM MORVM
SIMPLICITATEM OMNIBVS CHARVS
M THERESIA DEL ROSSO
CONIVX MARCH CINI CAPPONII PRIORIS O S STEPH P M
HOSPITI DESIDERATISSIMO
CONDITORIVM IN SACELLO SVO ET TITVLVM DEDIT

VIII

Genuae Marmor

HILARIO A PRIOCCA TAVRINENSI
ROMAE PRAELATVRA CVM LAVDE FVNCTO
CLEMENS FRATER M P

IX.

Pisis marmor in sepulchreto publico vulgo Campo Santo sub imagine marmorea Jos Bellii. Edidit V. Cl. Facchius in Supplemento ad Vitam Ang Fabronii

ANGELO FABRONIO V C DOMO MARRADIO
DECVRIONI PISTORIENSI
EQVITI ET SACRORVM PRAEFECTO ORD S STEPHANI P M
CVRATORI ACADEMIAE PISANAE PER AN XXXIV
LATINORVM HVIVS TEMPORIS HISTORICORVM
FACILE PRIMO
LVCAS FABRONIVS PATRVELIS EQV ORD S STEPHANI
ET CAROLVS MAGRONIVS EX TESTAM M P P
PIVS VIX AN LXXI D XV DECES X KAL OCTOB
ANNO M DCCC III

X.

Marmor Florentiae ad S Cajetani

IOSEPHO LVCAE EQV F DE ALBIZZIS V C
PATRICIO PISIS PATRICIO FLORENTIAE
IBIDEMQVE ARCHIDIACONO PER ANN XXX
CENSORI LIBRIS EDENDIS PRAEF DOMVS PVERORVM
ALIMENTARIORVM BIGALLENSIVM
PIO FRVGI ET CVM SVMMA DOCTRINA ATQVE MVLTIPLICI
MODESTISSIMO
CVIVS CONSILIO GRAVIA SAEPE NEGOTIA
ADMINISTRATIONIS PVBLICAE A PRINCIPIBVS N DECISA SVNT
IDEM ACADEMIAE DE RE RVSTICA IN VRBE INSTITVENDAE
LEGVMQ EIVS CONDENDARVM AVCTOR IN PRIMIS FVIT
EAMQ SCRIPTIS SVIS ORNATAM ET AB EXTERIS IMITATAM RELIQVIT
VIXIT ANNOS PROPE LXXX COLLAVDATVS SCRIPTORIBVS
PROBATVS OMNIBVS
DECESSIT POSTR NONAS FEBR A M DCCC VI
EIVSQ MORS VENERABILIOR VITA EXTITIT
EGENIS QVEIS METV IACTANTIAE CLAM SVBVENIEBAT PRAEDICANTIBVS
PARTEM REDITVVM EIVS MAXIMAM IN OPEM SVI EXPENSAM
LVCAS EQVES ET AMERICVS EQV PRIOR PHILIPPI EQV FR FF
EX ORD MILITARI S STEPHANI P M
ORNAMENTO FAMILIAE ET PATRIAE SVAE F C

XI.

Marmor Florentiae ad Capitulum PP Camaldulensium

RAMIRO STANISLAO BLANCHIO ABBATI
DOMO CREMONA INSTITVTO CAMALDVLENSI
IN LYCEO PISANO GEOMETRIAE ET MECHANICAE DISCIPL DOCTORI
IN DIOECESI FLORENTINA ADMINISTRO SACRAMENTI POENITENTIAE
PERDILIGENTI
COENOBIIS ETIAM VIRGINVM SAEPE DATO AB ARCHIEPISCOPO VRBIS
THEOLOGO IN COLLEGIVM COOPTATO
CENSORI OPERVM EDENDORVM
IVDICI EXAMINVM AD INITIA ORDINVM ECCLESIAE SVSCIPIENDA
QVEM CONGREGATIO MONACHORVM CAMALDVLENSIVM
PRAEFECTVRA MONASTERII FLORENTINI
ET PROVINCIAE TVSCIAE EIS AVCTVM
VIRTVTE ET LITTERIS COMMENDATVM DOMI FORISQVE
COMITIIS PERVSIAE HABITIS SVMMVM SVI PRAESIDEM DIXIT
ANNO M DCCC III
EOQ MVNERE SANCTISSIME GESTO PER MENS III D XI
SVBITA APOPLEXIS VI DECESS VI ID OCT AN NATVS LIX M VIII D IX
MONASTERIVM S M ANGELORVM ALVMNO ET PARENTI
CVIVS VOCE ET EXEMPLIS ET COMMEMORABILI MORVM SVAVITATE
PLVRIMI AD LAVDEM DOCTRINAE ET AD PIETATIS OFFICIA FORMATI SVNT
M P

xx v 9. Judici Examinum etc. *Esaminator Sinodale*

XII.

Marmor Florentiae in introitu S. Florentii

FRANCISCO MARIAE PETRI F SBORGIO
METROPOLITANAE AEDIS BENEFICIARIO ADSIDVO
ET IN OMNI MVNERIS SVI OFFICIO PERDILIGENTI
THEOLOGIAM QVAE DE MORIBVS EST PRVDENTIAM IVRIS SACRI
GRAECAS LITTERAS PROBE DOCTVS
PROVINCIALI SYNODO INTERFVIT THEOLOGVS
ET DEFENSOR OPTIMVS PARTIVM OPTIMARVM
PIVS VIX AN LIV MENS III
DECES XV KAL MAIAS AN M DCCC VII

XIII.

Marmor Faesulis

CAROLO PICCALVGAE
CIVI GENUENSI SODALI SOC IESV PROFESSO
PIO DOCTO SALVTIS HOMINVM STVDIOSISSIMO
PHILOSOPHIAM SENIS TRADIDIT ROMAE ITEM DOCTVRVS
SI SODALITAS EIVS DIVTIVS MANSISSET
EA DELETA INQVILINVS FAESVLIS MANSIT AN PLVS XX
RERVM CAELESTIVM CONTEMPLATOR HVMANARVM CONTEMPTOR
ADVERSISSIMARVM PATIENS CVM GAVDIO
VIX AN CIRC LXX OB VI IDVS MAIAS ANNO M DCCC VII
ALEXANDER PICCALVGA FR FIL ADOPTIVVS B M M P

CAPUT VI.

EPITAPHIA VIRORUM MINIME SACERDOTUM

I.

Edita Florentiae.

A ☧ Ω

MEMORIAE ET CINERIBVS
IACOBI MARIAE BRIGNOLES
DVCIS IANVENSIVM BIS
QVOD POST REMPVBLICAM
A POPVLARIBVS AD OPTIMATES TRANSLATAM
NVLLI ALII CONTIGIT
VIXIT ANNOS LXXVII D XI
OBIIT FLORENTIAE XI KAL IAN AN M DCCC II
IN AEDIBVS THERESIANORVM
QVAS QVIETIS PIETATISQVE CAVSSA
QVINQVENNIO ANTE SIBI DELEGERAT
FRANCISCVS ET IOANNES CAROLVS ET EMMANVEL
FILII
PATRI AMANTISSIMO POSVERE

II.

Florentiae marmor ad S Caietani aedem olim P P Theatinorum

A ☧ Ω

LAVRENTIO ANTONII SENAT F · DEL ROSSO
PATR FLOR
ORD S STEPHANI P M BAIVLIVO
HIC RELIGIONEM PRO DELICIIS LITTERAS PRO SOLATIO
HABVIT
OPTIMOS VERSVS FVDIT EX TEMPORE
BENEFACERE OMNIBVS IN OMNI VITA SVA STVDVIT
V ANN P M LXIII DECESSIT POSTR IDVS IANVAR
A M DCC LXXXIII
MARCH MARIA THERESIA FILIA
CONIVX MARCH GINI CAPPONII PRIORIS ORD S ST
HERES EX ASSE
PARENTI OPTATISS QVI SE VNICAM VNICE DILEXIT
FAC CVRAVIT

III

Romae in aede Rotunda S. M. ad Martyres in marmoreo tumulo Antonii Sacchinii.

A Ω

ANTONIO SACCHINIO DOMO NEAPOLI
QVEM IN FACIENDIS MVSICIS MODIS
PRAESERTIM AD HEROAM SCAENAM
ITALIA GERMANIA ANGLIA GALLIA
PRAESENTEM ADMIRATAE SVNT MORTVVM LVGENT
ANT BART DESFLEVES DANNERY PARISINVS
AMICO OPTIMO QVI VIX AN LI
DECESSIT LVTETIAE PARISIORVM AN M DCC LXXXVI

IV

Liburni marmor ad Sepulturam publicam vulgo Campo Santo. *Vulgatus Florentiae est titulus cum alio Com. Montauti, quem retulimus lib. II.*

A Ω

HIC SITVS EST
FRIDERICVS FRANC F BARBOLANIVS V C
DOMO ARRETIO
COMES MONTIS ACVTI EQVES STEPHANIAN EQV LEONIS AVRATI
CVBICVLARIVS AVG ADLECTVS IN SENATVM FLORENTINOR
PRAEFECTVS DECVMIS EXIGVNDIS PRAEPOSITVS MENSAE PIGNERATITIAE
PROCVRATOR R PATRIMONII
LEGATVS EXTRA ORDINEM FINIVM REGVNDORVM CAVSSA
PRAETOR VRBIS ET PORTVS ATQ ORAE MARITIMAE LIBVRNENSIVM
QVO IN MAGISTRATV DECESSIT XII KAL DEC
AN M DCC LXXXVIII
EIQ EX INDVLGENTIA PETRI LEOPOLDI PRINCIPIS
IMAGO MARMOREA CVM ELLOGIO AD AEDEM MAXIMAM POSITA EST
PIVS VIXIT AN XLVI M X
INGENIO LITTERIS VSV RERVM SPECTATVS COMITATE CARVS OMNIBVS
ALOISIA LORENTIA COMITISSA CONIVGI INCOMPARABILI
MEMORIAM CVM LACRYMIS

IV. v. 6 Praepositus Mensae pigneratitiae *Provveditore del Monte di Pietà*
Ibid. v. 9. Praetor Urbis etc. *Governatore di Livorno.*

V.

Ad Villam Ginoriam Florentiae proximam vulgo La Doccia
Inscripta est in Sepulchro ex figulino operis saxonici, et elegantissime typis impressa.

A ☧ Ω

LAVRENTIO CAROLI F GINORIO
DOMO FLORENTIA
PATRICIA NOBILITATE MARCHIONI CVBIC AVGG
QVEM FRANCISCVS I AVG PRAEFECTVM ANNONAE IVSSIT
ET IN SENATVM LEGIT
PETR LEOPOLDVS M D IIII VIRVM COMMERCIIS REGVNDIS CONSTITVIT
CIVI BONO ALTORI INOPVM PATRONO ARTIVM ELEGANTIORVM
VIX AN LVII MENS I D XX PROBVS MVNIFICVS ACCEPTVS OMNIBVS
DECESSIT IX KAL OCTOBRES AN M DCC XCI
ATQVE EX PRIVILEGIO FERD III PRINCIPIS COMPOSITVS EST
IN AEDE VICI DOCCIANI
CVIVS OFFICINAS A PATRE SVO CONDITAS
AD FICTILIA SAXONICI OPERIS IN ETRVRIA IMITANDA
CONCLAVIBVS OPIFICIBVS FAMA AVXERAT
FRANCISCA LISCIA CONIVGI OPTIMO
ET BENEDICTO FILIO TRIMESTRI BIDVO POST OBITVM EIVS ABSVMPTO
BINIS FVNERIBVS INFELICISSIMA
M P

VI

Marmor ad Porticum PP Servorum M V Florentiae

A Ω

CINERIBVS
FRANCISCI THOMAE F MEDICES
ORD S STEPH BAIVLIVI PER DELPHINATVM
IVLIA BILIOTTIA VXOR ET OCTAVIANVS F B M P
PIVS VIXIT ANNOS LX M II
DECESS POSTRID KAL FEBR A M DCC LXXXXIII
POST EXCESSVM ANNAE FILIAE DIE XXXVII

TE GENITOR VIVAM DILEXI TEQVE SEPVLTAM
NATA SEQVOR FATO PROXIMVS VT TVMVLO

V v 13 Ad fictilia etc Vulgo *le Porcellane* VI v 3 Bajulivi etc *Balì del Delfinat*

VII.

Marmor in eadem Porticu

A Ω

IACOBO MARIAE CAIETANI F RAPHAELLIO
PISCIENSI DECVRIONI ORDINIS PATRIAE SVAE
VIRO MITIS NATVRAE ATQVE ANTIQVAE PROBITATIS
CVIVS EXIMIA FIDES ET ABSTINENTIA
IN MVLTIS PECVNIAE PVBLICAE PROCVRATIONIBVS
PER ANNOS XXXVIII SPLENDIDE ENITVIT
COELEBS VIX AN LIX M VI D XXVI PROBATVS PRINCIPIBVS
CARVS OMNIBVS DECESS III ID APR A M DCC XCIII
BARPTHOLOMAEVS FR IN SVMMO FLOR MAGISTRATV III VIR F D
FRATRI CONCORDISSIMO ET PER AN ANTE EXCESSVM XVIII
CONVICTORI SVAVISSIMO
CVM TOTA DOMO SVA MOERENS P

VIII

Florentiae in marmoreo tumulo intra aedem S Crucis

A ☧ Ω

PETRO IO BAPTISTAE F NARDINIO
DOMO LIBVRNO
LYRISTAE ARGVTISSIMO AMICI MONVMENTVM DE S P F
VIXIT AN LXXI M I DECESSIT NON MAI AN M DCC XCIII

NARDINIVS VT EST CONDITVS LVGET LYRA
TONI MODIQ ET NVMERI AMARVM DANT MELOS
FLET IPSA RERVM HARMONIA QVOD TANTVS SVAE
SCRVTATOR OBIIT LEGIS ARTISQVE ARTIFEX

IX.

Ad Antellam Florentiae vicum in praedio vulgo Mondeggi

A ☧ Ω

NEREO COMITVM GVIDI ET VIRGINIAE PANDOLFINIAE F
GHERARDESCHIO COMITI
QVI STVDIA HVMANITATIS CARMINA PRAESERTIM
POETARVM EMINENTIORVM IN DELICIIS HABVIT
PIVS VIX AN XLIV OB PRID NON MAI A M DCC XCIV
GVIDVS EQ COMES CVBIC D D N N PATRVO B M F

VII v. 9. Vir etc. *Auditore del Magistrato Supremo*

X.

Marmor in agro Florentino ad S. Xisti P. M

A ☧ Ω

H S E
FEDERICVS FONTEBONVS ANGELI F
EX FLAVIA ZVCCAGNIA
QVI BIMVLVS IIT AD DEVM KAL MART
AN $\overline{M}$ $\overline{DCC}$ $\overline{XCIX}$
SALVE ANIMA INNOCENTISSIMA
ET IVVA NAM POTES TVOS

XI.

Marmor Florentiae apud Franciscanos S. Crucis

☧

IOSEPHO SALVETTO FLORENTINO ARCHITECTO
QVI OB INTEGRITATEM FIDEI SVBTILITATEMQVE ARTIS
IN AQVIS PRAESERTIM LIBRANDIS CONRIVANDIS
MANDATV PRINCIPVM MVLTIS OPERIBVS PRAEFECTVS
MAGNO ETRVRIAE VSVI FVIT
IS DVCTVM AQVAE LIBVENENSEM PASSVVM $\overline{XVIII}$ $\overline{M}$
QVVM INCHOASSET
EIVSQVE MOLITIONEM SVPRA SPEM HVMANAM PLVRIMIS VISAM
AD $\overline{XII}$ $\overline{M}$ PASSVVM CIRCITER PROMOVISSET
FATO EST INTERCEPTVS $\overline{IV}$ KAL IAN AN $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$
AET SVAE $\overline{LXVI}$ M $\overline{V}$
FECERVNT AMICI VETERES VIRO PROBO BENEMERENTISSIMO
QVI AVSVS TEMPORVM ROMANORVM HVIC AETATI
REPRAESENTAVIT

XII.

Marmor Aretii apud PP. Cappuccinos

☧

HYACINTHO ANTON MARIAE F FOSSOMBRONIO
ARRETINO
VIRO PATRICIO FRVGI COMI AMATORI PATRIAE SVAE
CVIVS TABVLARIA DILIGENTISSIME SCRVTATVS
PER ANNOS CIRC X
CONVENTA DIPLOMATA SEGETEM MONVMENTORVM EIVS
VIX AB ALIIS LIBATAM
LEGIT EXPENDIT ORDINE DIGESSIT INDICIBVS ADORNAVIT
CONSILIO VRBI SALVBERRIMO
EX QVO MEMORIA CLARORVM CIVIVM ILLVSTRATA
FINES AGRORVM RECTI PRIVILEGIA EPISCOPATVS N ADSERTA
COMMODA POPVLO AMPLIATA
HISTORIA ARRETINORVM PROPE NOVA COORTA EST
IDEM INGENIO AD OMNES LITTERAS VERSATILI
ATQ OMNIBVS DEDITVS
OTIVMQ AGENS IN CIVITATE PLENVM DIGNITATIS
DE OMNI ANTIQVITATE DE MATHESI DE PHILOSOPHIA
CONSVLENTIBVS
PROMPTE SCITISSIMEQVE RESPONDIT
SENECTVTEM STVDIIS PRAESERTIM RELIGIONIS ALVIT ROBORAVITQVE
CAPTA DIREPTAQ VRBE HOSTIS VICTA OMNIA PRAETER EIVS
ANIMVM VIDIT
PIVS VIX AN LXXIX M I D XIV DECESS XIV KAL FEB
AN M DCCC I
EIVS FVNVS INOPVM LVCTV PARENTEM SVVM INCLAMANTIVM
ORNATVM EST
VICTORIVS F EQV STEPHANIAN
CONSILIARIVS PRIMI ORD REGIS ETRVRIAE
PATRI OPT PRAECONIISQ SCRIPTORVM EXCELLENTIVM
COMMENDATISSIMO F C

XIII.

Marmor Parmae ap. PP. Cappuccinos

☧

VICTORIO AMADEO PAVLVTIO
QVI VIX DIES VIII HORAS XI
DECES IV KAL MAIAS AN M DCCC I
MARCHIO FRANC IOSEPHVS FABRICII F PAVLVTIVS FOROLIVIENSIS
COMES S R IMP
ET MARCHION CONSTANTIA PALLAVICINIA NOVA VXOR
IN HAC VRBE OB CONDITIONEM TEMPORVM INQVILINI
IBIDEMQ PATRICII HONORARII AVLAE PRINCIPVM
FILIOLO CARISSIMO
QVEM PRIMVM EX CONIVGIO SVO SVSCEPERANT
MONVM INTRA HANC AEDEM FECERVNT
IN QVA VENERAB P HIERONYMVS PAVLVTIVS
DE ORDINE MINN CAPPVCCINORVM
ANTE ANNOS CLXXXI CONDITVS FVERAT
VT QVOS VNA EDIDIT DOMVS
EORVM CONSOCIATOS CINERES TERRA TEGAT

XIV.

Marmor in agro Florentino in aede S. Martae ad Quintum

☧

NEREO DRAGOMANNO
GENTE AB ATAVIS PATRICIA EQV ORDIN TVSCI S STEPH
PRAEFECTO MAIORI COHORTIS VRBANAE FERD III M D ETR
TRIBVNO ALAE PROTECTORVM CORPORIS REGIS NOSTRI
QVI VIX AN XXXVI
PATRIAE VTILIS AMICIS COMMODVS
ALTOR EGENORVM VXORIS SVORVMQVE AMANTISSIMVS
DECESSIT AN M DCCC II
ET MILITARI FVNERE ELATVS EST
THERESIA PVCCIA MARCHION AD LACRIMAS RELICTA
CONIVGI CARISSIMO INCOMPARABILI POSVIT

XIV. v. 3 Praefecto etc. *Maggiore dei Cacciatori*
Ibid. 4 Tribuno etc. *Esente della Guardia del Corpo*

XV.

Marmor ad Sacellum Puccium prope aedem Virginis ab Angelo salutatae. Florent.

Ι Χ Θ Υ Σ

HORATIO ROBERTO AEMILII F PVCCIO FLOR
MARCHIONI BAIVLIVO ORD EQV STEPHANIANI CVRIC AVGG
SODALI IN OMNIBVS PATRIAE ACADEMIIS COOPTATO
GEORCOPHILORVM ETIAM PRO PRAESIDE
ORATORI A PETRO LEOPOLDO M D AD MEDIOLANENSES
ITEMQVE AD GENVATES MISSO
PRAEFECTO CONSILII CAVSSIS PVPILLORVM COGNOSCENDIS
AB EODEM DATO
ET A FERDINANDO $\overline{III}$ M D OB MERITA IN SENATVM LECTO
VIRO PROBO CONSTANTI IVRIS CIVILISQ OMNIS DOCTRINAE CONSVLTO
PATRIFAMILIAS DILIGENTI CIVI SOLLERTI
ET PATRIAE AMANTISSIMO
CVIVS RATIONEM AGRICVLTVRAE
STVDIIS EXEMPLISQVE SVIS FRVCTVOSIOREM REDDIDIT
CVIVS ET OPIFICIA
OPERIBVS BAILEYANIS AERE SVO EDITIS
REPERTISQ EXTERORVM COMPLVRIBVS IN TVSCIAM INLATIS
CVRA ASSIDVA SVMPTV MAXIMO IVVIT
PIVS VIX AN $\overline{LXXII}$ MENS PROPE $\overline{VII}$ DECESS $\overline{VI}$ ID DEC A $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{II}$
AEMILIVS PVCCIVS MARCHIO BAIVLIVVS O S STEPH
PARENTI OPTIMO PIENTISSIMO AD CONDITORIVM MAIORVM
QVORVM VIRTVTEM AVT AEQVABAT AVT VICERAT
MEMORIAM CVM LACRIMIS POSVIT

XVI.

Florentiae marmor in Atrio P.P Servorum M V

Α Ω

PETRO DOMINICI · FILIO · PEDRONIO
DOMO APVA
VIRO FRVGI PICTORI DOCTO ELEGANTI
MAGISTRO PICTORVM IN ACADEMIA FLORENT PER AN $\overline{XXV}$
ADSIDVO PRVDENTI DISERTO
ET AD INSTILLANDAM SIMVL CVM ARTE PROBITATEM VNICE FACTO
ANIMI ERGA ALVMNOS PATERNI
QVI QVVM DIGNITATE EORVM ET GLORIA
SENESCENTEM IN TVSCIA PICTVRAE LAVDEM RENOVASSET
PIVS OBIIT POSTR ID SEXT AN $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{III}$
IGNATIVS PEDRONIVS FRATRI AMANTISSIMO
QVI VIX AN $\overline{LVIII}$ M $\overline{X}$ D $\overline{XXV}$ M P

XVII.

Ibidem marmor ad S. Crucis

A Ω

CAESARI GORIO VIRO CL
EQVITI STEPH SENATORI PLVRIBVS
E REPVB MVNERIBVS FVNCTO
QVI OBIIT SEPTVAGENARIVS XVI KAL SEPT
ANNO M DCCC III
ELISAB PITTIA GADDIA
VXOR MAEST TITVLM POS IN MONVMENTO
GENTIS GORIAE IDEMQVE SIBI DESIGNAVIT
VT CVM VIRO CONCORDISSIMO ETIAM
POST · FVNVS HABITET

XVIII.

Marmor ad aedem S. Hilarii in agro Florentino
Vulgata inscriptio typis Paganis

☧

NICOLAO ANTONIO FRANCISCI MARIAE F
RICCIARDO SERGVIDIO DOMO FLORENTIA
LOCO PATRICIO EQVITI DE ORDINE STEPHANI S P M
CVBICVLARIO AVGVSTORVM
QVI ET INSTINCTV HVMANITATIS ET PIETATIS INCITAMENTO
SVPRA EXEMPLA PRIVATORVM HOMINVM BENEFICVS
IN TEMPLORVM ORNATV ATQVE INOPVM ALIMENTIS
ITEMQ IN REPENSANDIS AMICORVM OFFICIIS
ET OBSEQVIO FAMVLORVM REMVNERANDO
LIBERI OPVLENTISSIMIQ PATRIMONII
PARTEM MAXIMAM CONLOCAVIT
BAR LVCIA SOROR IVLIANI FRANCESCHI BAR VIDVA
FRATRI OPTIMO AMANTISSIMO FLENS M P
IN AEDE HILARII SANCTI QVAM IPSE INSTAVRATAM
ARGENTO CAELATO ET VELARIIS SERICIS EXCOLVERAT
CAELERS VIX AN LXXI DECESS KAL OCT AN M DCCC III
AVE FRATER DESIDERATISSIME
CONTEMPSISTI OPES PERITVRAS PRVERE
SEMPITERNIS

XIX.

Marmor in atrio Coenobii PP Dominican. ad S Marci

AVITVM GENTIS SVAE MONVMENTVM
LVCAS FABRONIVS EQVES ORD S STEPH
RESTAVR CVRAVIT A M DCCC IV

XX

Marmor in Atrio Servorum S M V

A ☧ Ω

IOSEPHO FRANC F MEVCCIO
CVRATORI CVRSVS PVBLICI TABELLARIIS EXCIPIENDIS DEDVCENDIS
VIRO ANTIQVAE VIRTVTIS
CARO SVIS PROBATO BONIS OMNIBVS
QVI OB POST R KAL MAIAS A M DCCC IV AET S LXXI
FECERVNT FILII PATRI OPT B M

XXI.

Marmor Florentiae in Templo SS Omnium, quod est Minn. Observ

A Ω

IOSEPHO FRANCISCO PIERALLINIO I C
LIBVRNI ACTARIO MAXIMO FORI CIVILIS
SCRIBAE CONSILII A COMMERCIIS
PRAETORI IVRI DICVNDO PRAETORI AD RESPONSA
PROPRAEFECTO VRBI ORAEQ MARITIMAE BIS
FLORENTIAE COLLEGII CONSVLTORVM PRIMO
IIII VIRO TVSCIAE PROCVRANDAE PER INTERREGNVM AN M DCCC
CONSILIARIO A PVBLICIS RATIONIBVS HONORARIO
VIRO IMMOBILIS CONSTANTIAE
QVEM GRATIA DOLVM SPES METVS NVNQVAM AB OFFICIO DEIECERVNT
PVBLICI PRIVATIQVE IVRIS DOCTRINAM
COGNITIONE PHILOSOPHIAE ATQ HISTORIAE
AMOENIOREM SALVBRIOREMQVE EFFECIT
AMICITIAS COLVIT DILIGENTER
POSTERITATI EXEMPLORVM PLVS QVAM SCRIPTORVM RELIQVIT
VIX AN PLVS LXXXIII VALETVDINE FIRMISSIMA
MEMORIA PROPE AD MIRACVLVM TENACI ET DIVTVRNA
PRINCIPIBVS CARVS CETERIS OB OPINIONEM PROBITATIS ACCEPTISSIMVS
DECES IV ID MART AN M DCCC V
MARIA PIERALLINIA FRATRIS FILIA FAC CVRAVIT

XX v 2 Curatori etc. *Allo posto sopra i Corrieri* — Ibid v 6 Collegii etc. *Auditore di Consulta*
XXI v 2 Actario *Notajo* — Ib v 7 IIII Viro Tusciae etc. *Governatore interino*
Ibid v 3 Scribae etc. *Segretario del Commercio*. — Ib v 8 Consiliario etc. *Consiglier di Finanze*

XXII.

Marmor collocatum in aede pagi Florent vulgo le Rose.

☧

IO BAPTISTAE GRIFONIO EQV STEPHAN I V D
IN OFFICIO IVRIS REGII IN SACRICOLAS EXERCENDI
PRAEPOSITO TABVLARII
ET IN EA PROCVRATIONE ALIISQVE PVBLICIS PRIVATISQVE
IVSTO SOLLERTI BENIGNO RELIGIOSO
QVI POST OBITVM FRANCISCAE FRESCOBALDAE CONIVGIS
QVVM THERESIAM EQVITIS FRANCISCI DEL TVRCO F DVXISSET
PARASSETQVE EX EA VIRILEM SOBOLEM
ARTERIA DISRVPTA IN SVORVM COMPLEXV REPENTE OBIIT
PROPE QVINQVAGENARIVS XVI KAL APR A M DCCC V
FECIT CAIETANVS PATER EQV PRIOR ORD S STEPHANI
ET COMMENDAT S PAVLLI AD RIPAM ARNI
ET THER VXOR ET CAROL ET VGOLINVS FILII
CVM SORORIBVS ATTONITI CASV LVCTV EXANIMATI
HEV QVO TE PROBIPIS NOSTRAE DELICIAE ET COLVMEN DOMVS

XXIII.

Marmor in agro Florentino, in villa Rinuccina vulgo di Candeli, ove il Villino

A Ω

ALEXANDRO MARCH FOLCI F RINVCCINIO
MARCHIONI BASILICAE EQV MELITENSI
QVI POST TRIENNALES IVVENVM EIVS ORDINIS EXERCITATIONES
DOMVM REVOCATVS ET CONIVGIO AVCTVS
IN FAMILIA REGENDA IN EDVCANDA SOBOLE
IN TVENDO PATRIMONIO
RELIGIONEM COMMODIS OMNIBVS ANTETVLIT
PECVNIAM INGENTEM IN EGENORVM ALIMONIAS
ITEMQ IN AEDIVM SACRARVM AEDIFICATIONEM CVLTVMQ CONTVLIT
PRAEPOSITVS SACRAE DOMVS A LVDOVICO I REGE DICTVS
BREVI HONORE ABIIT OB MORBVM SONTICVM
EX QVO OBIIT III KAL MAI ANNO M D CCC V
AET SVAE LX DIE XIV
PETRVS FRANC MARCHIO PATRI B M
QVI SE IN HOC MONVMENTVM
INFERRI IVSSIT TITVLVM SVPERADDIDIT PIETATIS CAVSSA

XXIII v 3 Triennales etc *Caroraria.* Ibid v 10. Praepositus etc. *Maggiordomo Magg* re

XXIV.

Marmor Florentiae ad S. Foelicis. Vulgatum ibidem typis Cambiasiis

A ☧ Ω

IOSEPHO PETRIO DOMO MONTE CAROLO
MEDICINAE DOCTORI PISIS IN LYCEO PER ANN XXXV
IBIDEM PER ANNOS XVIII MEDICO A BALNEIS
ARCHIATRO D D N N FERDINANDI III M D
ITEMQ LVDOVICI I ET CAROLI I REGVM ETR
ET M ALOISIAE REG REGNI CVRATRICIS
HIC ARTEM HOMINI SALVTAREM
SCRIPTIS ADAVXIT CVRATIONIBVS COMMENDAVIT
BENIGNITATE AMABILEM REDDIDIT
SEVERIORA STVDIA POESI ET CANTV HILARAVIT
PIETATEM ITA COLVIT VT EAM VNAM ARTEM ESSE DICERET
ET BEATE VIVENDI ET CVM BONA SPE MORIENDI
DECESS III KAL IVNIAS AN M DCCC V AET S LXXIII
MICHAEL CANONICVS FRATRI AMANTISSIMO

XXV.

Marmor Clanni in agro Florentino ad Sodalitatem Paroeciae

A Ω

HEIC SITVS EST
ALOISIVS TAGLINIVS CLANNENSIS I V D
QVI ANNOS NATVS NECDVM XXI PROPTER INGENII
MAGNITVDINEM ET CELEBREM IN LITTERIS MATVRITATEM
LYCEO PISANO DOCTOR DECVRIALIS
LEGIBVS INTERPRETANDIS DATVS EST
A FRANCISCO I AVGVSTO EIVSQVE DIGNITAS
AMICITIA ET PRAECONIO EIVS TEMPORIS
IN IVRE PRINCIPVM COMPROBATA EST
SPEM PRIMAE IVVENTVTIS LAETISSIMAM
GRAVIS INQVIES EX LVCTV ANTONII FRATRIS
MAGNI NOMINIS CAVSSIDICI REPENTE PRAECIDIT
EX QVA POST ANNOS XV RECREATVS VALETVDINE
DEINCEPS VSVS EST INFIRMA ET AD PRISTINVM
GLORIAE CVRSVM REPETENDVM INOPPORTVNA
VIXIT AD ANNVM CIRC LXVIII SIBI ET SVIS
OBIIT XVII KAL QVINTILES ANNO M DCCC V
DOCVMENTVM FORTVNAE MVLTA SAEPE
POLLICENTIS PAVCA PRAESTANTIS
VINCENTIVS FRAT ROSA TAGLINIA ROMAGNOLIA
SOROR SVPERSTITES ET SORORVM TRIVM FILII
VIRO OPTIMO SVORVMQ AMANTISSIMO M P

XXV. v. 5. Doctor decurialis *Lettore ordinario*

XXVI.

☧

Marmor ad S. Sophiam in Regno Etr. in aede Principe

NICOLAO M GENTILI COMITI
IVRIDICO PER COMPLVRES ETRVR VRBES
AEQVO SAPIENTI
QVI DECESS OCTOGENARIVS $\overline{XII}$ KAL SEPT
AN $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{V}$
FILII PARENTI AMANTISSIMO
CVI REM DECVSQVE FAMILIAE AVCTVM
ET EXEMPLA SANCTISSIMA VIRTVTVM DEBENT

XXVII.

Marmor ad PP. Dominicanos apud S. Marcum.

A ☧ Ω

FRIDERICO DE RICCIIS V C
I V D EQV PRIORI STEPHANIANO SENAT FLORENTINO
CVIVS IN ADMINISTRATIONE MVNERVM PVBLICORVM
PRVDENTIA HVMANITAS DIGNITAS IN VRBE ENITVIT
PRAEFECTVS CONSILIO PVPILLIS TVENDIS
AETATEM MVLTIS OBNOXIAM PERICVLIS TVTAM PRAESTITIT
EIVS INOPIAE SVBVENTOR IVRIVM VINDEX INSTITVTIONIS ADCVRATOR
PARENTI PROPIOR QVAM PATRONO
DECESS PRAEPOS MENSAE PVBLICAE AD PECVNIAM FENEBREM
$\overline{IV}$ KAL SEPT ANNO $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{V}$ AET SVAE $\overline{LXVIII}$
PIETATIS QVAM SEMPER COLVERAT AD FINEM TENAX
LVCRETIA ANTINORIA CONIVX
CIVI OPTIMO MARITO INCOMPARABILI
INLATO IN TVMVLVM GENTIS RICCIAE EX TEST
TITVLVM ET LACRIMAS

XXVI v 2 Iudice Vicario

XXVIII.

Marmor ad Eccl. Campaliae in dioec Collensi

A Ω

ANDREAE XAV MORELLIO SENENSI NEGOTIATORI
QVEM OB ABSIOVVM ORANOI SVPEROS STVDIVM
PROFVSAMQVE IN PAVPERES STIPEM
VIRTVTEMQVE A PVERO PRAE SE LATAM DOMI FORISQVE
VIRVM BONI EXEMPLI CIVES APPELLITAVERVNT
ALMAM DEI PARENTEM COLVIT EXIMIE
EAMQVE VOCE EXTREMA COMPELLANS
ADSVM INQVIT MATER VENIO AD TE SILENTIOQ PAVLLISPER FACTO
OB IV ID NOV AN M DCCC V AET S LXXXV M IX
VIRO OPTIMO PATRIFAMILIAS INCOMPARABILI
FRANC CIVCLIA VXOR
CVM IOANNE CANON FRANCISCO THEOLOGIAE DOCT
IN COLLEGIO GEORG
ALOISIO MEO DOCT IN ACADEMIA PISANA PRAETEREA LIBERIS III
QVOS EDVCATOS LIBERALITER
ET SATIS LAVTOS RELIQVIT
CORPVS EIVS IN HAC AEDE SITVM QVAM MVLTO AERE
ORNAVERAT
ET IN QVA CINERES SVOS CONDI VOLVIT

XXIX.

Marmor Florentiae ad S. Mariae Novellae

☧

IO BAPTISTAE PETRI F STROCTIO COMITI
VIRO RELIGIOSISSIMO ET CVM SVMMA DIGNITATE HVMANISSIMO
QVI OB INGENITAM VERECVNDIAM AB OFFICIIS PVB ALIENVS
SIBI ET SVIS VIX AD ANN PROPE LXXIII MVLTIS ETIAM VTILIS
INCORRVPTAE VITAE EXEMPLO CONSILIIS RE FAMILIARI
MARCH ANNA STROCTIA RICCARDIA FR F HERES TITVLVM P
PATRVO CARISS QVEM IN AVITO MONVMENTO COMPONENDVM
ET MARMOR RENOVANDVM CVR
DECESSIT AN M DCCC V XVII KAL IAN

XXX.

Marmor ad S. Marci veteris in dioecesi Florentina

A ☧ Ω

IOSEPHO FALDIO
MAGISTRO OPERARIORVM AD AEDIFICIA PRINCIPIS $\overline{\text{N}}$
HIC QVIDQVID AB OFFICIO SVPERERAT TEMPORIS
IN PIETATIS EXERCITATIONES CONFEREBAT
FRVGI EDVCATOR SOBOLIS AMATOR EGENORVM
OB IPSO SACRAE PARASCEVES DIE HORA A MERID CIRC $\overline{\text{III}}$
PRID NONAS APRILES A $\overline{\text{M}}$ $\overline{\text{DCCC}}$ $\overline{\text{VI}}$
MAGDAL GRASSIA VXOR ET RAPHAEL F CVM FRATRIBVS · $\overline{\text{III}}$
PATRI FAMILIAS INCOMPARABILI
M P

XXXI.

Marmor ad S. Felicitatis

A Ω

IOANNI · DONATI PANTASTICI FILIO
GEMMARIO
VIRO PROBITATIS ANTIQVAE BENIGNITATIS EFFVSAE
ABSTINENTIAE ADMIRABILIS
VIXIT SVMMIS INFIMISQVE CARISSIMVS A P M $\overline{\text{LXXV}}$
OBIIT PROPE LVCTVS PVBLICVS AN $\overline{\text{M}}$ $\overline{\text{DCCC}}$ $\overline{\text{VI}}$
$\overline{\text{VII}}$ KAL IANVAR
FORTVNATA SVLGHER MARITO INCOMPARABILI
QVI EAM VIVENS DILEXIT VNICE
MORIENS LIBERALISSIMO TESTAMENTO HONORAVIT
M P

XXX v. 2 Magistro Operariorum *Capo Maestro muratore*.

XXXII.

Marmor ad S. Mariae Novellae.

A ☧ Ω

HORATIO ORICELLARIO EQV PRIORI ORD S STEPH P M
IO BAPTISTAE RICASOLI F EX VIRGINIA ORICELLARIA
IOANNIS CASAE SORORIS FILIA SCRIPTORIS ELEGANTISSIMI
CVIVS NITOREM IS ET VERSV
ET PROSA ORATIONE REPRAESENTAVIT
SCRIPSIT DE PHILOSOPHIA DIALOGOS
PRIMORIBVS AETATIS SVAE LITTERATIS MIRE PROBATOS
FRANCISCI MARIAE MEDICES CARDINALIS MODERATOR STVDIORVM
ET FLORENTINAE IVVENTVTIS HORTATOR AD VIRTVTEM
ET EXEMPLAR FVIT
EIVS PROPTEREA SOCRATES ET HABITVS ET DICTVS
BIBL LAVRENTIANAE PATRIIS ACADEMIIS PVRPVRATORVM PRAESERTIM
PRAEFVIT CVM LAVDE
AD FERDIN II AVG ET AD VLADISLAVM IV POLONIAE REG
LEGATVS SPLENDIDE OFFICIVM SVVM FVNCTVS EST
V AN CIRC LXIX PIVS OB POSTR NON FEBRVAR
A M DC LXXIII
LEOPOLDVS RICASOLVS EQ PRIOR ORD S S INDIGNVM RATVS
TANTVM FAMILIAE SVAE DECVS SINE HONORE MORTIS IACERE
TITVLVM AD EIVS CINERES POS AN M DCCC VII

XXXIII.

Marmor ad Antellam Florentiae vicum in praedio vulgo Mondeggi

A ☧ Ω

CAMILLO GHERARDESCHIO COMITI
ORD S STEPHANI BAIVLIVO CVBICVLARIO REGIO
PROLEGATO DE EXERCITV DVCI PROTECTORVM LATERIS DD NN
QVI VIX AN PLVS LXX
OBIIT III NON APR AN M DCCC VII
ET FVNERE PVBLICO EOQ SPLENDIDISSIMO ELATVS EST
HIC OR INGENITAM VERECVNDIAM
TESTAMENTO CAVIT
NEQVID ELLOGII TVMVLO EIVS INSCRIBERETVR
GVIDVS GHERARDESCHIVS COMES F EQVES STEPHANIANVS
TITVLVM SINE ELLOGIO AT NON SINE LACRIMIS

CAPUT VII.

IN OBITU MVLIERVM

I.

In obitu Matris

ELEGIA

Si nihil optandum magis est, quam pariter actam
　Post vitam, egregium mortis habere modum,
Nec gemitu fas est cineres urgere piorum,
　Quos ad coelestum credimus ire domos,
Complexuque Patris Divum, meritaque receptos
　Omnimodas animum pascere delicias,
Nil magis laudandum te una, nil, o bona Mater,
　Nil minus in vita flebile morte tua est
Occidis, et quantis vitae virtutibus ornata!
　Ut frugi! ut tota mente pudica, proba!
Quale genus nuptae dicuntur prisca tulisse
　Saecula, quum ingentem femina multivolam
Nondum etiam ad varias comoedi adverterat artes,
　Nulla pede in numerum pellere norat humum,
Aut pellucidulas cupido conquirere gemmas;
　Aut se crystallum pingere ad oppositam
Verum ad honestatem vitae, praescriptaque legum
　Gnatorum teneros fingere ab ungue animos,
Munditiem curare laris, nec corpore tantum,
　Quantum animo cultus posse placere viro,
Laus erat e primis nupturae laudibus. Ut tum
　Cana Fides, rectique animi sedulitas,
Ut Pudor et nivea gaudens Concordia vitta
　Usque maritales accoluere toros!
Et passim tecti intra limina concursantes
　Miscebant casti mille modis joci
O coetus laeto succedentes tempore taedae!
　O bene texta comis flammea virgineis!
Talis pervigilo postquam est deducta marito
　Fertur Ulyssaeam sponsa tenere domum

Sic flos nuptarum meruit Capaneja conjux
 Argivae dici fama pudicitiae,
Quam te non ullo officio concedere digna,
 Longe etiam certa religione prior,
Proh mortem horrificam, quam fortiter adspectatam!
 Ut febrium tristi septa malitia
Admittis, rejecisque manes! Heu parce! quid istam?
 Me potius pete mors, oro, meumque caput
Nec materia tibi est, nec caedi digna, nec unam
 Fert animam: num post vivere qui potero?
Talia dum jactat, frustra pia, turba timorem
 Exterrita, tuis pallidaeque genas,
Sola expers terroris eras, sola nescia luctus,
 Sola potens voces fundere clarisonas,
O Genitrix! quin te ridere in limine leti,
 Et vultu innocuam exprimere laetitiam
Commemorat? rectum mens recti conscia, tantum
 Mortales prius, et benefacta juvant.
At quae tibi tum moerori, quae Mater verba loquenti ea
 Acria immotis extra tenens oculis?
Nam neque sic viso plangentum cavita portu,
 Vix ea, quae se scit visere, vera putans;
Qui quum barbarica stipatam merce carinam
 Per dubium immensi navit iter pelagi,
Atque alio, atque alio jactatus turbine venti
 Vix tandem patriae sistitur incolumis,
Possit ubi jam opibus partis, jam prole parata
 Otia secure degere canitie.
Sed majora tuum mulcebant gaudia pectus,
 Quam quod vix animo dispicere ulla queat
Ipsa videbatur coelestum regia Divum
 Conspicuam vestris se dare luminibus,
Nec non amplifice gemmatum pandere limen,
 Quod tereres sacro Diva novella pede,
Et circum volitans hac illac coelitum pubes
 In sua te blandis tecta ciere modis.
Omne quod toto dum gestis pectore apisci,
 Non mirum est tanta fervere laetitia
Fortunata! tenes quod dudum sancta petita es
 Quo curae illae animi pertinuere tui,

Fervida quum labro suspendere vota solebas
  Submisso noctes poplite pervigilans,
Quum quantum gnatae studet noxia mater alendae,
  Tantum inopum ardebas tuto levare famem
Vel quum discruciens tamen torquere, sedebas
  Appositis prohibens ora, manusque epulis,
Ipsa cibi tamen et consueta fastidia potus,
  O laeta, o omni ex parte beata Parens
Ecce etenim claro contingis lumine Numen,
  Cujus te in vita tantus edebat amor.
Quare ego jam cur me excrucio? Cur omnia lucis
  Pergo, et moestis incendere carminibus?
Cur factum fieri infectum pueriliter opto?
  Nempe id non Mater, sed bene velle mihi est
Ne vivam, Mater, si quae tua me bona laetant
  Ista magis, mea quam me mala sollicitent,
Et peream si non stultorum more dolere
  Mi videor; centum jam prope luciferis
Exactis, postquam mortis tibi solvere honores
  Instituimus, primas et dedimus lacrymas
Sed, quamquam invitus facio, mihi flere necesse est.
  Nam quis naturae fortior imperitet?
Quae fixtim impellens certo praecordia motu
  (Motu, quem frustra posse capit Sophia)
Indomitos miscet nostro sub pectore fluctus
  Hinc amor, ira, odium, taedia, tristitiae,
Queis quamquam ratio conceditur obluctari,
  Non tamen haec penitus mortuare, vimque domat,
Unde reluctantes etiam natura valet nos
  Curarum praeceps abripere in barathrum,
Quas illi vires primaevi (triste!) parentis
  Unius, non omnes addidit ingluvies,
Impia furtivi delibans munera pomi;
  Hinc scelerum, hinc poenarum orta maligna seges.
Tum secuit ratio, contra juvenescere coepit
  Natura, et mortis plurima aperta via est,
Infandae mortis, quae digna, indigna secari,
  Dum non placanda falce cruenta premit,
Mi misero eripuit charae solatia Matris,
  Vae misero ante tuum, Mater, ademptus diem!

Heu mortem in longo mihi tempore lamentandam!
  Heu lucem dignam deteriore nota!
Omnia postilla mi gaudia felle madere
  Sunt visa, atque merum mi sapere helleborum
Praeterea quidquid curarum in faucibus Orci
  Deposuit veterum vana superstitio,
Id visum est totum nostro sub corde locatum
  Innumeris poenam me dare velle modis,
Cui nunc rara dolor indulget munera somni,
  Atque eadem horrendis turbat imaginibus.
Cogit et alloquiis meme dum solor amicorum
  Uvida prae fletu lumina ducere,
Paullatimque bonum depascens corpore succum
  Reddit macrarae me similem statuae,
Quin mea tabifico perspergens viscera viro,
  Enervatos artus viribus attenuat.
Ac veluti quam olim radicibus exturbarat
  Vivida ad Eurotae consita laurus aquas,
Quae tum forte suae nutribat frondis in umbra
  Deciduo enatam semine progeniem,
Haec quoque materna secum labefacta ruina
  Squallet marcentis decolor in foliis,
Inque dies, lentoque magis magis obdurescens
  Torpet iners, totaque arida brachiolis,
Nullaque praepotuat veteris vestigia vitae,
  Sic nostro carpsim pectore sensus abit,
Ut leto videar modico jam tempore abesse,
  Si ferus hic pergit glaciare corde dolor.
Sed tamen, ut fessae tulerant incendia mentis,
  Haec tibi Castalidum munera persolvi,
O Mater, charum semper mihi nomen, et ipsis
  Heu oculis longe charius atque animo,
Nec quod musaeos mi quidquam afferre lepores
  Autumem, et haec animo credere amaritiem,
Sed ne sic abeas nullis deflete Camoenis,
  Id grati esse pii duximus officium
O Superi, queis est sacrae tutela Poesis,
  Assidua quorum haec scripta juvantur ope;
(Vere si perhibent afflato carmina vestro
  Progigni, et vatum corda calere Deo)

In vestra hoc, quodcumque, fide sit carmen, adoro,
    Carmen et in maesto carmine dicta Parens
Nec storte, aut studium hoc penitus evanescere nostrum,
    Illius est nomen cocie silente tegi
Verum ut eam vulgo secrevit lucida virtus,
    Sic facito ab vulgi conditione vacet
Olli vos reparate brevis dispendia vitae,
    Vos meritae longas reddite olympiadas
Ut quae non vidit senium, his concredita chartis
    Non aspernando foenore vivat anus

II.

Florentiae marmor prope sepulchrum Patris relatum Cap VI num. 6

A ☧ Ω

ANNAE IOSEPHAE MEDICEAE
VIRGVNCVLAE SVPRA AETATEM PRVDENTI
QVAE ANNVM AGENS $\overline{XV}$ DIVTINO ABSVMPTA MORBO
ID VNVM INDOLVIT
QVOD SE MINVS QVAM VELLET ORNATAM SPONSO DEO
SISTERET
FRANCISCVS MEDICEVS EQVES BAIVLIVVS PER DELPHINATVM O S S
CVM IVLIA BILIOTTIA
FECERVNT FILIAE CHARISS QVAE OB $\overline{VI}$ KAL IAN
ANNO D $\overline{M}$ $\overline{DCC}$ $\overline{XCII}$

III.

Florentiae ad porticum Coenobii PP Servorum M V marmor

A Ω

CINERIBVS
MARIAE ANGELAE FRANCESCHINAE
DOMO ROMA QVAE VIXIT ANNOS $\overline{LIV}$
DECESSIT $\overline{VIII}$ KAL MAIAS AN $\overline{M}$ $\overline{DCC}$ $\overline{XCIII}$
INNOCENTIVS SPINACTIVS SCVLPTOR M E D MARMORARIVS
EIVSDEMQ ARTIS MAGISTER DE SCHOLIS PVBLICIS
CONIVGI OPTIMAE ET BENEMERENTISSIMAE P

IV.

Marmor in agro Cortonensi ad S Margaritam in Ceghiolo

A Ω

ELISABETHAE BONAE
HIERON BALDELLII EQVITIS S STEPH P M
QVAE GRATA FORMA PRAECLARA MENTIS INDOLE
LECTIONE ADSIDVA SINE DOCENTIS VOCE
IN RE AGRARIA PRAESERTIM ATQVE BOTANICA
MIROS PROGRESSVS HABVIT
EIVS DOMVS IVVANDIS HOMINIBVS VEL ALIENISSIMIS SEMPER PATVIT
VIXIT AN LVIII MENS IV DIES XXV CHARA OMNIBVS
OBIIT MORTEM VIRTVTIBVS INSIGNEM III NON DECEMBRES
AN M DCC LXXXXIX
FECIT IO BAPT BALDELLIVS EQV MATRI AMANTISSIMAE
CVIVS CVRA AD PIETATEM BONASQVE LITTERAS
ET CIVILEM CVLTVM INSTRVCTVS
NIL IPSI NON DEBVIT

V.

Bassani marmor ad S Hieronymi

A Ω

ELEONORAE ODOARDI COMITIS DE COLLE ALTO F
VENETAE
GENERE INGENIO FORMA
CONIVGIO ANDREAE CAPPELLI
VENETORVM AD AVLAS PRINCIPVM COMPLVRES LEGATI
DOMI FORISQVE SPECTATISSIMAE
HAEC PER AN XVIII VIDVITATEM BASSANI EXEGIT
INTRA SEPTA VIRGINVM CASSINATIVM AD S HIERONYMI
RELIGIOSA ALTRIX EGENORVM VICTRIX ANIMI SVI
QVAE ETIAM HAVSTO PER ANCILLAE FRAVDEM VENENO
NECEM PROPE ILLATAM BENEFICIIS REPENSAVIT
N COMPOSTELLA CANONICVS
PROTONOTARIVS APOSTOLICVS EXTRA VRBEM
OB PRAECLARA EIVS IN SE ET IN AEDEM S IOANNIS MERITA
VIX AN LXXII M XI DIES V
DECESSIT XVII KAL MAIAS AN M DCCC I

VI.

Marmor ad Paroeciam S. Crucis in agro Bassanensi

A ☧ Ω

VRSVLAE ANDREAE F SERAPHINAE
ANIMAE INNOCENTISSIMAE
QVAE SEMOTA AB VRBE DOMI ABDITA
CVRAM REI FAMILIARIS AMOREM CONIVGIS SOBOLISQVE
OFFICIA CVNCTA CHRISTIANAE VITAE
PRO DELICIIS SVIS HABVIT
ANTONIVS REMONDINIVS COMES GORVMBERGII
VXORI OPTIMAE QVICVM VIXIT AN III MENS I
NEQVE PRAETER FATI CELERITATEM
QVIDQVAM DE EA QVERI POTVIT
DEPOSITA VI KAL IVN AN M DCCC I
AET SVAE XXIII

VII.

In agro Florentino marmor ad villam Lessam in vico vulgo Castello

☧

MEMORIAE ET CINERIBVS
MARIAE FRANCISCAE CAMILLI F FENZIAE
FEMINAE CASTISSIMAE
OMNISQVE VITAE OFFICII SERVANTISSIMAE
QVAE VALETVDINE DIV TENTATA GLISCENTISQVE MORBI
VIM PASSA
SPE MANSVRAE BEATITATIS DOLOREM MORTEM FORTIS
LIBENS TVLIT
BERNARDVS LESSIVS CONIVGI OPT INCOMPARABILI
QVAE VIX AN XLI M VIII D VI DEPOSITA IV KAL IAN
ANNO M D CCC II

VIII.

Marmor Florentiae in aede S. Mariae Maj. PP. Carmelitarum

A Ω

MONVMENTVM CERRETANORVM
CVIVS SVPREMA SOBOLES
CASSANDRA M PHILIPPI SENAT ET VICT ZANCHIAE F
MATRONA DE SACRA AVLA
COOPTATA IN ORDINEM THEVTON DE CRVCE STELLATA
HVC MANSVM VENIT X KAL MAIAS
A M DCCC II
VIXERAT AN CIRC LXX DIGNA MAIORIBVS EXEMPLVM
POSTGENITIS
VINC GONOIVS IN FAMILIAM EIVS ADSCITVS
TITVLVM MARMORI SVPERADDIDIT

IX.

Marmor in agro Florent. ad Villam vulgo le Rom...

H S E
VRSVLA CLEMENTIS I V DOCT F VANNINIA
DOMO SENA
PHILIPPI NERII BONCHRISTIANI FLOR I V DOCT VXOR
MATER LIBERORVM XIII
HAEC POST SVBITVM VIRI EXCESSVM TVTRIX SOBOLI DATA
PATRIMONIVM EIVS IMPEDITISSIMVM EXPLICAVIT ATQVE AVXIT
ET MORES MONITIS EXEMPLISQ SANCTISSIMIS
AD PIETATEM FINXIT
FRVGI DOMISEDA EGENIS BENIGNA
OTII ET VOLVPTATVM INIMICA
NISI QVAS CONSCIENTIA RECTE FACTORVM
BONIS MENTIBVS PARIT
VIX AN LXXXVIII M IV CVM VIRO AN XVI
SINE VLLA DISCORDIA
VIDVA AN LIII SINE VLLO OBLOCVTORE
DECESSIT V ID SEPT AN M DCCC II
CVIVS FORTEM VIVENTIS MORIENTISQ ANIMVM
NOTI OMNES MIRATI SVNT
IOS SACERDOS CONGR MISSIONIS CVM IO BAPT FRATRE
MATRI OPTIME DE SE MERITAE POSVERE
AVE ANIMA INNOCENTISSIMA TE ☧ RECIPIAT IN PACE

X.

Marmor in agro eodem ad villam Scandicci

A ☧ Ω

MARIAE IOANNIS SENAT F FEDERICIAE
VXORI ALDEBRANDI ALTOVITAE EQV STEPHAN SENAT
MATRONAE PIISSIMAE COMI SOLATRICI INOPVM
LAVDATI PER OMNIA EXEMPLI
CVIVS INGENIVM ERVDITIO VIS ANIMI
FAMILIAEQVE GVBERNANDAE PRVDENTIA
LONGE VLTRA FOEMINAM FVIT
QVAE APOPLEXI TENTATA QVVM CAPTIS ARTVBVS
PATIENTISSIME PER TRIENNIVM VIXISSET
REPETITO MORBI ICTV
MORTEM OBIIT VITAE CONSENTANEAM
$\overline{XI}$ KAL NOV AN $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{III}$
AET SVAE $\overline{XLII}$ M $\overline{VIII}$
GVILIELMVS ALTOVITA EQV STEPH F
VNIGENA SEXVS VIRILIS PARENTI OPTATISSIMAE
PROXIME VIRVM QVEM VIVA MIRE DILEXERAT
LOCVM SEPVLTVRAE CVM FLETV DEDIT
O MATER O TVTRIX O AETATIS COLVMEN MEAE
QVOT EGO VNA IN TE AMISI BONA

XI.

Marmor Florentiae ad S Crucis

A ☧ Ω

MARIAE MAGDALENAE IO FRANC SENAT EQV F
QVARATESIAE
VXORI IO ANGELI LENZONII EQV DE ORD S STEPH
FEM CLARISS OB INGENIVM HILARE PIETATE SOLIDA TEMPERATVM
DOMESTICIS EXTERISQVE ACCEPTISSIMAE
QVAE VIRO PROPERE EXTINCTO
SOBOLIS ADCVRANDAE DOMVS REGENDAE
EXEMPLVM VIDVIS MATRIBVS FVIT
VLCVS PECTORE SERPENS RELIGIONE SVSTENTATA
PERDIV FORTITER TVLIT
EODEMQVE ABSVMPTA DECES $\overline{XI}$ KAL APRIL A $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{IV}$
AET S FERE $\overline{LXX}$
EQVES IO FRANC LENZONIVS MATRI AMANTISS INCOMPARABILI
F C

XII.

Marmor in agro Florent ad Parœcum pagi S Petri in Palco

A Ω

MARGARITAE ALEXANDRAE
COSMAE EQVITIS STEPH EX VIRGINIA CAPPONIA MARCH FILIAE
VXORI AMERICI ANTINORII EQ STEPH SENATORIS FLOR
A M THERESIA AVG COOPTATAE IN ORD MATRONARVM
AB CRVCE STELLATA
FEMINAE SANCTISSIMAE FRVGI MODESTAE SOLATRICI PAVPERVM
QVAE FECVNDITATE LIBERORVM EORVMQVE INSTITVTIONE
ITEMQVE STVDIO CONCORDIAE ATQ ADCVRATIONE REI FAMILIARIS
FELICISSIMOS PER OMNIA SVOS FECERAT SI DIVTVRNIOR FVISSET
DECESSIT PVERPERII NONI DIE DECIMO
MODO SOSPES REPENTE EXANIMIS NVMQVAM IMPARATA
QVAE VIXERAT QVASI QVOTIDIE MORITVRA
OB ANNOS NATA XL M IV O XXV AN M DCCC IV
TRIVMPHALI ASSVMPTAE IN CAELVM VIRGINIS DIE
CVI DICATISSIMA SEMPER FVERAT
CVIVS ET PROPE ARAM SESE CONDITAM VOLVIT
AMERICVS ANTINORIVS CONIVGI OPTIMAE INCOMPARABILI
TITVLVM RESPERSVM LACRIMIS SVORVM ET SVIS DAT

XIII.

Marmor apud Flor in aede PP Cappuccinorum

A Ω

QVIETI ET MEMORIAE
ALOISIAE ALOISII COM BAIVLIVI
LEGATI REG CHRISTIANISS APVO M E D FIL LORENTIAE
EX M MINERVA SOBOLE VGHIORVM POSTREMA
ADVOCATORVM AB IMMEMORABILI AEVO PONTIFICATVS FLORENTINI
QVAE LAETA INDOLE FORMA EGREGIA
FRIDERICO BARBOLANIO ARRETINO COM MONTIS ACVTI
PRAEFECTO VRBIS PORTVSQ LIBVRNENSIS
NVPTA ET IN CELEBRI EVROPAE EMPORIO LOCATA
DIGNITATEM CONIVGIS SPECTATISSIMI VIRTVTE SVA AVXIT
PIA FRVGI OFFICIOSA ACCEPTA PRINCIPIBVS
QVORVM BENEFICIO INTER PATRICIAS AVLAE R HONORARIAS
ET IN ORDINEM MATRONALEM CRVCIS STELLATAE COOPTATA EST
VIDVA ANNOS FERE QVINDECIM
DOMVM REXIT CONSILIIS VIRO PROPIOR QVAM FEMINAE
A M DCCC I ARRETIO BELLVM FAMEM ATQ EXTHEMA PASSO
CIVES PLVRIMOS AVRO ETIAM GEMMISQ COSMETICIS PIGNERATIS
PARTIM EGENTES ALVIT PARTIM OBSIDES REDEMIT
VIXIT A XLIV M II OR III 10 OCT AN M DCCC IV
CAROLOTTA CLARICES ELEONORA MATR OPT PON CVR

XIV.

Augustae Taurinorum

A ☧ Ω

CAROLOTTAE ALOISII F DVCHIAE DOMO AVG TAVRINORVM
CAROLI ALFIERII SOSTEGNII DVCIS
QVAE TOTA PVLCHERRIMA ET VENERES SORTITA OMNES
ADMIRABILIOR MENTIS HABITV FVIT
PIA MAGNANIMA LIBERALIS
LITTERIS PICTVRA MVSICE ERVDITISSIMA
ANNOS NATA XXX AERVMNAS LONGI TEMPORIS SVBIIT
FRATRE LEVIRO BELLO AMISSIS
MATRE INTRA ANNOS L FILIOLO DELICIO SVO
INTRA A VII EXTINCTIS
VIRO CAPTIVO ET IN GALLIAS ABDVCTO
PARTVBVS IV INFELICISSIMIS
QVAE OMNIA INFRACTO ANIMO TVLIT
DENIQVE VIRIBVS CEDENTIBVS
LITTERAS PLENAS INGENII OFFICII RELIGIONIS AD MARITVM
ET FILIOS DEDIT
QVIBVS LIBEROS PATRI PATREM LIBERIS COMMENDAVIT
IISDEMQVE PAVLO ANTE OBITVM SIGNATIS
OB XV KAL SEPT ANNO M DCCC V
FECIT CAROLVS ALFIERIVS CVM FILIIS IIII
MATRI FAMILIAS INCOMPARABILI
CVIVS DICTA NON IN ANIMIS MODO EORVM
SED IN OCVLIS HAERENT HAEREBVNT
AVE O LVX AVE O DESIDERIVM NOSTRVM

XV.

Marmor ad Paroeciam Montis Ughiorum

A ☧ Ω

CATHARINAE AGRESTI
QVAE VIX AN LI M VI D XIV
MATRI FAMILIAS INCOMPARABILI
LAVR TACIVS CONIVX CVM LIBERIS IIII
QVI EIVS OBITVM SI LICERET OPTASSENT
REDIMERE QVISQVE SVO
DECESS VI KAL SEPT ANNO M DCCC V IN PACE

XVI.

Ad Nivangum (Comitem Jo. Bennerrum) de uxore immature mortua, et insolabiliter defleta. Epigramma (1) editum Flor. in libro: Poesie di varj Autori in morte di Maria Teresa de Bizzarro 1806.

Εἴ τι, Νίουαγγε, φίλον, κωφοῖς χάρις τε τάφοισι
Γίνεσθ' ἐξ ὀδύνης ἡμετέρας δύναται
Παλαιοὺς ὁπόταν πόθῳ ἐγκαινοῦμεν ἔρωτας,
Καὶ ἀποβλήθεισας κλαίομεν αὖ φιλίας,
Τόσσον ἄλγος οὐκ Ἀμάρισθις μοῖραν ἄωραν
Πενθεῖ, ὅσσον μὲν χάριν ἔρωτι τεῷ.

Si quidquam mutis gratum, acceptumque sepulcris
A nostro accedere, Calve, dolore potest,
Quum desiderio veteres renovamus amores,
Atque iterum amissas flemus amicitias,
Certe non tanto mors immatura dolori est
Quintiliae, quantum gaudet amore suo.

XVII.

Florentiae edita in libro: Elogio di Anna Santucci Camaiori.

☧

ANNAE SANCTVCCIAE CAMAIORIAE
DOMO PISIS ORTV PATRICIO
FEMINAE EXEMPLI RARISSIMI
ATQ ANIMI SVPRA MODVM CONSTANTIS
QVAE INTER DIVTVRNA VALETVDINIS INCOMMODA
SOLATORIS VOCE NVNQVAM EGVIT
FRANCISCVS CAMAIORIVS PATRIC SENENSIS
VXORI BENE MERENTISSIMAE
CVIVS IN REGENDA DOMO OMNIQ RE FAMILIARI ADMINISTRANDA
SEDVLITATEM ADMIRABILEM SVM EXPERTVS AN CIRC XLII
MONVM CVM LACRIMIS POSVI
PIA VIX AN LXII OB XVI KAL FEBR
ANNO M DCCC VI.

(1) Ex Catulli Carmine 94. translati in graecum, propriis tantum nominibus immutatis

XVIII.

Marmor Florentiae ad S Crucis

A Ω

CAMILLAE ALEXANDRI MARCH P RINVCCINIAE
VIRGINI ANTE ANNOS SAPIENTI
CANDORE ANIMI ET MODESTIA MORVM
SVIS EXTERISQVE CARISSIMAE
QVAE INSTINCTV DIVINITATIS
SVBITO AD COELESTIVM DELICIARVM CVPIDITATEM SPEMQVE
INFLAMMATA
MORBI ATROCITATEM DIVTVRNAM SINE GEMITV
MORTIS ACERBITATEM SINE QVESTV PERTVLIT
DECESSIT $\overline{VI}$ KAL MARTIAS ANNO $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{VI}$
FECIT PETRVS FRANCISCVS SORORI DESIDERATISSIMAE
QVAE VIX AN $\overline{XX}$ M $\overline{VI}$ DIES $\overline{XVIII}$

XIX

Marmor apud Sanctimoniales Montecellianas

☧

MARIAE THERESIAE FRANC EQV MARCH MEDICEI F
EX MARGARITA TORNAQVINCIA
QVAE MONTICELLIANIS VIRGINIBVS ADDITA
THERESIAE GERTRVDIS NOMINE
QVVM AN PROPE $\overline{XVIII}$ RELIGIOSISSIME IBI VIXISSET
EX PLEVRITIDE OB POSTR IDVS NOV A $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{VI}$
ANNOS NATA $\overline{XXXVIII}$ M $\overline{V}$ D $\overline{XIV}$
FRATRES NE TANTAE VIRTVTIS MEMORIA OBSOLESCERET
MON P P

XX.

Marmor ad S Mariam Novellam Florentiae

A Ω

ISABELLAE TALCHIAE
VXORI IOSEPHI RICCII SCRIBARVM IMPERII ADIVTORIS
QVI EIVS CONNVBIO VSVS PER ANNOS $\overline{IV}$
SIBI MORIGERAM PERPETVO INVENIT PVDICAM MITEM PIAM
VIRTVTVM PLVS COMPOTEM QVAM TITVLO SCRIBI POSSIT
MORTIS QVASI PRAESCIA EX PARTV SECVTVRAE
RELIGIONIS OFFICIA DVPLICAVIT
OBIIT PACATISSIMA $\overline{V}$ IDVS FEBRVAR AN $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{VII}$
AET SVAE $\overline{XXII}$ M $\overline{XI}$
FECIT VIR MAESTISSIMVS CONIVGI INCOMPARABILI MON

XXI.

Marmor in Monte Politiano ad Sacrarium PP Franciscanorum Prodiit Florentiae

A ☧ Ω

MARIAE ALOISIAE
REMYENSI ET TVRIQVIENSI BARONISSAE
IN LOTHARINGIA
FEMINAE PIENTISSIMAE VXORI AMANTISSIMAE MATRIFAM DILIGENTI
MIRE IN EGENOS ET CALAMITOSOS OMNIS GENERIS MISERICORDI
QVAE VIX AN $\overline{LI}$ M $\overline{X}$ D $\overline{IV}$
OBIIT EX APOPLEXI POSTR NONAS MARTIAS
AN $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{VII}$
ALEXANDER COCCONIVS PATRIC POLITIANVS
VXORI INCOMPARABILI CONTRA VOTVM SVPERSTES
ACERBITATE ACCEPTA M P AD MEMOR POSTERITATIS

APPENDIX.

LIB I CAP II.

Ad aram B Mariae Bagnesiae, ubi geminae depictae historiae, altera, in qua Virgo elata est populo corpus ejus floribus coronante, altera e regione, in qua gratulatio ejus apotheosis expressa est Pinxit V erudit Sorbelinus

PRIMI HONORES
B MARIAE BAGNESIAE
CIVI SVAE HABITI
A POPVLO FLORENTINO

Alter titulus nihil differt a primo, nisi quod verus nomenaz, non verus hic leguntur

LIB. II CAP. I.

Inscriptiones sub picturis erud. Viriorum Ademollii et Luzii ordinatae ob erud. viro Paschale Poccianio Architecto ad Porticum Helvetiorum; ubi Regi nostro tributa persoluta erat juxta morem die S Joan Baptistae sacro Picturarum vero argumentum totum fuit a Cl V Onuphrio Bono Regiorum aedificiorum per Etruriam Praefecto propositum selecti Etruriae fasti, quibus e turbulentissimo illo Reip. statu in Monarchiam redacta vere crevit unde totius operis summa Virgilianis illis verbis indicabatur, quae tamquam titulus operis universi in fronte porticus erant proscripta sic fortis Etruria crevit Fasti vero depicti Etruriam Regali veste indutam repraesentabant, hoc aut illa disponentem, jubentemve juxta argumentorum varietatem; vel urbem aliquam Toscam V. Ephemer Tuscas num 26.

I. *Urbs Liburnus, navale, fax Mercurius ubi merces exteras ostendit mari importatas Inscriptio*

PORTVS LIBVRNENSIS FVNDATVS
COPIAE IMPERIO AVCTAE

II. *Maria Medice Henrico Regi Gallorum nupta*

CONIVGIA CVM BORBONICIS ET AVSTRIACIS
OPES ETRVRIAE FIRMATAE

III. *Bacchus et Ceres Etruriae munera sua afferunt Procul artifices, qui rusticolis domus parant*

COMMERCII LIBERTAS INDVLTA
EXSICCATAE PALVDES VIAE COMPLANATAE AGRICVLTVRA AVCTA

IV *Etruria in suggestu sedens coronas summis viris distribuit, Galilaeo, Magalottio, Redio, ceteris, qui Monarchia stante floruerunt.*

LITTERAE PATROCINIO ETRVSCORVM PRINCIPVM EXCVLTAE
CORYPHAEI LITTERATORVM ENATI

V *Etruria inter Artifices magni nominis, quales sunt Bonarrotius, Cellinius, Cigolus, aliique, quos Principatus extulit, aut juvit*

ARTES QVAE AD GRAPHICEN PERTINENT
BONARROTIO PRAESERTIM DVCE IN ETRVRIA FLORENT

LIB II CAP II

Titulus ad portam S Frediani inscriptus, quum DD NN Pisis Florentiam reverterentur Vulgatus in Ephem Tusca

CAROLVM REGEM ET M ALOISIAM REGINAM
REGNI ADMINISTRAM
QVIBVS SOSPITIBVS SOSPES ETRVRIA EST
COMMVNE FLORENTINORVM
PISIS REDVCES CVNCTIS ORDINIBVS GESTIENTIBVS
FESTO APPARATV EXCIPIEBAT
XIII KAL QVINTILES ANNO M DCCC VII

LIB II CAP III

Marmor in Aula Magna Collegii Sororum Pactianarum

MARIAE ALOISIAE REGINAE ETRVRIAE
CAROLI R N PARENTI REGNIQVE EIVS CVRATRICI
QVOD ARCAM B · MARIAE · BAGNESIAE ARGENTEAM
EXQVISITI OPERIS COMPARAVERIT
SORORES COLLEGII N HVMANITER ET SAEPE INVISERIT
INSIGNEM ERGA HVNC LOCVM ADFECTIONEM
BENEFACTIS PLVRIMIS MAXIMISQVE TESTATA SIT
VIRGINES COLLEGII PACTIENSIS PATRONAE AVGVSTAE

LIB. II. CAP V

In Tubum opticum Galilaei, qui in R. Museo physico adservatur

TVBVM OPTICVM VIDES GALILAEI INVENTVM ET OPVS
QVO SOLIS MACVLAS ET EXTIMOS LVNAE MONTES
ET IOVIS SATELLITES
ET NOVAM QVASI RERVM VNIVERSITATEM PRIMVS DISPEXIT
AN M DC IX

LIB II CAP V.

II. *Mura Senis pro nova via foro maximo imminente*

CAROLO LVDOVICO I H REGE ETRVRIAE
M ALOISIA I B REGINA
PARENTE EIVS REGNIQVE ADMINISTRA
PRAEFECTO VRBIS
VRSO PANNOCCHIESCHIO DE ILICIO MARCH COMITE
CVRICVL DD NN
VIII VIRI VIAM DOMVNCVLIS ANGVSTATAM
EISDEM · DEIECTIS AMPLIOREM ET DIGNIOREM LOCO
REDDIDERVNT
EX PECVNIA COLLATICIA
QVAM MAGISTRATVS MONTIS PASCVORVM
ET CIVES PLVRIMI CONTVLERVNT
AN M DCCC VII

III *Marmor in pago vulgo Vaglia*

SABATINVS CAMBIVS S PETRI AD VALIAM CVRIO MAIOR
LOCVM TEMPLI VETERIS LEOPOLDO M DVCE DEIECTI
MOX VSVI PVBLICAE SEPVLTVRAE ALIQVANTISPER DESTINATVM
MACERIA CLVSIT ANNO M DCCC VII

LIB II CAP VIII

I *Ad effigiem marmoream*

ALOISIAM CARLOTTAM
LVDOVICI ETRVR REGIS FILIAM
IOS BELLIVS SCVLPT REGIVS
EXPRESSIT
DEVOTVS R CELSITVDINI EIVS

II. Lare sub imagine Francisci Mattei

FRANCISCVS MATTEIVS I V D
HIC NATVS LIBVRNI
HONESTA IN FAMILIA MAIORIBVS LITTERATIS
QVVM SEDEM VITAE ET FORTVNARVM LARE COLLOCASSET
IDEM OPPIDVM QVASI PATRIAM ALTERAM DILEXIT IVVIT
TABVLARIVM EIVS SCRIBA AB ACTIS PVBLICIS ORDINAVIT
ADAVXITQVE
PAVPERIBVS DE CRIMINE POSTVLATIS DEFENSOR DATVS
A PETRO LEOPOLDO PRINCIPE
MVLTIS MORTALIBVS LEVAMENTO AVT SALVTI FVIT
ACTIONES CIVILES ITA IN FORO HABVIT
VT NON MAGIS IVRIS QVAM IVSTITIAE CONSVLTVS
VIDERI POSSET
GNAVVS INTEGER TANTAE PRAESERTIM ABSTINENTIAE
VT TENVIORIBVS GRATIS ADESSET
AMPLAM RATVS MERCEDEM RECTE FACTI CONSCIENTIAM
OTII OBSIDIAEQ EXPERS TEMPVS AB OFFICIO VACVVM
AD MITIORA STVDIA ET MAXIME AD POESIM CONTVLIT
SVMMAM SENECTVTEM PARI CVM DIGNITATE OBTINENS
SOLITVDINEM EIVS AETATIS
COMITATE DOCTRINA CONSILIO VITAVIT
CIVIBVS DOMESTICVM VSVM
CVM SENE OPTIMO VVLGO EXPETENTIBVS
QVEM PROPE NONAGENARIVM MORIENTEM
NATVRAE SATIS SIBI PARVM VIXISSE PRAEDICANT
DECESSIT POSTR IO IANVAR AN M DCCC VI

v. 6 Scriba etc. *Cancelliere* v. 8 Pauperibus etc. *Avvocato de' poveri*

III. *In aedibus N V Maximiliani Libri inscripta ad imaginem Bellianam erud. V Salvatoris Pazzagliae*

SALVATOR PAZZAGLIA LIBVRNENSIS
MODERATOR SYMPHONIACORVM DE SACRA AVLA
SVB TEMPORE ETRVR PRINCIPVM
PETRI LEOPOLDI ET FERDINANDI III MM DD
ITEM
LVDOVICI I ET CAROLI I REGVM
HIC IN FACIENDIS MVSICIS MODIS
HANDELII BRITANNICI DISCIPLINAM SEQVVTVS
PROXIME EVM ACCESSIT
GRAVITATE NVMERORVM PRAESTANTIA ARTIS
LINGVAS ANGLORVM GERMANORVM GALLICAM LATINAM
CALLVIT STVDIORVM HVMANITATIS EXPERS NON FVIT
PIVS VIX AN LXXXI M VII D VII
OB POSTR ID MAIAS A M DCCC VII
EIVS IMAGINEM HOSPES INTVERIS CVRA MAXIMILIANI
LIBRI EXPRESSAM
QVI AMICO OPTIMO RELIGIOSISSIMO SVPREMVM HOC OFFICIVM
LIBENS MERITO PERSOLVIT

IV. *Tituli inscripti ad effigies clarorum hominum in Museo Physico*

I

GALILAEO GALILAEIO
OB NOVAE PHILOSOPHIAE ADSERTAM ITALIAE
GLORIAM

II

LEOPOLDO MEDICEO CARD
OB TENTATAM EXPERIMENTIS NATVRAM
INSIGNEMQVE EA DE RE ACADEMIAM INSTITVTAM

III

AMERICO VESPVCCIO
OB QVARTAM ORBIS TERRAE PARTEM
AB EO REPERTORE AMERICAM NOMINATAM

IV

BIRINGVCCIO
CHIMIAE PERITO CVI RECENTIORVM REPERTA
INTER VETVSTATIS TENEBRAS SVBOLVERE

V

ANTONIO NERIO
QVOD CRYSTALLI VITRIQVE ETIAM COLORATI
PRIMVS ARTEM APVD NOS DISERTE EXPLICVERIT

VI

PETRO ANDREAE MATTIOLIO
OB REVOCATVM IN ITALIAM
STVDIVM HERBARVM HVM GENERI SALVBERRIMVM

VII

ANDREAE CESALPINO
ANATOMICO SVI TEMPORIS PRIMO
VNDE SANGVINIS CIRCVLATIO PRIMVM INNOTVIT

VIII

VINCENTIO VIVIANO
OB CVRRENTIVM AQVARVM NATVRAM FELICITER INDAGATAM
PRAXIMQVE COHIBENDARVM CONSTITVTAM

IX

EVANGELISTAE TORRICELLIO
OB AERIS GRAVITATEM TVBO EXPLORATAM
VNDE ΕΠΟΧΗ PHILOSOPHIAE MEMORABILIS COORTA EST

X

LAVRENTIO MAGALOTTO
OB TENTAMINA LEOPOLDINAE ACADEMIAE
INCOMPARABILI STILO DESCRIPTA EVVLGATA

XI

FRANCISCO REDIO
MEDICO PHILOSOPHO POETAE
TRIVM ARTIVM QVAS EST PROFESSVS RESTAVRATORI

XII

PETRO ANTONIO MICHELIO
MORTALIVM OMNIVM IN PERVESTIGANDIS STIRPIBVS
SAGACISSIMO
QVARVM $\overline{IV}$ MIL SVPERIORVM CATALOGIS ADDIDIT

XIII

ANTONIO COCCHIO
OB DOCTRINAE ET LINGVAE PRAESTANTIAM
MEDICIS OPERIBVS COPVLATAM

XIV

IO TARGIONIO TOZZETTO
OB ETRVRIAM PERAGRATAM
INDICATASQ EIVS OPES NATVRAE ET ARTIS

LIB III CAP IV

Inscriptio condita cum corpore Comitis Orlandi del Benino in aede S Spiritus

A ☧ Ω

ORLANDVS FRANCISCI FIL MALEVOLTIVS DEL BENINO PATRIC FLORENTINVS SENENSIS BONONIENSIS COMES EQVES STEPHANIANVS CVBIC AVGVSTORVM TRIVM ETRVRIAE PRINCIPVM QVINQVE HIC INSTITVTVS FLORENTIAE LAVREA CORONATVS PISIS INTER IVRIDICOS ACADEMIAS PATRIAE PROPE OMNES CVM LAVDE TENVIT PVBLICIS OFFICIIS ADMOTVS PROCVRATOR VIARVM ALVEORVM FLVMINVM PRAESES ADMINISTRATIONIS NOBILIBVS ADPROBANDIS SENATOR FLOR ET SENATVS SCRIBA PERPETVVS FVIT VIR MORVM CANDIDISSIMOR EXCELSI PIENTISSIMIQVE ANIMI IVSTI TENAX IN PRIMIS HABITVS EST BENEFACERE OMNIBVS QVIBVS POTVIT STVDVIT SAEPE ETIAM SVA COMMODA POSTHABVIT ALIENIS PATRIMONIVM NACTVS OPVLENTVM PARTEM EIVS NON MEDIOCREM PVELLIS PERICLITANTIB CONLOCANDIS EGENIS QVOS OPEM PALAM PETERE PVDOR VETARET SEMPER INSVMPSIT DEVM TESTEM BENEFACTORVM APPETENS HOMINES NON ITEM EIVS OPERA VRBIS INSTITVTA EGENIS ATQ AEGROTIS SVBLEVANDIS PROTECTA ET IVVATA COLLEGIA VIRGINVM DICATARVM DOMVS PATRICIAE IVSSV PRINCIPVM PERMVLTAE INTEGRE NITIDEQVE ADMINISTRATAE PVPILLI A PARENTIBVS TVTELAE EIVS COMMENDATI IN LIBERORVM LOCO HABITI ET ORBITATIS INCOMMODIS LEVATI SVNT DOCTORVM VIRORVM VSV DELECTATVS IIS FREQVENTISSIMAM HABVIT DOMVM ABSENTES COLVIT DILIGENTER COMMERCIIS LITTERARVM ET VRBANARVM RERVM PROCVRATIONE IN HIS COMMEMORANDVS IN PRIMIS EST ANGELVS FABRONIVS EQVES ET ATHENAEI PISANI PRAEFECTVS QVICVM EI TANTA INTERCESSIT AMICITIA ET FAMILIARITAS QVANTAM MAXIMAM CAPERE HOMINVM ANIMI POSSVNT LIBROS DILEXIT PRAESERTIM RELIGIONI CONSERVANDAE

ET DEPENDENDAE QVIBVS PER OMNE VITAE TEMPVS PARATIS BIBLIOTHECAM TANDEM EAMQVE REFERTISSIMAM APERVIT QVAM AMICIS LIBERALITER LIBRIS LEGENDIS COMMODANDISQVE VTILEM VOLVIT ESSE SENIOR CL FEM MARCHIONISSAM HORTENSIAM GERINIAM CAROLI FIL VXOREM DVXIT QVAM DILEXIT VNICE EX QVA FILIVM VNVM RELIQVIT INCOLVMEM ME FERDINANDVM QVI VTINAM IN VITA TVI SIMILIS PATER ET IN MORTE PATIENTER SVBEVNDA IMITATOR TVI VALEAM ESSE TE CERTE VIRTVTEMQ TVAM ET IN TVOS BENEVOLENTIAM CVRAMQVE SINGVLAREM IN MORIBVS ET IN DOCTRINA INFORMANDI MEI PRAE OCVLIS HABEBO SEMPER COLAMQVE MEMORIA SEMPITERNA

VIX AN $\overline{LXXIV}$ MENS $\overline{X}$ DIES $\overline{XVII}$

OBIIT $\overline{III}$ IDVS QVINCTILES EX CIBI FASTIDIO AN $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{VII}$

AVE PATER OPTIME DESIDERATISSIME TE CHRISTVS IN PACE

LIB III CAP VI

1. Florentiae in Ecclesia S Spiritus

A ☧ Ω

ORLANDO MALEVOLTIO DEL BENINO
COMITI EQV STEPH CVBICVLARIO AVG $\overline{III}$ PRINCIPVM ETR $\overline{V}$
SENATORI ET SCRIBAE SENATVS
PRAEF CVRATIONIS NOBILIBVS ADPROBANDIS
VIRO PROBO SOLLERTI MANSVETO PIO
QVI ALIORVM COMMODIS NATVS SVORVM PROPE IMMEMOR VIXIT
DECESSIT EX CIBI FASTIDIO $\overline{III}$ IDVS QVINCTIL
AN $\overline{M}$ $\overline{DCCC}$ $\overline{VII}$ AET S PROPE $\overline{LXXV}$
HORTENSIA GERINIA MARCII VXOR ET FERD FIL COM
B MERENTISSIMO P P

II. Marmor in aede S. Dominici prope Faesulas

A ☧ Ω

LEOPOLDO EQVITIS BENEDICTI F PALMERIO FLORENTINO
PIENTISSIMO IVVENI QVI EX VIRVLENTIA TVMORIS
PER MENSES SEXDECIM PATIENTISSIME TOLERATI
DECES XV KAL SEXT A M DCCC VII AE S XXVII M PROPE VI
ET ELISABETHAE FRIDERICI F DALLAR PARENTI EIVS
PIAE INVICTI IN ADVERSIS ANIMI CONSOLATRICI INOPVM
IN LIBERIS EDVCANDIS MIRE SOLLERTI
QVAE OBIIT ANNO M DCC LXXXXIII AE SVAE XLVII
EIVSQVE RELLIQVIAS EX CONDITORIO VILLAE SVAE TRANSLATAS
HEIC PROPE SE COMPONI VOLVIT
FEMINAE FILII AMANTISSIMAE ATQVE ASSIDVE
PRO IPSIVS BEATITATE SOLLICITAE
AD QVAM CONIVNCTIM RESVRGANT
ELISAB DEL PACE PALMERIA CVRATRIX LIBERORVM ET HEREDITATIS
CONIVGI ET SOCRVI DESIDERATISSIMIS EX TESTAMENTO

In dedicatione Lycei publice vulgata typis Gulielmi Piatti

MARIAE ALOISIAE I H REGINAE ETR
CAROLI R N PARENTI ET TVTRICI REGNIQ EIVS ADMINISTRAE
QVOD IN DOCTRINAE PVBLICAE SPEM
MVSEO PHYSICO IN LYCEI VSVM PERMISSO
SCHOLAS IBIDEM QVAE PLERAEQVE DESIDERABANTVR
PHYSICES PER EXPERIMENTA ASTRONOMIAE CHIMIAE
HISTORIAE ANIMANTIVM HIST FOSSILIVM HIST HERBARVM
ANATOMES HOMINIS CVM ANAT BRVTORVM CONLATAE
LOCO OPPORTVNISSIMO ET AB EXEMPLIS PARATISSIMO DESTINARIT
PETRIQ LEOPOLDI M D CONSILIVM
OPTATVM AD EXITVM CITO FELICITERQ PERDVXERIT
CIVITAS FLORENTINORVM
POLITISSIMIS EVROPAE GENTIBVS IN ADIVTORIIS AD DISCIPLINAS PAR
DOMINAE CLEMENTISSIMAE GRATIAS
DEDICATVM XVIII KALEND SEPTEMBRES A M DCCC VII
IVVENES ADESTE ET PLAVDITE

INDEX

LIBRORUM ET CAPITUM

LIBER PRIMUS

PRO SANCTIS COELITIBUS

LIBER SECUNDUS

PRO VIRIS ET FEMINIS ILLUSTRIBUS.

LIBER TERTIUS

PRO MANIBUS PIIS.